

INEKO

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy

SĽUBY A REALITA

Čo politici sľúbili a čo
z toho plnia

Hodnotenie plnenia sľubov vlády
2006 – 2010

Peter Goliaš (ed.)

Bratislava, november 2009

Vydanie publikácie podporil:
Open Society Institute, Budapešť

SĽUBY A REALITA

Čo politici sľúbili a čo z toho plnia

Hodnotenie plnenia sľubov vlády
2006 - 2010

INEKO je mimovládna nezisková organizácia, ktorá podporuje ekonomické a sociálne reformy s cieľom odstraňovať prekážky dlhodobého pozitívneho vývoja slovenskej ekonomiky a spoločnosti.

INEKO

Inštitút pre ekonomické otázky

Bajkalská 25

827 18 Bratislava 212

Slovenská republika

Tel.: (+421 2) 534 11 020

Fax: (+421 2) 58 233 487

E-mail: kovacik@ineko.sk

Web: www.ineko.sk

Medzinárodná akademická rada:

Predseda: Peter Weitz – in memoriam

Lajos Bokros

Michal Mejstřík

Ivan Mikloš

Brigita Schmögnerová

Riaditeľ (do 4.9.2009):

Eugen Jurzyca

Partneri INEKO v roku 2009:

AJG consulting

Bratislavská vodárenská spoločnosť

COOP Jednota Slovensko, s.d.

Konto Orange, n.f.

Nadácia PENTA

NEWTON Media, a.s.

Provident Financial

Slovenská sporiteľňa, a.s.

Slovenské elektrárne

SLOVNAFT, a.s.

Soitron, a.s.

Tatra Banka, a.s.

Západoslovenská energetika

INEKO

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy

Peter Goliaš (ed.)

SĽUBY A REALITA ČO POLITICI SĽÚBILI A ČO Z TOHO PLNIA

Hodnotenie plnenia sľubov vlády
2006 -2010

Bratislava
november 2009

OBSAH

ÚVOD	5
POĎAKOVANIE	5
PREDSLOV EUGENA JURZVCU	6
DEFINÍCIA POPULIZMU	8
METODIKA	8
ODPOČET PLNENIA SĽUBOV	10
HLAVNÉ ZISTENIA	10
ZOZNAM SĽUBOV ZORADENÝCH PODĽA MIERY PLNENIA	12
HOSPODÁRSKA POLITIKA A DOPRAVA	15
Boj s monopolmi, zastavenie privatizácie strategických podnikov	17
Energetická politika	24
Lepšie využívanie eurofondov	27
Makroekonomika	28
Podpora investícií	31
Šetrenie v štátnej správe	37
Zvýšenie inovačnej aktivity Slovenska na priemer EÚ	40
Kvalitnejšie dopravné služby	41
PRÁVNY ŠTÁT	45
Transparentnosť	47
Boj proti korupcii a ekonomickej kriminalite, lepšia vymožitelnosť práva	52
Stabilita	57
Bezpečnosť a boj so zločinom	60
SOCIÁLNY ŠTÁT	62
Úprava, resp. rušenie 'zlých' reforiem pravicovej vlády	64
Sociálne zabezpečenie a solidarita	66
Zvyšovanie životnej úrovne dôchodcov	71
Lepšie podmienky na trhu práce	79
Spravodlivý a efektívny daňový systém	91
Podpora rodiny	97
Komplexné riešenie rómskej problematiky	100
ŠKOLSTVO, VEDA, KULTÚRA A ŠPORT	101
Podpora vzdelanosti	103
Intenzívnejšia podpora kultúry a športu	111
ZDRAVOTNÍCTVO	114
Kvalitnejšie zdravotníctvo	115
Solidarita v zdravotníctve	118
PRÍLOHA	123

ÚVOD

V tejto publikácii prinášame odpočet plnenia 90 z najvýznamnejších predvolebných a povolebných sľubov predstaviteľov vlády, ktorá vzišla z parlamentných volieb v roku 2006. Chceme tak poskytnúť verejnosti obraz o kvalite a napĺňaní sľubov a tým prispieť k tomu, **aby každé budúce voľby na Slovensku boli menej o populizme (t.j. hlásaní populárnych, avšak nereálnych sľubov, resp. sľubov škodlivých pre krajinu) a viac o hľadaní skutočných riešení problémov.** Pri výbere sme zohľadňovali najmä význam sľubov z pohľadu popularity ako aj ich ekonomických a sociálnych dosahov.

Publikácia je hlavným výstupom projektu „Sľuby a lamentácie – čo politici sľúbili a čo z toho plnia“, ktorý bol realizovaný Inštitútom pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO) v rokoch 2006-2009. Výstupy projektu sú dostupné na internete: <http://www.ineko.sk/ostatne/sluby-a-lamenty-co-politici-slubili-a-co-z-toho-plnia>.

Sponzorom projektu je Open Society Institute (OSI).

POĎAKOVANIE

Projekt „Sľuby a lamentácie“ prináša názory a hodnotenia slovenskej odbornej verejnosti. Táto publikácia by nemohla vzniknúť bez nezištnej spolupráce desiatok osobností verejnej sféry, ktorým by sme sa chceli touto cestou veľmi pekne poďakovať za poskytnutie odborných rád a názorov:

Juraj Barta - Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA)

Vladimír Benč - Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku

Konštantín Čikovský - denník SME

Juraj Draxler - Centre for European Policy Studies, Brusel, Belgicko

Richard Ďurana - INESS

Martin Filko - Sanigest International

Ol'ga Gyárfášová - Inštitút pre verejné otázky

František Chovanec - Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.

Martin Chren - Nadácia F.A.Hayeka

Martin Jaroš - týždenník Trend

Juraj Javorský - týždenník Trend

Eugen Jurzyca - INEKO

Róbert Kičina - Podnikateľská aliancia Slovenska

Tomáš Kmeť - Investorsgroup Financial Services Inc., Kanada

Miroslav Kollár - Inštitút pre verejné otázky

Richard Kollár - University of Michigan, USA

Vladimír Krivý - Sociologický ústav SAV

Grigorij Mesežnikov - Inštitút pre verejné otázky

Michal Mušák - Slovenská sporiteľňa

Juraj Nemec - Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Emília Sičáková-Beblavá - Transparency International Slovakia

Radoslav Štefančík - Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Vladimír Tvaroška - Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Ľuboš Vagač - Centrum pre hospodársky rozvoj

Vladimír Vaňo - týždenník Trend

Milan Velecký - Slovenský rozhlas

Robert Žitňanský - týždenník .týždeň

Jeden z odborníkov si prial zostať v anonymite

Vďaka patrí aj spolupracovníčke **Zuzane Dančíkovej**, ktorá sa v priebehu roka 2009 podieľala na zostavovaní publikácie.

V neposlednom rade by sme chceli vyjadriť vďaka sponzorovi projektu **Open Society Institute**.

„Politika sa robí tak, aby sa nešlo proti nesúhlasu ľudí, pokiaľ to nie je nevyhnutné.“

Miroslav Číž, predseda poslaneckého klubu SMER-u
(o reforme, ktorú považuje za potrebnú, obáva sa však, že vyznie nesociálne)
SME, 30.6.2009, Smer ticho ruší pohotovosti

PREDSLOV EUGENA JURZYCU, do 4.9.2009 riaditeľ'a INEKO

Zlaté rybky

Prečo je populizmus škodlivý? Prečo je problém, keď sa politici vyhýbajú skutočným riešeniam problémov a sľubujú, čo nemôžu splniť?

Všetci chceme kvalitné školstvo a zdravotníctvo. Podľa reprezentatívneho prieskumu ich však nechceme financovať priamymi platbami, ani daňami. Zodpovední lídri krajiny majú iba jedinou možnosť ako situáciu dlhodobo riešiť – zmieriť sa s poklesom popularity a urobiť krok, ktorý sa voličom nepáči. Nezodpovední lídri sa zahrajú na zlaté rybky a sľubia nezvýšiť dane, nevyberať priame platby a súčasne zvyšovať kvalitu a dostupnosť vzdelania aj zdravotnej starostlivosti. Na rovnaký problém narazíme však nielen v spomínaných sektoroch, ale úplne všade a každý deň. Niektorí politici preto sľubujú zázračné splnenie želania ľudí odchádzať do dôchodku skôr a s vyššími dôchodkami než to dovoľia verejné financie, kupovať tovary a služby lacnejšie, než to dovoľuje ekonomika, postaviť veľké stavby rýchlejšie, než to dovoľuje technika či právo. Iba tak oddiaľujú hľadanie ozajstných riešení. Asi tak, ako študent odkladá štúdium matematiky, kým verí, že stačí dať si na noc učebnicu pod vankúš. V rokoch 2006-2008 zažívala naša ekonomika masívny rast. Pre ľudí bolo ľahšie odísť z menej úspešných odvetví a zamestnať sa v tých perspektívnejších. Napríklad prejsť z takého poľnohospodárstva do výroby elektrotechniky. Napriek tomu z poľnohospodárstva odišlo v celom roku 2008 zhruba len toľko ľudí, ako v prvom štvrtroku 2009. Odchádzajú teda teraz, uprostred krízy. Teraz, keď vlastne niet kam. Prečo neodišli skôr? Nemali správne signály. Ešte v roku 2005 dostali napríklad sľub o zastavení úpadku živočíšnej výroby. Tá však pokračovala v dlhodobom poklese. V roku 1985 bolo u nás napríklad 1,6 milióna kusov hovädzieho dobytku, v roku 1995 to už bolo len necelých 930 tisíc, v roku 2005 asi 530 tisíc a v roku 2008 už iba necelých 490 tisíc. Tento trend sa dal vyčítať aj z rastúceho odhodlania Európskej únie umožniť dovoz poľnohospodárskych produktov z chudobnejších krajín a znížiť agrotácie v rámci EÚ. Nereálne sľuby tak často poškodzujú ľudí, ktorí patria k tým najmenej zarábajúcim. Okrem toho poškodzujú všetky rozhodovacie procesy v ekonomike ako každá zavádzajúca informácia. Ako si majú stavebné firmy urobiť biznis plány, ak nedokážu odhadnúť intenzitu výstavby veľkých infraštruktúrnych projektov, ako majú plánovať investície energetické firmy s informáciou, že regulované ceny budú u nás kopírovať kúpyschopný dopyt, prečo by si mali ľudia odkladať na horšie časy, ak majú sľub, že štát ochráni pred krízou každého, kto ju nespôsobil? Ďalší problém nereálnych sľubov politikov je spojený s poklesom dôveryhodnosti. Chýbajúcu dôveru vo vzťahoch treba totiž draho nahradzovať: Ak sa banka, či stavebná firma nemôže pri podpise dlhodobého kontraktu spoľahnúť na vládu, budú zrejme pýtať vyššie úroky či vyššiu cenu napríklad za výstavbu a prevádzku diaľnice. Vedia predsa, že od vlády hrozí neustále riziko. Napríklad aj také, že zmení kontrakt pomocou zákona. **Spoločensky nepotrestané falošné sľuby politikov tiež priťahujú do politiky ľudí, pre ktorých nie je lož chybou či omylom, ale programom.** Keďže politika je extrémne viditeľná, politici sú verejne známi, pre veľkú časť verejnosti ovplyvňujú, možno aj vytvárajú, vzorce správania sa. Ak môžu byť gigantické rozdiely medzi tým, čo sľúbi a urobí politik, prečo by nemohli byť aj inde?

Je populizmus na Slovensku na ústupe alebo sa len prelieva do iných podob?

V ostatnom čase, zdá sa, slovenskí politici nedávajú toľko nezodpovedných sľubov, ako pred tromi - štyrmi rokmi. **Mohlo by sa zdať, akoby bol populizmus u nás na ústupe. Falošné sľuby však nie sú jeho jedinou formou, nie sú jediným fenoménom, ktorý ponúka verejnosti to, čo sa jej páči, bez ohľadu na reálnu užitočnosť.** Mnohých voličov napríklad priťahujú agresívne útoky politikov na ich politických alebo hoci len názorových oponentov, prípadne dokonca na príslušníkov iných národov a menšín. Personálne útoky v diskusii (tzv. *ad hominem argumenty*) niekedy celkom vytlačajú vecné jadro diskusie na jej okraj. Znamenajú, že sa verejnosť často nezaobera hľadaním optimálnych riešení problémov.

Sprievodným javom tohto triku sú útoky na nevinných (napríklad prípady Veriteľ či Ťažiar). Tie deštruujú základné morálne normy, na ktorých stojí každá úspešná spoločnosť. Iným bežným únikom politikov pred hľadáním reálnych, často nepopulárnych riešení, je kumulácia skrytých verejných deficitov. Rozpočet verejných financií rátaný na dva – tri roky dopredu povie veľa o zodpovednosti našej generácie voči mladým ľuďom a deťom, určite to však nestačí. Verejnosť nedostáva zrozumiteľnú informáciu, koľko nás bude stáť umožnenie predčasného odchodu do dôchodku u niektorých povolání, stavby pomocou PPP projektov či demografický vývoj. Časť priestoru „vyhradeného“ u nás populizmu zaplnilo po čiastočnom ústupe falošného sľubovania obyčajné klamstvo. Niektorí politici na podporu svojich návrhov jednoducho verejne uvedú nesprávne údaje.

Je možné, aby populizmus dlhodobo vyhrával? Ako možno bojovať proti populizmu?

Populizmus, únik od reálnych riešení problémov, bol prítomný v politike od nepamäti. Nakoniec ho vždy porazili čas a realita. V úspešnejších spoločnostiach si to s ním ľudia dokázali vybaviť skôr. Pred dvesto rokmi sa mnohým zapáčilo rozbíjanie strojov. Brali vraj ľuďom prácu. Skúste ešte dnes vyargumentovať opak! Po dvoch storočiach však realita ukázala jednoznačne, či sa stroje ľuďom vyplácajú, alebo nie. Niekde populisti dlho víťazili a prispeli tak k hroznej chudobe, inde bolo zahmlievanie reálnych riešení porazené skôr. Čo je k tomu treba? Kontrolovať ako politici plnia svoje sľuby. Kontrolovať, či sú vo verejnej diskusii uvádzané správne fakty. Nepripúšťať odklon verejnej diskusie od podstaty problémov napríklad k atraktívnym osobným útokom. Kto to má zabezpečiť? Každý. Ako to bolo vždy v úspešných spoločnostiach s verejnými statkami – „zdraví, mocní, bohatí a informovaní“ sa o ne starali viac než ostatní. Medzi nich patria sudcovia, pedagógovia, novinári, lekári, štátni úradníci a, samozrejme, politici.

DEFINÍCIA POPULIZMU

INEKO definuje populizmus ako klamlivý marketing sľubov (riešení spoločenských problémov) zo strany politikov. Existujú dva druhy populistických sľubov. Také, ktoré majú vysokú popularitu a zároveň nízky, resp. negatívny prínos pre spoločnosť (sľuby neefektívne, škodlivé) a také, ktoré majú vysokú popularitu a zároveň nie sú plnené (napr. nereálne, resp. vágne definované sľuby).

Inou definíciou by mohlo byť: Populizmus dáva ľuďom čo chcú, namiesto toho čo potrebujú, ak je rozdiel medzi týmito dvoma vecami. Táto definícia je veľmi podobná predošlej: „Čo ľudia chcú,“ je totožné s „populárnymi sľubmi.“ Ľudia nepotrebujú „neefektívne alebo nereálne sľuby,“ ale niekedy ich môžu chcieť. Napríklad ľudia môžu chcieť o 100% vyššie platy alebo o 50% nižšie ceny, čo by ale zruinovalo ekonomiku. Populistický politik im to prisľúbi, zodpovedný politik však hľadá to, čo naozaj potrebujú – skutočné a efektívne riešenia problémov ľudí. V uvedených príkladoch by to boli mzdy zodpovedajúce rovnováhe na trhu práce, resp. ceny čistiace trh.

METODIKA

Na identifikáciu populistických sľubov súčasnej vlády sme vytvorili zoznam 180 sľubov daných krátko pred a po parlamentných voľbách v roku 2006. Pri výbere sľubov sme zohľadňovali najmä ich význam z pohľadu ekonomických a sociálnych dosahov.

Sľuby sme čerpali z volebných programov strán súčasnej vlády, z programového vyhlásenia vlády ako aj z pred- a povolebných mediálnych vyhlásení predstaviteľov vlády. Snažili sme sa tak zachytiť sľuby rozhodujúce pre nárast popularity súčasnej vlády. Tento postup zohľadňuje vývoj jednotlivých sľubov v čase (predovšetkým ich premenu v pred- a povolebnom období), čo umožňuje lepšie hodnotiť sľuby v hľadisku populizmu.

Databáza všetkých 180 sľubov je dostupná na internetovej stránke projektu: <http://www.ineko.sk/sluby/sluby.php>. Na stránke je možnosť kliknúť na každý jeden sľub a nájsť kompletne znenie sľubu, podmienky plnenia i názor expertov na jeho kvalitu.

Každému sľubu sme priradili nasledovné kritériá, podľa ktorých možno sľuby usporiadať a vyhľadávať:

- I. Kategória** - ekonomická alebo sociálna oblasť, ktorej sa daný sľub týka (sú zoradené v abecednom poradí).
- II. Popularita sľubu** - ide o zhodnotenie sľubu podľa toho, aký význam zohral pre rast voličských preferencií autora sľubu. Výsledné číslo je priemerom hodnotení troch politológov a sociológov:
  - 1. Oľga Gyárfášová - Inštitút pre verejné otázky
  - 2. Vladimír Krivý - Sociologický ústav SAV
  - 3. Grigorij Mesežnikov - Inštitút pre verejné otázky

Odborníci body prideliť na škále 0 až 100, kde 0 znamená žiadny, resp. záporný vplyv a 100 maximálny vplyv na rast voličských preferencií. Sľuby hodnotili bez nároku na odmenu.

- III. Prínos pre spoločnosť** - ide o zhodnotenie sľubu podľa jeho prínosu pre Slovensko. Prínos je hodnotený na škále -3 až +3, kde -3 predstavuje najhorší a +3 najlepší vplyv na Slovensko. Prínos 50-tich sľubov s najväčším významom z pohľadu voličských preferencií, ako aj z pohľadu vplyvu na ekonomiku Slovenska, vyhodnotila komisia vybraných odborníkov z akademickej sféry, neziskových organizácií, médií a súkromných firiem. Zo skupiny približne 80 oslovených expertov sme dostali odpovede od 26-tich.

Hodnotenie prebehlo v máji 2007. Členovia hodnotiacej komisie s nami spolupracovali bez nároku na odmenu. Prínos zvyšných sľubov stanovil z dôvodu obmedzených kapacít odbornej komisie inštitút INEKO.

Zoznam členov odbornej komisie:

- 1. Juraj Barta - Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA)
- 2. Vladimír Benč - Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku
- 3. Konštantín Čikovský - denník SME
- 4. Juraj Draxler - Centre for European Policy Studies, Brusel, Belgicko
- 5. Richard Ďurana - INESS
- 6. Martin Filko - Sanigest International
- 7. František Chovanec - Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.
- 8. Martin Chren - Nadácia F.A.Hayeka
- 9. Martin Jaroš - týždenník Trend
- 10. Juraj Javorský - týždenník Trend
- 11. Eugen Jurzyca - INEKO
- 12. Róbert Kičina - Podnikateľská aliancia Slovenska

13. Tomáš Kmeť - Investorsgroup Financial Services Inc., Kanada
14. Miroslav Kollár – Inštitút pre verejné otázky
15. Richard Kollár - University of Michigan, USA
16. Grigorij Mesežnikov– Inštitút pre verejné otázky
17. Michal Mušák – Slovenská sporiteľňa
18. Juraj Nemec - Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
19. Emília Sičáková-Beblavá– Transparency International Slovakia
20. Radoslav Štefančík - Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava
21. Vladimír Tvaroška – Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)
22. Ľuboš Vagač – Centrum pre hospodársky rozvoj
23. Vladimír Vaňo – týždenník Trend
24. Milan Velecký - Slovenský rozhlas
25. Robert Žitňanský – týždenník .týždeň
26. Jeden účastník prieskumu si prial zostať v anonymite

IV. Index populizmu I - ide o súčin popularity a prínosu pre spoločnosť. **Vysoko záporné hodnoty označujú populistické sľuby (t.j. populárne sľuby so zlým vplyvom na Slovensko).** Sľuby s nižším záporným indexom sú menej populistické, keďže klesá ich popularita, resp. rastie ich prínos. Sľuby s kladným indexom sú skôr dobré pre Slovensko. Vysoko kladné hodnoty označujú populárne sľuby s kladným vplyvom.

V. Plnenie sľubu - ide o mieru, do akej bol sľub naplnený. 0% znamená nulové plnenie sľubu, 100% znamená plnenie do maximálnej možnej miery, hodnoty vyjadrujúce čiastočné plnenie sme pre zjednodušenie zaradili do 4 intervalov (1%-25%, 26%-50%, 51%-75%, 76%-99%). **Neplnenie sľubov indikuje populizmus ich autora,** avšak len vtedy, ak sa toto neplnenie dalo dopredu predvídať (t.j. ak nenastali nepredvídateľné okolnosti, ktoré zabránili plneniu). Plnenie vyhodnotil inštitút INEKO.

VI. Index populizmu II - ide o súčin popularity a miery plnenia zníženej o 50%. Zníženie miery plnenia o 50% je len technickým krokom, ktorého cieľom bolo označiť kladným indexom sľuby, ktoré vláda plní na viac ako 50% a záporným indexom sľuby, ktoré vláda plní na menej ako 50%. **Vysoko záporné hodnoty označujú populistické sľuby (t.j. populárne sľuby s nízkou mierou plnenia).** Sľuby s nižším záporným ratingom sú menej populistické, keďže klesá ich popularita, resp. im rastie miera plnenia. Vysoko kladné hodnoty označujú populárne sľuby, ktoré vláda skôr plní.

Metodika zohľadňuje potrebu rozlíšiť medzi dobrými neplnenými sľubmi a zlými neplnenými sľubmi, aby sme sa tak vyhli vytváraniu tlaku na vládu k plneniu škodlivých sľubov.

Príklad štyroch sľubov z databázy obsahujúcej 180 sľubov

Kategória	Sľub	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Index populizmu I (-300;300)	Miera plnenia (0%;100%)	Index populizmu II (-50; +50)
Dane	Zrušenie rovnej dane	68	-2.6	-177	1% - 25%	-25
Školstvo	Viac peňazí pre vysoké školy	15	1.4	21	0%	-8
Poľno- hospodárstvo	Zvýšenie podpory farmárov	19	-2.1	-40	100%	10
Pracovný trh	Zvýšenie minimálnej mzdy na 60% priemerného zárobku	38	-2.2	-84	0%	-19

Zdroj: [INEKO databáza sľubov](#), projekt Sľuby a lamentácie

Populistické sľuby majú minimálne jeden index populizmu záporný. Čím je záporné číslo indexu vyššie, tým populistickejší je sľub. V uvedenej tabuľke je sľub „Viac peňazí pre poľnohospodárov“ populistický i napriek tomu, že je splnený (lebo je odborníkmi označený za „zlý“ sľub a preto má záporný prvý index populizmu). „Viac peňazí pre vysoké školy“ je taktiež populistický sľub i keď je „dobrý“ (nie je naplnený, a preto má záporný druhý index populizmu). „Zrušenie rovnej dane“ je najpopulistickejší sľub, pretože má oba indexy vysoko záporné.

ODPOČET PLNENIA SŮBOV

HLAVNÉ ZISTENIA

Vláda, ktorá nastúpila do funkcie v roku 2006, nespĺnila dve tretiny svojich sľubov. Z 90 pred- a povolebných sľubov, ktoré sme do tejto publikácie zaradili pre ich vysokú popularitu a zásadný vplyv na spoločnosť, vláda **podľa údajov dostupných k 30. októbru 2009** splnila úplne iba 11 a prevažne ďalších 19. Zo zvyšných sľubov vláda ani len nezačala plniť 27 a 33 sľubov nespĺnila ani polovice.

Plnenie sľubov	100%	51%-99%	1% - 50%	0%
Počet sľubov	11	19	33	27

Neplnenie sľubov znamená pre Slovensko súčasne dobré i zlé správy. Dobré preto, že vláda nespĺnila 17 z 28 sľubov, ktoré odborníci označili za škodlivé. Vláda napríklad nezaviedla vyššie dane pre banky a monopoly, neodškodnila klientov nebankových subjektov, nezvýšila minimálnu mzdu na 60% priemerného zárobku a nepresadila centralizáciu a zoštatnenie zdravotného poistenia. Vláda prevažne nespĺnila ani svoj najpopulárnejší záväzok – upraviť, resp. zrušiť „zlé“ reformy pravicovej vlády. Na Slovensku tak k spokojnosti odborníkov stále máme rovnú daň či rovnako veľký druhý dôchodkový pilier.

Zlé správy však prevažujú: medzi neplnenými sľubmi je viac takých, ktoré sú podľa odborníkov prínosné pre spoločnosť. Ide predovšetkým o sľuby zamerané na upevnenie právneho štátu, ktorých cieľom bola vyššia politická stabilita a transparentnosť verejného života. Tieto boli paradoxne plnené iba na 13,6%, teda najmenej zo všetkých sledovaných kategórií. Korupcia a klientelizmus sa v dôsledku desiatok škandálov (viď Príloha) stali dominantnou témou médií. Množstvo káúz ako aj obštrukcie vlády pri zverejňovaní informácií požadovaných verejnosťou rezonujú vo verejnej diskusii o to viac, že vládne strany pred voľbami sľubovali okrem iného zabezpečiť „prístup občanov prostredníctvom internetu ku všetkým informáciám, ktorých zdrojom je verejná správa a ktoré sú zo zákona dostupné“ (Programové vyhlásenie vlády z augusta 2006) či „trpezlivo a razantne odhaľovať a postihovať veľké prípady ekonomickej kriminality a politickej korupcie“ (volebný program SMER-u z decembra 2005).

Nesplnený zostal i sľub vytvoriť podmienky pre päť percentný ročný rast HDP. Hospodárstvo ešte koncom roka 2008 rástlo rýchlosťou nad 5% ročne, hodnotenia odborníkov však naznačujú, že sa tak dialo skôr napriek, než v dôsledku vládnej politiky. Potvrdzujú to aj údaje o poklese Slovenska v rebríčkoch merajúcich kvalitu podnikateľského prostredia. Najmä kvôli hospodárskej kríze HDP v roku 2009 klesne približne o 5,7%. To poukazuje na skutočnosť, že rast HDP do významnej miery ovplyvňujú externé faktory.

Nesplnený ostáva aj sľub „komplexne riešiť rómsku otázku.“ Vláda nedokázala čerpať eurofondy vyčlenené na rómsku problematiku. Dva razy odvolala vládneho splnomocnenca pre rómske komunity, pričom došlo k vzájomnému obviňovaniu z neschopnosti a neochoty riešiť rómsku otázku, ale aj z klientelizmu pri prideľovaní dotácií. Realitou je tiež rastúce napätie medzi väčšinovým obyvateľstvom a rómskou menšinou, keď sa napríklad obyvatelia Šarišských Michalian a Krompách pridali k extrémistom, aby protestovali proti rómskej kriminalite. Rastúcu popularitu protirómskych extrémistov potvrdzuje aj ich pokus o založenie politickej strany.

Ťažisko politického programu SMER-u, najsilnejšej vládnej strany, predstavujú záväzky smerujúce k vytvoreniu sociálneho štátu. Z 32 podľa odborníkov prevažne škodlivých sľubov zostalo nesplnených 20. Sila štátu meraná podielom vládnych výdavkov na HDP klesla v rokoch 2007-08 na najnižšiu úroveň spomedzi 27 členských štátov EÚ. Slovenská vláda teda medzi občanov prerozdeľuje najmenej peňazí. Dá sa však predpokladať, že v krízových rokoch 2009-10 tento ukazovateľ opäť stúpne. V rokoch 2007 a 2008 tiež došlo k zastaveniu poklesu chudoby. Podiel dôchodcov ohrozených chudobou dokonca stúpol v rokoch 2006 až 2008 z 8% na 10% a podiel ohrozených nezamestnaných zo 41% na 43%.

Aké sľuby však vláda plnila? Odborníci pozitívne hodnotia úspešný prechod na euro od začiatku roka 2009. Do konca roka 2008 sa vláde darilo plniť aj sľuby o raste reálnych miezd, poklese nezamestnanosti i raste zamestnanosti znevýhodnených skupín. V roku 2009 však nezamestnanosť opäť rýchlo stúpa a rast reálnych miezd sa takmer zastavil. Pozitívne zmeny boli výrazne ovplyvnené rýchlym rastom HDP v rokoch 2006 až 2008, ktorý bol podľa odborníkov hlavne zásluhou reforiem z predošlého volebného obdobia (pozri ankety INEKO medzi slovenskými ekonómami z rokov 2007 a 2008: www.ineko.sk). Negatívny vývoj v roku 2009 je ovplyvnený najmä hospodárskou krízou. Vláda tiež splnila časť sľubov o zvýšení verejných prostriedkov, s výnimkou zdravotníctva a čiastočne aj diaľnic však podľa odborníkov často nešlo o efektívne či prospešné vynakladanie verejných financií. Vláda predovšetkým:

- zintenzívnila výstavbu diaľnic aj pomocou tzv. PPP projektov, rizikom však je ich predraženie,
- poskytla dotácie STV a Slovenskému rozhlasu, obe médiá však boli v rokoch 2007-08 v strate,
- zvýšila príspevok pri prvonarodenom dieťati, pravidelné rodičovské príspevky však v roku 2008 oproti roku 2005 v pomere k minimálnej mzde klesli,

- zaviedla vianočné príspevky pre dôchodcov, pomer dôchodkov k priemernej mzde však bol v rokoch 2007-08 nižší ako v rokoch 2004-05,
- poskytla miliardové príspevky na výstavbu zimného a futbalového štadióna v Bratislave,
- zvýšila financie pre farmárov.

Zlou správou je aj to, že vláda splnila viacero vysoko populárnych sľubov, ktoré sa vyznačujú negatívnym dopadom na spoločnosť. Predovšetkým zrušila poplatky za návštevu lekára a pobyt v nemocnici, zastavila privatizáciu či rast regulovaných cien, zrušila zisk v zdravotnom poistení, ponechala bezplatné denné štúdium na vysokých školách a zvrátila niektoré prvky reformy trhu práce. Tieto sľuby sa od iných, ktoré boli tiež vysoko populárne, no zostali nesplnené, líšia pomerne nízkou náročnosťou realizácie.

Odpočet plnenia sľubov v sledovaných kategóriách

	Počet sľubov	Prínos	Plnenie	Počet populistických sľubov		
				Celkom	Z toho:	
					Škodlivých	Neplnených
Hospodárstvo	24	0.8	35.7%	19	4	17
Právny štát	14	1.2	13.6%	13	3	13
Sociálny štát	32	-0.5	38.0%	26	17	20
Školstvo	11	0.9	50.3%	5	1	4
Zdravotníctvo	9	0.3	37.9%	8	3	6
CELKOM	90	0.4	35.5%	71	28	60

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

Škodlivosť ako aj nízka miera plnenia sľubov svedčia o populizme vlády. Populizmus sa však prejavil aj v protirečeniach vo výrokoch vládnych predstaviteľov a v množstve realizovaných opatrení, ktoré boli v priamom protiklade k vládnym sľubom. Krikľavými príkladmi sú tieto skutočnosti:

- V novembri 2005 SMER-SD zamýšľal odložiť zavedenie eura na rok 2011. Už krátko po voľbách sa však premiér Fico vyjadril, že prijatie eura v roku 2009 je jasným záväzkom vlády.
- Pred voľbami Ľubomír Vážny, vtedy tieňový minister dopravy SMER-u tvrdil, že dokončenie diaľničného prepojenia Bratislava-Košice do roku 2010 je technickým nezmyslom. O rok nato už ako nový minister dopravy spolu s premiérom Ficom otočili kurz o 180 stupňov, keď vyhlásili, že vláda zabezpečí dokončenie severného prepojenia do konca volebného obdobia, teda do roku 2010.
- V máji 2006 Robert Fico sľuboval zmeniť „nevýhodný pomer“ odvodov do prvého a druhého piliera dôchodkového sporenia. V roku 2007 však prehlásil, že „vláda nepripravovala a nepripravuje žiadny zákon o zmene pomerov, pokiaľ ide o 9:9, teda tých 18 %.“
- Pred voľbami premiér sľuboval, že bude obmedzovať zisky „nenažraných monopolov“ a chrániť občanov pred trhovými cenami v monopolných odvetviach. Vláda konala v priamom protiklade, keď v zmluve o výstavbe nového reaktora v Jaslovských Bohuniciach súhlasila, že „základným cieľom zmluvných strán je výstavba a bezpečné prevádzkovanie nového jadrového zdroja (...), a to predovšetkým za účelom dosiahnutia zisku skupinou JAVYS a skupinou ČEZ“ a tiež, že vyrobená elektrina sa bude predávať za trhové ceny.
- Pred voľbami predstavitelia vlády varovali, že projekty PPP stavbu diaľnic výrazne predražia a že Slovensko by malo najskôr získať skúsenosti s ich riadením v menšom rozsahu. Po nástupe k moci však rozbehli tri veľké projekty PPP na výstavbu 151 kilometrov diaľnic v hodnote 6,4 miliárd eur.
- Vláda sľúbila zastaviť privatizáciu, no v roku 2009 ministerstvo životného prostredia umožnilo prenájom rozsiahlych lužných lesov pri Bratislave na 99 rokov za symbolickú cenu.
- V roku 2007 premiér prehlásil, že vláda nebude dotovať výstavbu nového futbalového štadióna v Bratislave, toto tvrdenie zopakoval začiatkom roka 2009. Už o niekoľko mesiacov neskôr, v júli 2009, však vláda na výstavbu štadióna vyčlenila 70 mil. eur (približne 2,1 mld. Sk).
- V programovom vyhlásení sa vláda zaviazala zachovať druhý pilier dôchodkového sporenia. Opakovanými zmenami legislatívy ako aj nepodloženými a často nepravdivými mediálnymi útokmi však existenciu druhého piliera vážne ohrozila.
- V predošlom volebnom období Robert Fico ako opozičný poslanec podal až 5 návrhov na zníženie spotrebnej dane z pohonných hmôt, nižšiu daň sľuboval ešte aj v auguste 2006, už ako premiér. V roku 2009 však koalíční poslanci podobný opozičný návrh odmietli a daň zostáva nezmenená.
- Vláda v programe sľúbila, že nebude riešiť problémy vo financovaní sociálneho poistenia zvyšovaním dôchodkového veku, v rokoch 2006 až 2010 sa však vek odchodu do dôchodku žien zvýši o 3 roky.
- V roku 2005 SMER-SD z opozície kritizoval pravidlá výberového konania prevádzkovateľov záchranných zdravotných služieb. V roku 2009 ministerstvo zdravotníctva pod vedením Richarda Rašiho (SMER-SD) vyhlásilo tender podľa tých istých pravidiel.
- Podľa programového vyhlásenia vláda „rešpektuje výsledok privatizácie a garantuje nemennosť podmienok v privatizovaných podnikoch, ak sa proces privatizácie uskutočnil v súlade so zákonom.“ Žiadne porušenia zákona zistené neboli, vláda však v roku 2008 aj tak presadila návrat časti výkonných právomocí v privatizovaných podnikoch do rúk štátu, keď presunula podávanie návrhov na zmenu regulovaných cien z predstavenstva na valné zhromaždenie podniku.

ZOZNAM SĽUBOV ZORADENÝCH PODĽA MIERY PLNENIA

	Sľuby	Populizmus	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Plnenie (0%;100%)
1	Tlak na zníženie cien pohonných hmôt	Áno	60	-1,6	0%
2	Vyššie dane pre monopoly a banky	Áno	60	-2,2	0%
3	Zastavenie "kupčenia s poslancami" zmenou volebného systému	Áno	52	0,0	0%
4	Postih ľudí neschopných preukázať pôvod svojho bohatstva	Áno	48	-0,6	0%
5	Pokles podielu ľudí s nižším ako priemerným príjmom	Áno	47	-1,1	0%
6	Odškodnenie klientov nebank. subjektov	Áno	45	-2,8	0%
7	Zvýšenie minimálnej mzdy na 60 percent priemerného zárobku	Áno	38	-2,2	0%
8	Stabilizácia prvého dôchodkového piliera	Áno	38	2,0	0%
9	Prepustenie päťtiny úradníkov	Áno	38	0,5	0%
10	Rozvoj podnikov v štátnom vlastníctve	Áno	35	1,0	0%
11	Odtajnenie zmluvy o privatizácii Slovenských telekomunikácií	Áno	33	2,5	0%
12	Komplexné riešenie rómskej problematiky	Áno	26	2,0	0%
13	Boj proti korupcii a veľkej ekonomickej kriminalite	Áno	25	3,0	0%
14	Rast zdrojov pre školstvo na 5 percent HDP	Áno	19	1,5	0%
15	Úspory vo verejnom obstarávaní, správe nehnuteľností a informačných systémov	Áno	18	1,9	0%
16	Znovuzavedenie dane z dividend	Áno	17	-2,2	0%
17	Snaha o širokú zhodu koalície a opozície	Áno	17	0,0	0%
18	Adresnosť v dávkach v hmotnej núdzi	Áno	17	2,0	0%
19	Viac peňazí vysoké školy	Áno	15	1,4	0%
20	Podmienky pre 5 percentný ročný rast HDP	Áno	13	2,0	0%
21	Znižovanie odvodov do druhého piliera	Áno	13	-2,8	0%
22	Odstránenie praxe nútených živností, resp. zastierania pracovných pomerov	Áno	12	-0,7	0%
23	Presunutie investičných stimulov od veľkých na malých a stredných podnikateľov	Áno	12	0,0	0%
24	Centrálne zverejňovanie príjemcov štátnej pomoci	Áno	10	3,0	0%
25	Inštalovanie kamier do policajných áut	Áno	9	2,0	0%
26	Podpora nepovinného zdravotného poistenia	Áno	8	2,5	0%
27	Zvýšenie inovačnej aktivity Slovenska na priemer EÚ	Áno	3	1,5	0%
28	Zrušenie rovnej dane	Áno	68	-2,6	1%-25%
29	Zníženie DPH na potraviny, lieky, energie, zdravotnícke a sociálne tovary a služby, vzdelávanie, školstvo, internet, vedu, atď.	Áno	68	-1,5	1%-25%
30	Odstraňovanie chudoby a sociálneho vylúčenia, budovanie sociálneho štátu	Áno	65	0,4	1%-25%
31	Zastavenie zadlžovania nemocníc	Áno	42	3,0	1%-25%
32	Odhaľovanie káuz predošlej vlády	Áno	39	1,4	1%-25%
33	Zvyšovanie rodičovského príspevku	Áno	38	0,7	1%-25%
34	Podpora bývania pre mladé rodiny a chudobných: hypotéky, nájomné byty, manželské pôžičky, stavebné sporenie	Áno	38	0,1	1%-25%
35	Zrušenie súčasnej podoby zúčtovania zdravotného poistného	Áno	33	1,2	1%-25%

	Sľuby	Populizmus	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Plnenie (0%;100%)
36	Centralizácia a zoštatnenie zdravotného poistenia	Áno	32	-2,0	1%-25%
37	Zrušenie krajských a iných špecializovaných úradov	Áno	28	0,0	1%-25%
38	Preskúvanie privatizácie energetických podnikov	Áno	25	0,0	1%-25%
39	Lepšie využívanie eurofondov	Áno	16	1,5	1%-25%
40	Zníženie daňových a odvod. nedoplatkov	Áno	15	3,0	1%-25%
41	Sprístupnenie všetkých informácií z verejnej správy na internete	Áno	10	2,7	1%-25%
42	Zlepšenie vymožitelnosti práva	Áno	9	2,5	1%-25%
43	Viac peňazí pre vedu a výskum	Áno	9	1,7	1%-25%
44	Podpora informatizácie a elektronickej komunikácie	Áno	9	1,5	1%-25%
45	Zlepšenie podmienok pre podnikanie	Áno	8	2,0	1%-25%
46	Zvýšenie materiálneho a personálneho zabezpečenia súdov	Áno	7	-1,5	1%-25%
47	Diverzifikácia energetických zdrojov	Áno	7	2,0	1%-25%
48	Úprava, resp. rušenie 'zlých' reforiem právicovej vlády	Áno	75	-2,5	26%-50%
49	Zvyšovanie životnej úrovne dôchodcov	Áno	48	-0,1	26%-50%
50	Zmierňovanie regionálnych rozdielov	Áno	42	0,4	26%-50%
51	Odvolať ministra do 24 hodín v prípade pochybenia	Áno	30	-1,2	26%-50%
52	Spätné odkúpenie akcií Slovenských elektrární a Transpetrolu	Áno	30	-1,6	26%-50%
53	Dostupnejšie a kvalitnejšie verejné cestovanie na železnici, bez zvyšovania cestovného	Áno	28	0,5	26%-50%
54	Vyššie platy v školstve, zlepšenie sociálneho statusu učiteľov	Áno	26	1,6	26%-50%
55	Lepšie pracovné a životné podmienky zdravotníkov, vyššie platy	Áno	24	1,3	26%-50%
56	Zachovanie druhého piliera dôchodkového zabezpečenia	Áno	17	3,0	26%-50%
57	Podpora zahraničných investícií	Áno	16	1,0	26%-50%
58	Podpora investícií s vyššou pridanou hodnotou	Áno	7	0,5	26%-50%
59	Podpora obnoviteľných zdrojov	Áno	4	1,5	26%-50%
60	Úspory v zdravotníctve, zrušenie 6 tisíc nemocničných lôžok	Áno	2	1,2	26%-50%
61	Viac peňazí do zdravotníctva	Nie	65	0,0	51%-75%
62	Nezvyšovanie veku odchodu do dôchodku	Áno	55	-1,8	51%-75%
63	Návrat „neoliberálneho“ zákonníka práce do pôvodného stavu	Áno	54	-2,7	51%-75%
64	Rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti	Nie	53	0,7	51%-75%
65	Vrátiť zdravotným poisťovniam verejnoprávny charakter, aby netvorili zisk	Áno	39	-2,4	51%-75%
66	Zastavenie 'úniku mozgov'	Nie	27	0,5	51%-75%
67	Sebestačnosť vo výrobe elektrickej energie	Nie	22	0,0	51%-75%
68	Viac peňazí na šport	Nie	19	0,8	51%-75%
69	Zrýchlenie výstavby diaľnic a rýchlostných komunikácií	Nie	15	2,0	51%-75%
70	Pomoc štátu pri financovaní STV a Slovenského rozhlasu	Nie	10	0,0	51%-75%
71	Obsahová reforma školstva	Nie	9	2,2	51%-75%

	Sľuby	Populizmus	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Plnenie (0%;100%)
72	Prispôsobenie stredného školstva na potreby podnikov	Nie	8	1,5	51%-75%
73	Kultúra – vyššie platy, podpora pôvodnej tvorby, celkovo viac peňazí	Nie	7	0,0	51%-75%
74	Boj s "nenažranými monopolmi"	Áno	67	-1,0	76%-99%
75	Vianočný príspevok dôchodcom	Áno	55	-1,8	76%-99%
76	Nespoplatnenie denného vysokoškolského štúdia	Áno	47	-1,9	76%-99%
77	Rast zamestnanosti dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnených skupín	Nie	37	1,3	76%-99%
78	Zvýšenie bezpečnosti v uliciach, nárast počtu policajtov a ich plátov	Nie	28	2,5	76%-99%
79	Zavedenie elektronického mýta	Nie	1	2,0	76%-99%
80	Zrušenie poplatkov v zdravotníctve	Áno	72	-2,4	100%
81	Rast miezd, aj reálnych	Nie	60	0,1	100%
82	Zastavenie privatizácie, resp. neprivatizácia tzv. strategických podnikov (energetika, lesy, železnice, letiská, zdravotníctvo, atď.)	Áno	55	-1,5	100%
83	Zmierňovanie rozdielov medzi staro- a novodôchodcami	Nie	38	2,5	100%
84	Zmierňovanie platových rozdielov	Áno	33	-2,0	100%
85	Zvýšenie príspevku pri prvonarodenom dieťati	Nie	32	0,0	100%
86	Zvýšenie podpory farmárov	Áno	19	-2,1	100%
87	Zavedenie dobrovoľnosti v druhom pilieri dôchodkového zabezpečenia	Áno	17	-2,5	100%
88	Znižovanie počtu žiakov v triedach	Nie	10	1,5	100%
89	Zrušenie väzby medzi minimálnou mzdou a odvodmi živnostníkov	Nie	9	0,5	100%
90	Prijatie Eura v roku 2009	Nie	7	2,5	100%
CELKOM		71/90	29,0	0,4	35,5

HOSPODÁRSKA POLITIKA A DOPRAVA

Vláda splnila sľuby v oblastiach hospodárstva a dopravy v priemere na 35,7%. Z 24 sľubov boli tri splnené úplne, sedem však vláda ani len nezačala plniť. Ďalších desať sľubov bolo splnených najviac sporov. Predovšetkým pre nízku mieru plnenia sa 19 sľubov ukázalo ako populistických.

Plnenie sľubov	100%	51%-99%	1% - 50%	0%
Počet sľubov	3	4	10	7

Vysokou popularitou a prevažne záporným dopadom na spoločnosť sa vyznačuje skupina sľubov týkajúca sa boja s monopolmi a zachovania štátneho vlastníctva. To podľa nás svedčí o populizme vládnej koalície, keďže popularita politik je pre ňu dôležitejšia ako ich reálny prínos pre spoločnosť. Zaujímavý je paradox medzi úspešnou no relatívne jednoduchou realizáciou záväzku zastaviť privatizáciu a súčasným zlyhaním efektívne riadiť podniky v štátnom vlastníctve. Presvedčenie, že štát je schopný lepšie manažovať strategické podniky, totiž stojí za rozhodnutím zastaviť privatizáciu. Nepomerne náročnejšia realizácia zámeru sa však ukázala byť nad sily Ficovej vlády. O populizme vlády svedčí i premiérov sľub tlačiť na zníženie cien pohonných hmôt. **Pred voľbami Fico ešte ako poslanec NR SR za SMER-u podal päť návrhov na zníženie spotrebnej dane z pohonných hmôt, keď však v roku 2009 podobný návrh podali poslanci opozície, predstavitelia vládnych strán sa hlasovania zdržali.**

Vláda splnila záväzok prijať do roku 2009 euro. Napriek výrazne pozitívnemu prínosu pre spoločnosť i 100%-nému plneniu sľub svedčí o populizme vládnej koalície. Ešte pol roka pred voľbami totiž premiér svojim voličom sľuboval odložiť zavedenie eura na rok 2011.

Protirečení sa vláda dopustila i v sľube o zrýchlení výstavby diaľnic a rýchlostných ciest. Pred voľbami minister dopravy Ľubomír Vážny, vtedy tieňový minister dopravy SMER-u, varoval pred rozsiahlym využívaním PPP projektov. SMER-SD odporúčal financovanie menších PPP projektov pre úseky diaľnic v dĺžke do 20 km v hodnote do 500 mil. eur (15 mld. Sk). Po nástupe do úradu však vláda oznámila úmysel postaviť pomocou PPP spolu 151 km diaľnic. Odhadované náklady na ich výstavbu a údržbu ku koncu augusta 2009 predstavovali 6,4 mld. eur (185,3 mld. Sk). Vážny tiež pred voľbami tvrdil, že dokončenie diaľničného prepojenia Bratislavy s Košicami do roku 2010 je „technický nezmysel.“ Rok po voľbách však premiér Fico vyhlásil, že vláda zabezpečí dokončenie prepojenia do konca volebného obdobia.

V lete 2009 vládni predstavitelia priznali, že diaľnicu D1 medzi Bratislavou a Košicami sa do roku 2010 nepodariť dostavať. Pravdepodobne sa tiež nepodariť dokončiť 120 km diaľnice D1, čo je sľub z volebného programu SMERU-SD. Vláda však zrejme odovzdá do užívania 100 km diaľnic a rýchlostných ciest, k čomu sa zaviazala vo svojom programe.

Plnenie sľubov v oblasti makroekonomiky, ako napríklad hospodársky rast nad 5%, pokles nezamestnanosti či rast reálnych miezd, bolo významne ovplyvnené externými faktormi. V rokoch 2006 až 2008 to bol pozitívny vplyv reforiem predchádzajúcej vlády, od roku 2009 výsledky naopak negatívne ovplyvnila najmä hospodárska kríza. Sľub zabezpečiť reálny rast miezd sme vyhodnotili ako úplne splnený, sľub týkajúci sa rastu HDP naopak ako nerealizovaný. **Napriek tomu, že ekonomika (aspoň v prvých rokoch) rástla sľubovaným tempom, hodnotenia odborníkov svedčia o tom, že rast nebol výsledkom podmienok zabezpečených vládou Roberta Fica.** V súlade s týmto zistením je fakt, že napriek sľubom sa vláde nepodarilo vytvoriť kvalitnejšie prostredie pre podnikanie. Podľa medzinárodných rebríčkov sa kvalita podnikateľského prostredia nezlepšuje, index Podnikateľskej aliancie Slovenska od nástupu Ficovej vlády dokonca kontinuálne klesá. Slovensko kleslo aj v rebríčku Svetovej banky Doing Business a v rebríčku Svetového ekonomického fóra Správa o konkurencieschopnosti. Vláde sa tiež nepodarilo prilákať viac investícií a klesol aj objem štátnej pomoci poskytnutej investorom. Prázdny sľubom bol aj záväzok zvýšiť inovačnú aktivitu Slovenska na priemer EÚ. Oproti roku 2006 Slovensko v rámci EÚ 27 dokonca kleslo z 21. na 22. miesto.

Sľub o efektívnejšom verejnom obstarávaní a správe nehnuteľností zostal nesplnený. Naopak, častou témou médií sa stalo množstvo škandálov súvisiacich s nízkou transparentnosťou vo verejnom obstarávaní (pozri prílohu).

Vláda v súlade so sľubom plánuje od roku 2010 zaviesť elektronické myto na diaľniciach.

V osobnej železničnej doprave vláda prakticky zmrazila ceny lístkov, využívanie železničnej prepravy však stagnuje. Zmrazenie cestovného je podľa odborníkov populizmus, lebo v prípade rastúcich cien vstupných nákladov (nafta, mzdy, atď.) to paradoxne vedie k zadlžovaniu železníc a následnému zhoršeniu kvality aj dostupnosti cestovania.

Odpočet plnenia sľubov v hospodárskej politike a doprave

Sľuby	Populizmus	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Plnenie (0%;100%)	
				Sľuby	Priemer
Boj s monopolmi, zastavenie privatizácie a správa strategických podnikov		49.4	-0.9		45.1%
Boj s "nenažranými monopolmi"	Áno	67	-1.0	76%-99%	
Tlak na zníženie cien pohonných hmôt	Áno	60	-1.6	0%	
Zastavenie privatizácie, resp. neprivatizácia tzv. strategických podnikov (energetika, lesy, železnice, letiská, zdravotníctvo, atď.)	Áno	55	-1.5	100%	
Spätné odkúpenie akcií Slovenských elektrární a Transpetrolu	Áno	30	-1.6	26%-50%	
Rozvoj podnikov v štátnom vlastníctve	Áno	35*	1	0%	
Energetická politika		11	1.2		38%
Diverzifikácia energetických zdrojov	Áno	7	2.0	1%-25%	
Sebestačnosť vo výrobe elektrickej energie	Nie	22	0.0	51%-75%	
Podpora obnoviteľných zdrojov	Áno	4	1.5	26%-50%	
Lepšie využívanie eurofondov		16	1.5		1%-25%
Lepšie využívanie eurofondov	Áno	16	1.5	1%-25%	
Makroekonomika		26,7	1.5		66.7%
Prijatie Eura v roku 2009	Nie	7	2.5	100%	
Podmienky pre 5 percentný ročný rast HDP	Áno	13	2.0	0%	
Rast miezd, aj reálnych	Nie	60	0.1	100%	
Podpora investícií		10,4	1		20.4%
Podpora zahraničných investícií	Áno	16	1.0	26%-50%	
Podpora investícií s vyššou pridanou hodnotou	Áno	7	0.5	26%-50%	
Presunutie investičných stimulov od veľkých na malých a stredných podnikateľov	Áno	12	0.0	0%	
Zlepšenie podmienok pre podnikanie	Áno	8	2.0	1%-25%	
Podpora informatizácie a elektronickej komunikácie	Áno	9	1.5	1%-25%	
Šetrenie v štátnej správe		28	0.8		4.3%
Prepustenie pätiny úradníkov	Áno	38	0.5	0%	
Úspory vo verejnom obstarávaní, správe nehnuteľností a informačných systémov	Áno	18	1.9	0%	
Zrušenie krajských a iných špecializovaných úradov	Áno	28	0.0	1%-25%	
Zvýšenie inovačnej aktivity Slovenska na priemer EÚ		3	1.5		0%
Zvýšenie inovačnej aktivity Slovenska na priemer EÚ	Áno	3	1.5	0%	
Kvalitnejšie dopravné služby		14,7	1.5		62.8%
Zrýchlenie výstavby diaľnic a rýchlostných komunikácií	Nie	15	2.0	51%-75%	
Zavedenie elektronickeho mýta	Nie	1	2.0	76%-99%	
Dostupnejšie a kvalitnejšie verejné cestovanie na železnici, bez zvyšovania cestovného	Áno	28	0.5	26%-50%	
CELKOM	19/24	23.3	0.8		35.7%

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

BOJ S MONOPOLMI, ZASTAVENIE PRIVATIZÁCIE STRATEGICKÝCH PODNIKOV

1. Boj s 'nenažranými' monopolmi**ZNENIE SĽUBU:**

"Stop nenažranosti SPP a vlády" - stálo na dvoch transparentoch, ktoré poslanci Smeru v daždi priviazali o plot centrály SPP. Robert Fico (citát): "Smer - Sociálna demokracia nebude nikdy rezignovať na úlohu štátu pri tvorbe cien energií a vytvorí mechanizmus, ktorý umožní štátu chrániť obyvateľov pred bezohľadnou cenovou politikou monopolu."

Zdroj: *Robert Fico, predseda strany SMER, Rádio Slovensko, Rádiožurnál, 4.8.2005*

Vláda posilní kontrolné a regulačné právomoci štátu v oblasti prirodzených monopolov.
Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

Chceme zagarantovať, že cena plynu nepôjde hore, lebo iným spôsobom upravíme Úrad pre reguláciu sieťových odvetví napríklad tým, lenže ty o tom asi veľa nevieš, budeme zavádzať opravné konanie proti rozhodnutiam úradu.

Zdroj: *Robert Fico, predseda strany SMER, Markíza, SITO, 15.6.2006*

Pokiaľ ide o mieru zisku, môj názor poznáte na mieru zisku monopolov. Zisky monopolov sú neprimerané a neúnosné a my rešpektujeme právo na primeraný zisk. Samozrejme, že rešpektujeme, rešpektujeme aj to, že tí, čo kúpili elektrárne, SPP a ďalšie monopolné podniky, sem nepišli kvôli našim modrým očiam, ale prišli sem preto, lebo to mohli lacno kúpiť a môžu mať samozrejme z toho obrovský zisk. Ale my **odmietame**, aby na území suverénneho štátu, dokonca v podnikoch, kde štát stále drží päťdesiatjedna percent svojich aktív, svojich podielov, **aby v takýchto podnikoch bol vytváraný zisk na úkor obyčajných ľudí.**

Zdroj: *Robert Fico, predseda vlády SR, Rádio Slovensko, Sobotné dialógy, 4.11.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -1,0 (na škále -3 až +3). Podľa väčšiny je regulácia monopolov namieste. Najlepším spôsobom je však odstraňovanie bariér vstupu do odvetvia a nie deformovanie cien. Otázne teda ostáva, či sa vláde podarí nájsť vhodné nástroje na dlhodobé presadzovanie regulačnej politiky, alebo je to len „búchanie po stole“, ktoré má dať ľuďom klamný pocit istoty, že vláda niečo robí. Dôležité je aby bola regulácia založená na odborných argumentoch. Napríklad garantovať ceny plynu podľa odborníkov nie je dlhodobo možné, závisia totiž od svetového trhu s ropou, na ktorý vláda nemá dosah.

Vybrané komentáre:

Boj s monopolmi je záslužná, no často neľahká úloha, s ktorou sa stretávajú pravdepodobne všetky svetové vlády. Otázne však je, či bude vláda vedieť zvoliť primeraný spôsob boja, ktorý nepoškodí záujmy občanov SR.(...) Zrušenie nezávislosti regulačného úradu môže nesmierne poškodiť záujmy občanov SR. Práve naopak, posilnenie nezávislosti regulačného úradu by malo priniesť efektívnejšiu tvorbu cien.
Richard Kollár, University of Michigan, USA

Najlepším bojom proti monopolom je z hľadiska spotrebiteľa odstraňovanie štátnych bariér vstupu do odvetvia.
Richard Ďurana, INESS

Súhlasím s lepšou a prísnejšou reguláciou. Kľúčovým však podľa mňa je liberalizácia "monopolistických" odvetví.
Vladimír Benč, Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku

REALITA:

Rast cien energií a vody pre domácnosti sa po roku 2006 výrazne spomalil. K januáru 2007 ceny dokonca medziročne mierne poklesli, hoci v ďalších dvoch rokoch opäť mierne vzrástli.

K poklesom rastu cien pre domácnosti prispelo dokončenie každoročných deregulácií v roku 2006, verbálny tlak predstaviteľov vlády ako aj zmeny pravidiel regulácie a fungovania regulačných orgánov. Vláda v roku 2007 presadila novelu zákona o regulácii v sieťových odvetviach, ktorou posilnila svoje kompetencie vo vzťahu k regulačnému úradu (napríklad pri menovaní a odvolávaní členov rady pre reguláciu, zaradení ministerstva hospodárstva ako účastníka cenového konania atď.) Oslabila tým jeho nezávislosť. Novela tiež umožnila výmenu dovtedajších členov regulačnej rady. Taktiež zaviedla možnosť regulovať cenu akéhokoľvek tovaru alebo služby, ak si to „vyžaduje ochrana spotrebiteľa“.

V roku 2008 vláda tiež prijala uznesenie, ktoré nariaďuje ministrom hospodárstva, aby začal regulovať ceny plynu a elektriny pre domácnosti a malé podniky. Vláda odhlasovala tzv. všeobecný ekonomický záujem, čo je podmienkou pre takúto reguláciu.

V roku 2008 vláda presadila zákon, ktorý hovorí, že s podaním návrhu na zmenu regulovaných cien musí súhlasiť valné zhromaždenie, predtým stačilo rozhodnutie predstavenstva. Cieľom bolo, aby v podnikoch v ktorých štát má majoritu, ale v dôsledku privatizácie stratil manažérske právomoci (SPP, rozvodné energetické podniky), nemohol súkromný vlastník o cenových návrhoch rozhodovať samostatne, ale iba so súhlasom štátu.

Medziročná zmena cien pre priemernú domácnosť k januáru príslušného roka (%)

	2006	2007	2008	2009
Vodné	17,8	-2,3	6,4	3,4
Stočné	31,6	-2,3	6,6	4,9
Elektrina	4,7	-0,2	2,6	6,7
Teplá voda	16,7	7,3	2,6	n
Plyn	27,9	2,7	0,0*	0,9

*pre dôchodcov zaviedol SPP do dohody s vládou zníženie tarify o 50 korún mesačne

n – údaj nedostupný

Zdroj: *Štatistický úrad SR*

Ministerstvo hospodárstva dnes čelí žalobe Slovenských elektrární, podľa ktorých im Úrad pre reguláciu sieťových odvetví spôsobil straty, keď im nariadil predávať elektrinu pod trhovú cenu. Slovenské elektrárne svoju žalobu podporili tiež tým, že sú spomedzi výrobcov elektriny jedinou spoločnosťou, ktorej boli predpísané ceny. Pod trhovú cenu musela predávať aj štátna spoločnosť Bratislavská teplárenská, ktorej regulačné opatrenia zabránili zvýšiť ceny tepla v reakcii na rast cien plynu. Očakávané straty ohlásil aj Slovenský plynárenský priemysel (SPP) po tom, čo Úrad pre reguláciu sieťových odvetví od novembra 2008 začal regulovať ceny plynu pre teplárenské spoločnosti určeného na výrobu tepla pre domácnosti. SPP oznámil, že cena schválená úradom je nižšia ako jeho náklady.

Z pohľadu vývoja zisku monopolov nevidno jasný trend vývoja. Vplyv vlády nie je zreteľný.

Hrubý zisk v mil. eur (mld. Sk)

	2005	2006	2007	2008
SPP	846 (25,5)	969 (29,1)	631 (19,0)	684 (20,6)
ZSE	120 (3,6)	139 (4,2)	744 (22,4)*	96 (2,9)
SSE	83 (2,5)	96 (2,9)	724 (21,8)*	66 (2,0)
VSE	60 (1,8)	83 (2,5)	96 (2,9)	106 (3,2)
Slovenské elektrárne**	-442 (-13,3)	110 (3,3)	146 (4,4)	236 (7,1)
Slovnaft	378 (11,4)	266 (8,0)	315 (9,5)	30 (0,9)
Slovenská pošta	27 (0,8)	20 (0,6)	10 (0,3)	3 (0,1)
Slovak Telekom	83 (2,5)	80 (2,4)	173 (5,2)	146 (4,4)
Banky	531 (16)	730 (22)	697 (21)	664 (20)

*Údaje nie sú porovnateľné s predchádzajúcimi rokmi, keďže mimoriadny zisk je dôsledkom preceňovania majetku.

**Porovnateľnosť údajov skresľuje zmena štruktúry majetku po privatizácii podniku z roku 2006.

Zdroj: [SPP](#), [ZSE](#), [SSE](#), [VSE](#), [Slovenské elektrárne](#), [Slovnaft](#), [Slovenská pošta](#), [NBS](#), [Slovak Telekom](#)

Vláda konala v priamom protiklade so záväzkom obmedzovať zisky „nenažraných monopolov“ a chrániť občanov pred trhovými cenami v monopolných odvetviach, keď v zmluve o výstavbe nového reaktora v Jaslovských Bohuniach súhlasila, že „základným cieľom zmluvných strán je výstavba a bezpečné prevádzkovanie nového jadrového zdroja (...), a to predovšetkým za účelom dosiahnutia zisku skupinou JAVYS a skupinou ČEZ“ a tiež, že vyrobená elektrina sa bude predávať za trhové ceny.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 76%-99%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický. Je vysoko populárny, pritom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny. Ilustruje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
67	-1.0	-67	76%-99%	25

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

2. Tlak na zníženie cien pohonných hmôt

ZNENIE SĽUBU:

„Vážená redakcia Nového Času! Smer-Sociálna demokracia predložil v tomto volebnom období do NR SR päťkrát návrh zákona o znížení spotrebnej dane z minerálneho oleja, na základe ktorého by došlo k zníženiu cien pohonných hmôt. Táto snaha však bola stranami vládnej koalície vždy zmarená. Treba pripomenúť aj to, že za vysoké ceny pohonných hmôt, ktoré sú vzhľadom na príjmy občanov SR suverénne najvyššie v Európe, zodpovedá aj minister financií I. Mikloš... **Nová vládna koalícia, ktorá vznikne po voľbách, musí zníženie spotrebnej dane dostať čo najrýchlejšie do NR SR.**“

Zdroj: *List predsedu strany Smer Roberta Fica pre Nový Čas, publikovaný 12.5.2006*

Pokiaľ ide o benzín – chcem potvrdiť, že začal mimoriadne intenzívny dialóg so spoločnosťou Slovnaft. Existujú tri možnosti, o týchto troch možnostiach bude rokovať vláda v stredu: Prvá možnosť je, že sa znížia spotrebné dane – to je rovnocenná možnosť s tými ďalšími dvoma. Druhá možnosť je, že dôjde k dohode medzi Slovnaftom a vládou Slovenskej republiky, pretože s rastom ceny ropy stúpa aj zisk Slovnaftu, čo je pre nás neakceptovateľné a neprijateľné. A tretia možnosť je - **ak nedôjde k dohode a ukáže sa, že znížovanie spotrebných daní nie je najefektívnejšie**, hoci dnes považujeme aj tento variant za rovnocenný, **štát autoritatívne pristúpi k určitým rozhodnutiam, na ktoré má právo v oblasti cien alebo v oblasti iných regulácií, ktoré upravujú niektoré právne predpisy.**

Zdroj: *Robert Fico, predseda vlády, brífing po rokovaní vlády 21.7.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou 0,0 (na škále -3 až +3). Viacerí by zníženie daní privítali, avšak upozorňujú, že by to znamenalo menej peňazí v štátnom rozpočte. Takéto opatrenie by preto vždy malo byť spojené s návrhom, ktoré výdavky sa budú škrtiť, resp. ktoré dane stúpnu, aby vykryli straty v príjmoch. Škodlivý by bol najmä rast dane z príjmu, na čom by zarobili ľudia a firmy vyhýbajúci/e sa plateniu daní napríklad v daňových rajoch. Navyše, na znížení spotrebnej dane by zarobili aj cudzinci, ktorí by kupovali „náš“ lacnejší benzín.

Vybrané komentáre:

Pri výške spotrebných daní musí naša krajina rešpektovať jednak ceny benzínu a nafty v zahraničí a jednak politiku EÚ. Výrazné zníženie spotrebných daní by viedlo k nedostatku financií v štátnom rozpočte, ktoré by chýbali napríklad aj na sociálne programy. Na znížení by zarobili občania okolitých štátov, ktorí by nakupovali „náš“ benzín, ako aj ľudia a firmy vyhýbajúci/e sa plateniu daní z príjmu. Spotrebnú daň platia napríklad aj tí, ktorí sú zaregistrovaní v daňových rajoch.

Eugen Jurzyca, INEKO

Rozdiely cien benzínu medzi krajinami V4 nie sú až také markantné. Robert Fico by si mal uvedomiť, že ceny pohonných hmôt na domácom trhu závisia od svetových cien ropy. Otázne je aj to, či by zníženie spotrebnej dane viedlo k zníženiu ceny benzínu a nafty. S najväčšou pravdepodobnosťou by došlo len ku krátkodobým pohybom. Ceny by sa však postupne vrátili do rovnováhy, pri ktorej najdôležitejšiu úlohu zohráva svetový trh s ropou.

Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Zníženie sadzby spotrebnej dane môže byť správnym krokom na rozbehnutie ekonomiky SR. Ostatný tlak musí byť len prostredníctvom kompetentného a kvalifikovaného regulačného úradu bez priamych zásahov vlády do cenotvorby.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

REALITA:

Vláda nepresadila zníženie cien pohonných hmôt. V nominálnych hodnotách ako aj v porovnaní s cenami v ostatných štátoch EÚ sú ceny na Slovensku dokonca vyššie. V roku 2006 bola cena benzínu na Slovensku desiatu najnižšia, v roku 2008 jedenásta, pri cene nafty nastal posun zo 17. na 21. priečku. Podľa celosvetového rebríčka cien pohonných hmôt, ktorý zostavuje spoločnosť Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit, boli ceny benzínu na Slovensku v roku 2006 25. najvyššie a ceny nafty 8. najvyššie zo 171 krajín, v roku 2008 boli ceny benzínu 15. najvyššie a ceny nafty 2. najvyššie zo 174 krajín.

Vláda nenavrhol zníženie spotrebnej dane na motorové palivá. V júni 2008 koalície strany odmietli opozičný návrh na zníženie tejto dane. Daň bola zrušená pre vozidlá tankujúce LPG od júla 2008 (na LPG jazdí 60 tisíc áut, na benzín a naftu 1,5 milióna). K miernemu zníženiu cien došlo tiež vďaka nariadeniu EÚ o povinnom pridávaní biozložiek do palív, pričom tie sú od dane oslobodené.

Priemerná cena palív za liter na Slovensku za rok v Eur (Sk)

	2005	2006	2007	2008
Benzín (95)	1,23 (37,1)	1,31 (39,4)	1,25 (37,7)	1,29 (38,8)
Nafta	1,24 (37,5)	1,32 (39,7)	1,25 (37,5)	1,38 (41,7)

Zdroj: Štatistický úrad SR

Poradie Slovenska v rebríčku cien motorových palív (prepočet cez aktuálny trhový kurz) z 25 členských krajín EÚ (1. miesto najlacnejší, 25.miesto najdrahší), priemer za prvý semester roka

		2005	2006	2007	2008
Benzín (95)	Bez daní	11.	16.	13.	7.
	Vrátane daní	9.	10.	14.	11.
Nafta	Bez daní	7.	9.	13.	12.
	Vrátane daní	14.	17.	21.	21.

Zdroj: [Eurostat](#)

Poradie Slovenska v rebríčku priemerných maloobchodných cien pohonných hmôt v novembri daného roka (1. miesto najlacnejší)

		2006	2008
Benzín	Svet	147. (zo 171 krajín)	158. (zo 174 krajín)
	EU 25	14.	22.
Nafta	Svet	164. (zo 171 krajín)	173. (zo 174 krajín)
	EU 25	21.	25.

Zdroj: [Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%

POPULIZMUS:

Sľub je výrazne populistický, keďže má vysokú popularitu, jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a súčasne je miera jeho plnenia nulová. Dosvedčuje to záporná hodnota oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
60	-1.6	-96	0%	-30

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

3. Zastavenie privatizácie, resp. neprivatizácia tzv. strategických podnikov (energetika, lesy, železnice, letiská, zdravotníctvo, atď.)

ZNENIE SĽUBU:

Vláda SR nebude pokračovať v privatizácii a v doprivatizácii majetkovej účasti štátu v strategických podnikoch. Vláda určí, ktoré podniky a inštitúcie sú z hľadiska národno-štátnych záujmov strategické. (...) Vláda zachová dominantné postavenie štátu v železničných spoločnostiach. (...) (Vláda) Zabezpečí neprivatizovateľnosť lesného majetku vo vlastníctve štátu.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Ak budeme mať dominantný vplyv vo vláde, tak použijeme všetky legálne prostriedky (...) na to, aby sa táto privatizácia (letísk - pozn. INEKO) zrušila, lebo je v rozpore so strategickými záujmami Slovenskej republiky a samozrejme od samého začiatku lebo je kontrolovaná SDKÚ.

Zdroj: Robert Fico, predseda strany SMER, TA3, V politike, 8.1.2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku -1.5 (na škále -3 až +3). V prevažnej väčšine tzv. strategických podnikov uvedených v danom sľube je štátne vlastníctvo v riadení menej efektívne ako súkromné vlastníctvo či štátna regulácia aktivít súkromných podnikov. Potvrďuje to aj skúsenosť Slovenska z neefektívneho štátneho riadenia uvedených podnikov v minulosti.

REALITA:

Vláda zastavila privatizáciu strategických podnikov. Krátko po svojom nástupe, v októbri 2006, odstúpila od privatizácie bratislavského letiska (od privatizácie košického letiska mohla vláda odstúpiť podľa privatizačných podmienok len za cenu právnych sankcií). Zastavila tiež privatizáciu nákladnej železničnej spoločnosti Cargo. V žiadnom „strategickom“ podniku vláda neiniciovala privatizáciu, respektíve doprivatizáciu zostávajúcich štátnych podielov. Najväčšími privatizačnými projektmi boli za súčasnej vlády nasledovné:

- v máji 2007 Slovak Telekom (štát vlastní 49%) predal Rádiokomunikácie, minister Vážny mesiac pred uzavretím zmluvy hovoril o kúpnej cene približne 117 mil. eur (3,51 mld. Sk)
- v septembri 2008 Vodohospodárska výstavba, patriaca pod ministerstvo životného prostredia kontrolované SNS, prenajala 300 hektárov lesa za podmienok, ktoré sa prakticky rovnajú privatizácii: neznáma firma Xiland získala lesy na 99 rokov za 50 centov (15 Sk) za meter štvorcový
- začiatkom roka 2008 tiež spoločnosť Bratislavská teplárenská (štát vlastní 100%) predala pozemky v centre Bratislavy za 1,4 mld. eur
- v marci 2009 Výkonný výbor Fondu národného majetku podporil predaj zvyšného 30-percentného podielu v Slovenských lodeniach Komárno

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub je vysoko populistický, keďže je populárny, pritom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny. Ilustruje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Index populizmu I (Popularita * Prínos) (-300;300)	Plnenie (0%;100%)	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%)) (-50;50)
55	-1.5	-82	100%	28

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

4. Spätné odkúpenie akcií Slovenských elektrární a Transpetrolu

ZNENIE SĽUBU:

Jahnátek včera pri vysvetľovaní vládnej agendy voči monopolom vyhlásil, že „Slovensko je pripravené kúpiť späť akcie Slovenských elektrární“, v ktorých 66-percentnú väčšinu získal taliansky Enel. „Vláda nepripustila inú možnosť ako spätný odkup akcií do rúk štátu. Iné alternatívy sme okamžite zastavili,“ povedal Jahnátek.

Zdroj: *Hospodárske noviny*, 10.8.2006

Transpetrol má opäť celý patriť Slovenskej republike.(...)Minister hospodárstva Ľubomír Jahnátek včera na rokovaní so zástupcami Yukos Finance, B.V., dohodol, že firma predá svoj 49-percentný podiel slovenskej vláde. "Slovenská vláda teraz nepripustila inú možnosť ako spätný odkup," povedal po rokovaní minister.

Zdroj: *SME*, 10.8.2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku -1,6 (na škále -3 až +3). Experti prevažne súhlasia so spätným odkúpením Transpetrolu, keďže jeho pôvodný vlastník Yukos sa dostal pod vplyv ruského štátu. Na druhej strane väčšinou odmietajú odkúpenie Slovenských elektrární od Enel-u, ktorý podľa nich dokáže firmu rozvíjať lepšie, ako štát. Upozornili tiež, že štát by o spätnej kúpe nemal rozhodovať pod tlakom záujmových skupín.

Vybrané komentáre:

Snahu o nákup akcií SE zo strany štátu považujem za hlúpu a zbytočnú. Nový vlastník dokáže spoločnosť rozvíjať určite lepšie ako štát. Prípad Transpetrolu je špecifický v tom, že fungujúcu spoločnosť Jukos zlikvidoval ruský štát. V tejto situácii by som považoval odkup akcií slovenskou vládou za dobrý krok. *Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)*

Ak k takémuto záveru prišlo ministerstvo hospodárstva po dôkladnej analýze, a rozhodnutie je v záujme SR, je dobré, ak sa tento cieľ bude naplňať. Je však potrebné, aby rozhodnutie nebolo prijímané neuvážlivo, prípadne na nátlak záujmových skupín.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

Oddelil by som SE a Transpetrol. Spätné odkúpenie akcií SE je nevýhodné. Čo sa týka situácie Transpetrolu, áno treba odkúpiť od Yukos Finance, prípadne ich vysúdiť, ale následne predáť vo verejnej súťaži (a nie ich hneď sľúbiť Rusom).

Vladimír Benč, Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku

REALITA:

Minister hospodárstva v marci 2009 podpísal zmluvu o spätnom odkúpení 49-percentného podielu Transpetrolu. Akcie Slovenských elektrární späť odkúpené neboli.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 26-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, pričom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a miera jeho plnenia nízka. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
30	-1.6	-48	26%-50%	-4

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

5. Rozvoj podnikov v štátnom vlastníctve

ZNENIE SĽUBU:

Vláda Slovenskej republiky je presvedčená, že aj štát môže byť dobrý hospodár a veď netreba chodiť ďaleko. V Európe máme množstvo veľmi kvalitných firiem v štátnom vlastníctve, ktoré sú dôkazom toho, že aj štát môže spravovať majetok.

Zdroj: Robert Fico, hodina otázok, NRSR, 19.10.2006

PRÍNOS SĽUBU:

Sľub vyhodnotil inštitút INEKO známkou 2 (na škále -3 až 3). Štát by mal zabezpečiť efektívne fungovanie firiem, ktoré si ponechal vo vlastníctve.

REALITA:

Veľké dopravné a mediálne firmy vlastnené či spolufinancované štátom naďalej trpia stagnáciou, v najhoršom aj klesajúcimi výkonmi. Viaceré z nich aj v roku 2007 (Železnice Slovenskej republiky, Slovenská televízia, Slovenský rozhlas) opakovane požadovali dodatočné dotácie od štátu na krytie strát. Aby spoločnosť Cargo Slovakia prežila, vláda jej v roku 2009 poskytla návratnú výpomoc 165,9 mil. eur (takmer 5 mld. Sk), návratnú pomoc 69,9 mil. eur (2,1 mld. Sk) získali aj ŽSR, Lesom SR vláda prisľúbila pôžičku 67 mil. eur (vyše 2 mld. Sk). V dvoch prípadoch (STV, Letisko Bratislava) bol po roku vymenený manažment pre neúspešné vedenie podnikov. V júni 2009 zamestnanci Lesov SR vystúpili proti riaditeľovi Lesov Jozefovi Mindášovi otvoreným listom, v ktorom protestovali proti „nezodpovednému a nehospodárnemu nakladaniu s financiami.“ Premiér následne miliónovú pôžičku podmienil „odstránením pochybností o efektívnom hospodárení.“ V roku 2009 vláda zachraňovala Všeobecnú zdravotnú poisťovňu zvýšením základného imania o 65 mil. eur (takmer 2 mld. Sk). V rokoch 2006 až 2008 tiež pokračoval nárast zadĺženia nemocníc v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva zo 146 mil. eur (4,4 mld. Sk) na 196 mil. eur (5,9 mld. Sk).

Finančné výsledky vybraných štátnych spoločností

Zisk/Strata v mil. eur (mil. Sk)	2005	2006	2007	2008
Letisko Bratislava	-0,066(-2)	0,664 (20)	0,764 (23)	0,830 (25)
ŽSR	-9,361 (-282)	-20,713 (-624)*	-47,998 (-1446)*	-36,580 (-1102)
Cargo Slovakia	-14,207 (-428)	-23,381 (-855)	-8,365 (-252)	2,755 (83)
Slovenská pošta	17,526 (528)	10,788 (325)	7,037 (212)	2,589 (78)
SEPS (hrubý zisk)	25,460 (767)	36,547 (1 101)	46,737 (1 408)	27,717 (835)
Lesy SR	2,722 (82)	2,755 (83)	2,855 (86)	7,270 (219)
TIPOS	4,913 (148)	7,435 (224)	9,294 (280)	-68,3 (-2059)**
Vodohosp. výstavba	16,630 (501)	35,684 (1 075)	13,311 (413)	34,986 (1054)
STV	0,797 (24)	0,465 (14)	-5,344 (-161)	-9,494 (-286)
SRO	-8,962 (-270)	-7,170 (-216)	-0,365 (-11)	-0,365 (-11)
Všeobecná ZP	n	6,7 (202)	-14,27 (-430)	0,03 (0,9)
Spoločná ZP	n	5,8 (174)	6,845 (206)	0,1 (3)
TASR	-0,232 (-7)	-0,325 (-9,8)	-0,133 (-4)	0,013 (0,4)

Zdroje: Výročné správy a internetové stránky podnikov

* Bez mimoriadnej pomoci štátu, ktorý na seba prevzal splácanie dlhu vo výške 20,4 mld. Sk v roku 2007, 6,4 mld. Sk v roku 2006 a 0,5 mld. Sk v roku 2005

** Po zaúčtovaní rezervy na riziko zo súdneho sporu vo výške 64 mil. eur (1932 mil. Sk)

n – nezistený údaj

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pritom jeho miera plnenia je nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
35*	2.0	70	0%	-17,5

* Tento sľub bol do výberu zaradený neskôr, jeho popularitu preto vyhodnotil inštitút INEKO.

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

ENERGETICKÁ POLITIKA
----

6. Diverzifikácia energetických zdrojov**ZNENIE SĽUBU:**

SMER – sociálna demokracia podporí aktivity smerujúce k diverzifikácii dodávok a primeranému využitiu domácich zdrojov energií s cieľom znížiť prílišnú závislosť v dodávkach energetických zdrojov.
Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 2 (na škále -3 až +3). Zabezpečenie možnosti pre dodávky energie z viacerých zdrojov (napríklad prepojenie medzinárodných energetických sústav) zvyšuje energetickú bezpečnosť krajiny.

REALITA:

Snahy vlády o diverzifikáciu energetických zdrojov zatiaľ prevažne nepriniesli želané výsledky. V rovine plánov tak ostávajú diskusie o napojení Slovenska na ropovod Odesa – Brody podobne ako aj zvýšený dovoz elektriny z Ukrajiny vybudovaním prípojky. Pri plyne bola impulzom k diverzifikácii plynová kríza v januári 2009, počas ktorej SPP, a.s. po prvý raz v histórii zabezpečila reverzný chod plynovodu do Českej republiky a to aj v prípade opakovania podobnej krízy. SPP, a.s. tiež v roku 2009 uzavrela zmluvy o dodávkach zemného plynu so spoločnosťami GDF Suez (do 500 mil. m³ ročne), E.ON Ruhrgas (do 350 mil. m³ ročne) a Verbundnetz Gas (do 30 mil m³ v prípade krízy), čím znížila závislosť od dodávok plynu z ruského Gazpromu. Vláda tiež podporuje projekt prepojenia plynovodov Slovenska a Maďarska, pre ktorý EÚ z protikrízového balíčka vyčlenila financie vo výške 30 mil. eur (vyššie 900 mil. Sk), Slovensko by sa na celkovej sume 200 mil. eur (vyššie 6 mld. Sk) malo podieľať sumou približne 15 mil. eur (vyššie 450 mil. Sk).

Čo sa týka štruktúry energetických zdrojov, vláda podporila ďalšiu výstavbu jadrových blokov v Mochovciach i Jaslovských Bohuniciach, ďalej sa tak bude zvyšovať podiel dominantnej nukleárnej energie na celkovej produkcii energie na Slovensku.

Podiel produkovanej energie podľa zdroja z celkového objemu energie vyrobenej na Slovensku (%)

	2005	2006	2007
Jadro	73,2	73,7	70,1
Obnoviteľné zdroje	14,1	14,1	17,5
Plyn	2,0	2,8	1,9
Ropa	1,0	1,0	4,3
Uhlie	10,2	8,9	9,8

Zdroj: [Eurostat](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je síce prínosný pre spoločnosť, jeho miera plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
7	2.0	14	1%-25%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

7. Sebestačnosť vo výrobe elektrickej energie

ZNENIE SĽUBU:

Nastáva obdobie, kedy v krátkom časovom úseku bude Slovensko odkázané na dovoz 20 % elektriny, a to vďaka rozhodnutiam predchádzajúcej vlády. (...) Nie je normálne, aby z krajiny, ktorá bola schopná produkovať elektrinu na vývoz, sa stala krajina závislá na dovoze.

Zdroj: Robert Fico, predseda vlády, SME, 9.8.2006, [Jahňátek: Nenásytné monopoly obmedzujú podnikanie v SR](#)

Vláda SR pripraví Stratégiu energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2030 zabezpečujúcu sebestačnosť vo výrobe elektrickej energie, optimálnu cenovú politiku, proexportnú schopnosť SR. (...) Vláda SR bude podporovať výstavbu a prevádzku nových zdrojov na výrobu elektriny vrátane dobudovania 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 0.0 (na škále -3 až +3). Energetická sebestačnosť nie je sama osebe ekonomickým prínosom, ak sa dajú energie lacnejšie doviezť zo stabilných krajín; lepšou stratégiou je diverzifikácia a podpora obnoviteľných zdrojov.

REALITA:

Vláda sa s majiteľom Slovenských elektrární spoločnosťou Enel dohodla na výstavbe 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne v Mochovciach s cieľovým dátumom 2012-13, dostavba začala v novembri 2008. Dostavba Mochoviec by mala krajine zabezpečiť sebestačnosť, o ktorú prišla po odstavení dvoch blokov jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach v rokoch 2006 a 2008. V spolupráci s energetickou skupinou ČEZ vláda pripravuje i výstavbu nového jadrového bloku v Jaslovských Bohuniciach, spustenie je plánované po roku 2020. V neprospech výstavby nových energetických zdrojov a tým aj energetickej sebestačnosti Slovenska pôsobí vládny tlak na regulované ceny elektriny, ktorý obmedzuje možnosti zohľadniť v cenách potrebné investičné náklady.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže je skôr plnený a z pohľadu prínosu pre spoločnosť neutrálny. Ilustrujú to nezáporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
22	0.0	0	51%-75%	3

8. Podpora obnoviteľných zdrojov energie

ZNENIE SĽUBU:

Vláda SR pripraví motivačné pravidlá pre využívanie obnoviteľných zdrojov energií a zvyšovanie energetickej efektívnosti a získanie podpory z fondov EÚ v týchto oblastiach.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 1.5 (na škále -3 až +3). Obnoviteľné zdroje šetria životné prostredie a znižujú závislosť Slovenska od dodávok energie zo zahraničia. Pri ich podpore však treba zohľadňovať návratnosť investícií.

REALITA:

Podiel energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov na celkovej spotrebe energie stúpol zo 4,3% v roku 2005 na 5,5% v roku 2007. Príčinou bol najmä nárast spotreby energie vyrobenej z biomasy. V pomere k celkovej výrobe energie stúpol podiel energie z obnoviteľných zdrojov zo 7,7% v roku 2005 na 10,1% v roku 2007, k čomu však prispel aj pokles produkcie jadrovej energie po odstavení prvého bloku jadrovej elektrárne V1 v Jaslovských Bohuniciach. Ministerstvo hospodárstva vyjadrilo vôľu splniť cieľ Európskej únie zvýšiť do roku 2020 podiel produkcie energie z obnoviteľných zdrojov na Slovensku na 14%. Premiér záväzok podporil, za reálnejší ale vyhlásil cieľ 12%. **V roku 2009 vláda v rámci protikrizových opatrení vyčlenila 8 mil. eur (240 mil. Sk) na podporu využitia slnečnej energie a biomasy.** Ministerstvo výstavby nepodporilo stavbu veterných elektrární, ako dôvod uviedlo ich nepriaznivý vplyv na stabilitu elektrickej sústavy.

Podiel energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov na celkovej spotrebe energie (%)

	2005	2006	2007
Obnoviteľné zdroje - spolu	4,3	4,6	5,5
Obnoviteľné zdroje - biomasa	2,2	2,5	3,3

Zdroj: [Eurostat](#)

Podiel vybraných zdrojov energie na celkovej výrobe energie (%)

	2005	2006	2007
Jadrová energia	73,2	73,7	70,3
Obnoviteľné zdroje vrátane hydroenergie	14,1	14,1	17,5
Obnoviteľné zdroje bez hydroenergie	7,7	8,1	10,1

Zdroj: [Eurostat](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je síce prínosný pre spoločnosť, miera jeho plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
4	1.5	6	26%-50%	-0.5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

LEPŠIE VYUŽÍVANIE EUROFONDŮ

9. Lepšie využívanie eurofondov**ZNENIE SĽUBU:**

SMER – sociálna demokracia bude presadzovať:

- aby sa skrátil zdĺhavý proces vyhodnocovania projektov a tým aj minimalizovali ťažkosti spojené s efektívnym čerpaním zdrojov Európskej únie, ktoré je na veľmi nízkej úrovni
- aby sa zvýšila kontrola a transparentnosť čerpania európskych fondov a odstraňovalo riziko prípadov vrátenia pridelených zdrojov a uloženia prísnych sankcií
- aby sa rozšírila informovanosť verejnosti o možnostiach využitia fondov Európskej únie
- aby z úrovne príslušného ministerstva zodpovedného za regionálny rozvoj, ako aj z jednotlivých vyšších územných celkov boli zabezpečení kvalifikovaní odborníci na potreby spracovania projektov pre jednotlivé regióny, mestá a obce
- aby došlo k presunu časti právomocí v oblasti programovania a implementácie programov a projektov podporených z fondov Európskej únie na samosprávne kraje a mestá a obce (najmä pri regionálnych programoch NUTS II, NUTS III)

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 1.5 (na škále -3 až +3). Efektívne využitie peňazí z Eurofondov pomôže zvýšiť kvalitu života.

REALITA:

Vláda úspešne dočerpala prostriedky z eurofondov určené na programovacie obdobie 2004-2006 v sume takmer 1,2 mld. eur (36 mld. Sk), k čomu jej pomohlo aj polročné predĺženie čerpaceho obdobia na koniec júna 2009. Napriek tomu v októbri 2009 Európska komisia požiadala Slovensko o vrátenie prostriedkov vo výške 0,038 mld. eur (1,1 mld. Sk) pre nezrovnalosti slovenskej a európskej legislatívy o verejnom obstarávaní. Premiér Fico informoval, že SR stratí z eurofondov 97,8 až 117,8 milióna eur.

Podstatne menej úspešná bola vláda pri čerpaní prostriedkov určených na programovacie obdobie 2007-13. K júlu 2009 Slovensko vyčerpalo iba 0,7% z 13,4 mld. eur (takmer 405 mld. Sk), pričom schválené boli projekty vo výške 13,1%. Pre porovnanie, Česká republika čerpala prostriedky viac ako 4-krát rýchlejšie, v ČR vyčerpali 2,5 percent financií.

Porovnanie čerpania štrukturálnych fondov obdobia 2007-13 Slovenskom a Českom ku koncu júla 2009

	Schválené	Realizované
SR	13,1%	0,7%
ČR	17,1%	2,5%

Zdroj: *Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, [Měsíční monitorovací zpráva](#)*

Vláda neplní sľub o lepšej kontrole a vyššej transparentnosti pri čerpaní fondov. V máji 2009 vláda zrušila miliardový tzv. nástenkový tender financovaný z eurofondov po tom, čo Úrad pre verejné obstarávanie zistil, že tender bol v rozpore so zákonom. Európska komisia stanovila, že náklady vzniknuté v súvislosti s tendrom vo výške 11 mil. eur (330 mil. Sk) nesmú byť hradené z eurofondov, prostriedky však Slovensko môže využiť na iné projekty. EK vyzvala Slovensko k efektívnejšej kontrole projektov.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický. Je pomerne populárny, jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, avšak miera jeho plnenia je nízka. Mieru populizmu ilustruje záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
16	1.5	24	1%-25%	-6

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

MAKROEKONOMIKA

10. Prijatie eura v roku 2009**ZNENIE SĽUBU:**

Lebo sme prijali jasný záväzok, ten záväzok je nespochybniteľný, že vláda sa bude správať tak, aby euro k 1. januáru 2009 bolo zavedené.

Zdroj: Robert Fico, predseda vlády, TA3, V politike, 6.8.2006

PROTIREČIVÉ VYHLÁSENIA:

(SMER mieni) odložiť zavedenie eura o dva roky až k roku 2011.

Zdroj: SME, 12.11.2005, [Smer sa chystá dane zvyšovať aj znižovať](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 2.5 (na škále -3 až +3). Prijatím eura sa vláda zaväzuje plniť maastrichtské kritéria, čo je zárukou makroekonomickej stability. Zlepšujú sa tak podmienky pre investovanie na Slovensku.

REALITA:

Slovensko prešlo na euro v stanovenom termíne 1.1.2009.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny a bol splnený. Dokazujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu. O populizme však vypovedajú skoršie vyhlásenia vlády protirečiace splnenému sľubu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
7	2.5	18	100%	4

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

11. Podmienky pre 5 percentný ročný rast HDP

ZNENIE SĽUBU:

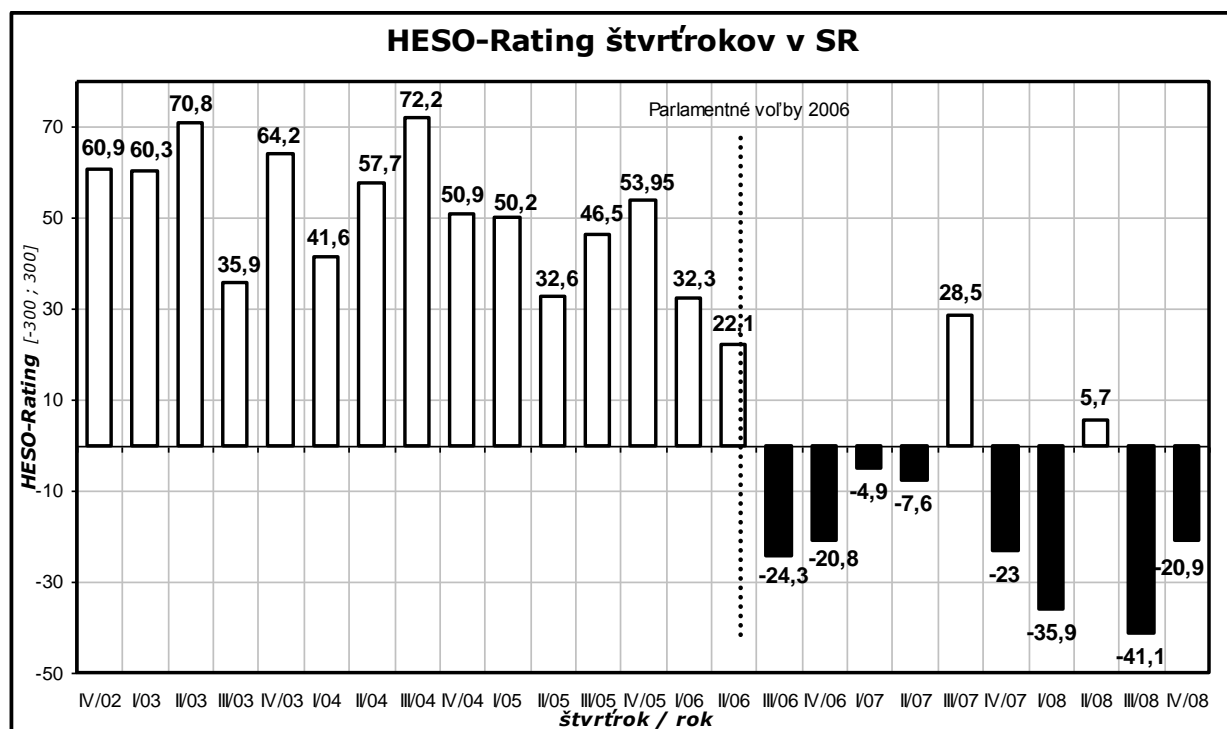
Vytvoriť podmienky pre tempo hospodárskeho rastu nad 5% hrubého domáceho produktu ročne.
Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 2.0 (na škále -3 až +3). Vytvorenie podmienok pre udržateľný vysoký rast HDP by malo byť jedným z hlavných cieľov každej vlády.

REALITA:

Vláda nevytvorila podmienky pre 5 percentný ročný rast HDP. V rokoch 2006 až 2008 pokračovalo vysoké tempo rastu HDP, prognóza Ministerstva financií však v roku 2009 očakáva prepád HDP o 6,2%. Významným faktorom ovplyvňujúcim vývoj HDP je hospodárska kríza. Pravidelný prieskum projektu HESO (Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení) inštitútu INEKO však naznačuje, že vláda svojou činnosťou neprispela k vytvoreniu podmienok pre 5% ročný rast HDP. Priemerné hodnotenie opatrení realizovaných vládou bolo podľa komisie odborníkov negatívne v ôsmich kvartáloch a pozitívne iba v dvoch kvartáloch.

Zdroj: [HESO](#)

Rast HDP

	2005	2006	2007	2008	2009*
HDP b.c. mld. eur	49,33	55,07	61,51	67,32	63,6
(mld. Sk)	(1 486)	(1 659)	(1 853)	(2 028)	(1 916)
HDP s.c. rast	6,6%	8,5%	10,4%	6,4%	-5,7%

*prognóza Ministerstva financií SR aktuálna k septembru 2009

Zdroj: Štatistický úrad SR, [Ministerstvo financií](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
13	2.0	26	0%	7

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

12. Rast miezd, aj reálnych

ZNENIE SĽUBU:

Je spravodlivé a správne, ak napriek hospodárskemu rastu je Slovensko krajinou s (...) najnižšími mzdami (...) v Európskej únii?

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Parametre hospodárskej politiky štátu nastaviť tak, aby dosahovaný hospodársky rast bol sprevádzaný rastom reálnych miezd.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 0,1 (na škále -3 až +3). V čase sľubu vlády išlo podľa nich o ľahko splniteľný sľub, keďže reálne mzdy na Slovensku v roku 2007 rástli už štvrtý rok po sebe. Vďaka reformám a dobre rozbehnutej ekonomike preto bolo možné predpokladať, že tento rast bude pokračovať. Niektorí odborníci upozornili, že uvedený sľub, bez skutočne reformných opatrení, je len prázdny politický heslom.

Vybrané komentáre:

Neškodný sľub z pohľadu cieľa, ktorý sa pri rozbehnutej ekonomike bude plniť aj bez bližšie neurčeného "nastavenia parametrov hospodárskej politiky". Reálne mzdy rastú už 4 roky, minulý rok sa tempo spomalilo kvôli vyššej inflácii.

Ľuboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj

Sľub je pre krajinu negatívny predovšetkým v tom slova zmysle, že posilňuje všeobecne prijímanú ale falošnú predstavu o tom, že primárne politici disponujú návodom na to, ako zabezpečiť rast životnej úrovne pre celú spoločnosť. "aby dosahovaný hospodársky rast bol sprevádzaný rastom reálnych miezd." – Nejde tak ani o sľub ako o cieľový stav, ktorý bez skutočne reformných opatrení je len prázdny politický heslom.

František Chovanec, Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.

Prázdny sľub, pretože dosahovaný hospodársky rast už dávno je sprevádzaný rastom reálnych miezd. Začalo sa to po reformách bývalej vlády a pokračuje to aj dnes. Vláda R. Fica tomu nepomohla a môžeme byť radi, že ani nezabránila.

Martin Jaroš, týždenník Trend

REALITA:

V rokoch 2006 až 2009 pokračoval relatívne vysoký rast nominálnych miezd, rast reálnych miezd sa po roku 2008 spomalil. Významným faktorom vývoja miezd v rokoch 2008 a 2009 bola hospodárska kríza.

Vývoj výšky priemernej mzdy

	2005	2006	2007	2008	2009
Priemerná mzda v eur (Sk)	573 (17 274)	623 (18 761)	669 (20 146)	723 (21 782)	721,4** (21 733)
Rast nominálnej mzdy (%)*	9,2	8,0	7,2	8,1	2,5
Rast reálnej mzdy (%)*	6,3	3,3	4,3	3,3	0,3

*prognóza Ministerstva financií SR

**údaj za prvý polrok 2009

Zdroj: *Štatistický úrad SR, Ministerstvo financií SR*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Je vysoko populárny, jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny a miera plnenia je stopercentná. Ilustrujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
60	0.1	6	100%	30

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

PODPORA INVESTÍCIÍ

13. Podpora zahraničných investícií

ZNENIE SĽUBU:

Zahraničné investície budú patriť k prioritám mojej činnosti. Nemôžeme prísť o zahraničných investorov. O tom bola aj diskusia pri úvodných rozhovoroch, či pôjdem do vlády. Myslím si, že zahraničných investorov treba na Slovensku udržať a pokiaľ možno prilákať ďalších.

Zdroj: *SME, Ľubomír Jahnátek, minister hospodárstva, SME, 7.7.2006, [Jahnátek: Po skončení misie poďakujem](#)*

Vláda SR sa v oblasti investícií zameria na zlepšenie podmienok pre ich podporu.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 1 (na škále -3 až +3). Efektívna podpora investícií bez ohľadu na ich pôvod zvyšuje ekonomický potenciál Slovenska.

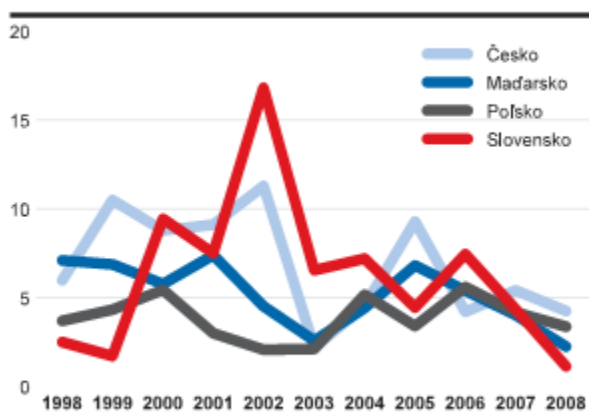
REALITA:

Významní zahraniční investori na Slovensku ostali a mnohí z nich, ako napríklad firmy Volkswagen, KIA, Sony alebo Samsung svoje investície rozširujú. Prílev priamych zahraničných investícií (PZI) napriek tomu po raste v roku 2006 začal klesať, keď v rokoch 2007 a 2008 dokonca dosiahol v pomere k HDP najnižšie úrovne od roku 1999. Podľa Národnej banky Slovenska (NBS) prišli v roku 2006 na Slovensko PZI vo forme majetkovej účasti a reinvestovaného zisku vo výške 3,3 mld. USD (97 mld. Sk) – 5,9% HDP, v roku 2007 vo výške 2,1 mld. USD (52 mld. Sk) – 2,8% HDP a v roku 2008 vo výške 2,2 mld. USD (47 mld. Sk) – 2,3% HDP. Tento vývoj reflektuje i klesajúci počet investičných projektov sprostredkovaných štátnou agentúrou na podporu investícií SARIO a ministerstvom hospodárstva. Týždenník Trend začiatkom roka 2009 vypočítal, že **Slovensko bolo v rokoch 2002-2006 (s výnimkou roku 2005) na špici krajín V4 v PZI v pomere k HDP, v prvom polroku 2008 sa však prepadlo na posledné miesto.**

Významným faktorom ovplyvňujúcim prílev investícií je od roku 2009 hospodárska kríza. Podľa Národného programu reforiem schváleného v októbri 2009 **vláda očakáva, že prílev PZI sa v roku 2009 výrazne zníži z 2,2 mld. USD v roku 2008 na 0,6 mld. USD v roku 2009.** Okrem krízy sú ďalším faktorom zhoršené podmienky pre podnikanie (viď sľub č. 16 „Zlepšenie podmienok pre podnikanie“). Vláda prijala viaceré opatrenia poškodzujúce investorov: obmedzila zisky zdravotných poisťovní, v dôsledku čoho dnes Slovensko čelí medzinárodnej arbitráži, výrazne znížila poplatky za správu aktív v druhom pilieri, ktoré podľa NBS nepokryjú prevádzkové náklady dôchodkových správcofských spoločností, presadila zákon znemožňujúci predstavenstvám monopolov navrhovať zmeny regulovaných cien bez súhlasu valného zhromaždenia. Vláda tiež zrušila poplatky za výmenu euro mincí bankami, prijala opatrenia obmedzujúce možnosti prevádzkovateľov podzemných zásobníkov plynu narábať s plynom v čase krízy či opakovane verbálne útočila na zahraničných investorov v automobilovom priemysle, energetike, zdravotníctve, v obchodných reťazcoch, bankách a v oblasti dôchodkového zabezpečenia.

Prílev priamych zahraničných investícií

(% HDP)

Pozn.: Údaje za roky 1998 – 2007 sú prepočítané z dolárových hodnôt PZI a HDP. Údaj za rok 2008 je prepočet v národných menách za prvý polrok

Zdroj: *TREND, 26.1.2009, Jana Karlubíková: Kam sa podeli investori*

Priame zahraničné investície v SR v mld. USD (mld. Sk)

Prílev PZI	2004	2005	2006	2007	2008	2009***
Majetkový kapitál	1,16 (37)	0,72 (22)	2,16 (64)	1,11 (27)	1,34 (29)	0,43 (13)
Reinvestovaný zisk	1,61 (52)	0,87 (27)	1,11 (33)	0,99 (25)	0,84 (18)	-0,16 (-5)
Medzisúčet v % HDP*	2,77 (89) 6,5% HDP	1,59 (49) 3,3% HDP	3,27(97) 5,9% HDP	2,10 (52) 2,8% HDP	2,18 (47) 2,3% HDP	0,27 (8)
Ostatný kapitál**	0,26 (8)	0,84 (26)	1,42 (42)	1,17 (29)	1,23 (26)	-0,53 (-16)
Spolu	3,03 (98)	2,43 (75)	4,69 (139)	3,26 (81)	3,41 (73)	-0,27 (-8)

* prepočet INEKO

** napríklad medzipodnikové úverové operácie

*** údaje za január až jún, prepočítané z USD pri kurze 1 EUR = 1,45 USD

Zdroj: [NBS](#)

Počet a objem investičných projektov cez agentúru SARIO v mil. eur (mld. Sk)

	2004	2005	2006	2007	2008
Počet projektov	46	47	65	64	34
Objem plánovaných investícií	1678 (50,6)	658 (19,8)	607 (18,3)	1277 (38,5)	538 (16,2)

Zdroj: [SARIO](#)

Investičná pomoc Ministerstva hospodárstva

	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Investičná pomoc v mil. eur (mld. Sk)	313 (9,4)	0	304 (9,2)	115 (3,5)	28 (0,9)	37,1 (1,1)
Podporené investície v mil. eur (mld. Sk)	1600 (49,3)	0	1200 (36,1)	563 (17)	89 (2,7)	192 (5,8)
Počet podporených spoločností	18	0	48	15	4	7

* údaje za január až júl

Zdroj: [Ministerstvo hospodárstva SR](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, jeho miera plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
16	1.0	16	26%-50%	-2

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

14. Podpora investícií s vyššou pridanou hodnotou

ZNENIE SĽUBU:

Otázkou je, ako sa nám bude dariť lákať investorov do výroby s vyššou pridanou hodnotou. Nemôžeme sem preto lákať investora, pre ktorého budú slovenské ženy za deväťtisíc korún montovať nejaké káble. To už nie je investícia, ktorú dnes potrebujeme. Musíme hľadať niečo iné.

Zdroj: *Lidové noviny*, 18.3. 2006, "[Robert Fico: Český model nad slovenským vyhrál](#)"

Mladí ľudia musia odchádzať do zahraničia, pretože nenachádzajú uplatnenie. Jedinou cestou, ako mladú kvalifikovanú pracovnú silu udržať doma, je podporovať takých investorov domácich alebo zahraničných, ktorí prídu s ponukou práce s vyššou pridanou hodnotou.

Zdroj: Robert Fico, predseda vlády, Pravda 14.6.2006, "[Otázky a odpovede: Online s Robertom Ficom so Smeru](#)"

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 0.5 (na škále -3 až +3). Investície s vyššou pridanou hodnotou zvyšujú konkurencieschopnosť hospodárstva, čím vytvárajú aj predpoklady pre rýchlejší rast platov. Zároveň vytvárajú podmienky pre dlhodobejšie pôsobenie investorov na Slovensku, keď napríklad znížia riziko odchodu investorov v dôsledku rastu ceny práce.

REALITA:

Od začiatku roka 2008 platí nový zákon o investičnej pomoci, podľa ktorého výška stimulov rastie so zvyšujúcim sa vzdelaním nových pracovníkov. V rokoch 2005-07 v high-tech a medium-tech výrobných odvetviach nedošlo k výraznejšiemu rastu počtu pracovných miest, zamestnanosť vo vedomostne náročných odvetviach služieb dokonca poklesla.

Vývoj zamestnanosti podľa odvetví ako podiel na celkovej zamestnanosti (%)

	2005	2006	2007
High-tech a medium-tech výrobné odvetvia	9.31	9.56	9.89
Vedomostne náročné odvetvia služieb	25.43	24.87	24.74

Zdroj: [Eurostat](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, jeho miera plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
7	0.5	4	26% - 50%	-1

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

15. Presunutie investičných stimulov od veľkých na malých a stredných podnikateľov

ZNENIE SĽUBU:

Keby sme rozpočítali finančný stimul, ktorý dostala spoločnosť Kia na vytvorenie jedného pracovného miesta, tak sú to neefektívne vynaložené peniaze. Ak by sme tú istú sumu dostali medzi malé a stredné podniky na Slovensku, tak bude počet nových pracovných miest pravdepodobne niekoľkonásobne vyšší.

Zdroj: Robert Fico, predseda SMER-u, Lidové noviny, 18.3. 2006, [Robert Fico: Český model nad slovenským vyhrál](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 0 (na škále -3 až +3). Samotná veľkosť podporeného subjektu nie je rozhodujúca, dôležité je sledovať efektívnosť poskytnutého stimulu, t.j. aký je jeho prínos (napr. počet vytvorených pracovných miest, pridaná hodnota, zlepšenie kvality života) v pomere k výške podpory.

REALITA :

Ministerstvo hospodárstva uviedlo, že spomedzi podnikov, ktorým bola poskytnutá investičná pomoc v období 2006 – 2008 spĺňal kritériá definície stredného podniku jediný podnik (t.j. počet zamestnancov podniku nepresahuje 250), ostatné podporené spoločnosti patria medzi veľké podniky (t.j. s počtom zamestnancov nad 250). Vláda v rokoch 2006 a 2007 poskytla investičné stimuly v rekordnej výške v pomere k celkovej výške investície, spoločnosť Sony získala podporu vo výške 42% a spoločnosť Samsung vo výške 22% z celkovej investície.

Začiatkom roka 2008 vstúpil do platnosti nový zákon o investičnej pomoci, ktorý zvýšil minimálnu výšku investície pre žiadosť o štátnu pomoc v oblasti priemyslu z pôvodných približne 13,3 mil. Eur (400 mil Sk) na 26,6 mil. Eur (800 mil. Sk). Vo februári 2009 vláda v reakcii na krízu presadila novelu zákona, ktorou hranicu minimálnej investície vrátila na pôvodných 13,3 mil. eur, jedná sa však iba o prechodné opatrenie, platné od apríla 2009 do konca roka 2010.

Podiel štátnej pomoci pri vybraných investíciách (% celkovej investície)

	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2009
investor	PSA	Kia	Getrag Ford	Sony	Samsung	Kia	Kia
% investície	15	17,7	15,8	42	22	15,0	13,6

Zdroj: INEKO

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS :

Sľub je populistický, keďže je relatívne populárny, pričom jeho miera plnenia je nulová. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
12	0.0	0	0%	-6

16. Zlepšenie podmienok pre podnikanie

ZNENIE SĽUBU:

Vláda SR zlepši podmienky pre rozvoj všetkých foriem podnikania (...) (Vláda si kladie za cieľ) garantovať stabilitu a predvídateľnosť podnikateľského prostredia.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 2 (na škále -3 až +3). Kvalitnejšie podnikateľské prostredie vedie k vyššiemu hospodárskemu rastu, vyššej zamestnanosti a životnej úrovni celej krajiny.

REALITA:

Prijatím eura od 1. januára 2009 vláda prispela k stabilite a predvídateľnosti podnikateľského prostredia. V svetových i domácich rebríčkoch konkurencieschopnosti a podnikateľského prostredia sa však hodnotenia a umiestnenia Slovenska v rokoch 2005-09 zhoršovali. Index konkurencieschopnosti Slovenska podľa Svetového ekonomického fóra bol v rokoch 2007-09 mierne nižší oproti roku 2006. Index podnikateľského prostredia Podnikateľskej aliance Slovenska klesol zo 126,5 bodu v druhom štvrtroku 2006 na 105,0 bodu v druhom štvrtroku 2009. V rebríčku ekonomickej slobody Heritage Foundation Slovensko v roku 2007 mierne stúplo, v roku 2008 však opäť pokleslo, výrazný pokles nastal v roku 2008 v subindexe hodnotiacom slobodu podnikania. V rebríčku Doing Business Svetovej banky si Slovensko tiež výrazne pohoršilo, v roku 2009 oproti roku 2006 kleslo z 36. na 42. miesto.

Poradie, resp. skóre Slovenska v rebríčkoch podnikateľského prostredia a konkurencieschopnosti

	2005	2006	2007	2008	2009
Doing Business (Svetová banka)	n	36. zo 175	37. zo 181	36. zo 181	42. zo 183
Index konkurencieschopnosti (Svetové ekonomické fórum) 1 – najnižšia, 7 – najvyššia	4,3 / 41. zo 117 **	4,5 / 36. zo 122	4,4 / 41. zo 131	4,4/ 46. zo 134	4,3/ 47. zo 133
Index ekonomickej slobody (Heritage Foundation) - subindex sloboda podnikania 0 – najnižšia, 100 – najvyššia	69,8 n 69,3	69,6 / 36. 70,7	70,0 / 35. zo 157 69,5	69,4 / 36. zo 179 73,4	n
Index podnikateľského prostredia - ročný priemer*** (Podnikateľská aliancia Slovenska)	120,6	125,7	122,7	116,4	105,0

n – údaj nezistený

*Podľa metodiky pre rok 2006 hodnotiacej 175 krajín, roky 2007 a 2008 pokrývajú 181 krajín

**Podľa metodiky pre rok 2005

***Referenčnou hodnotou indexu je 100 bodov z roku 2000, údaj za rok 2009 predstavuje hodnotenie 2. štvrtroka

Zdroj : [Doing Business WB](#), [Global Competitiveness Report WEF](#), [Index of Economic Freedom](#), [Index podnikateľského prostredia PAS](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, miera jeho plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
8	2.0	16	1%-25%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

17. Podpora informatizácie a elektronickej komunikácie

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia bude presadzovať zmenu výuky a vybavenie základných, odborných a stredných škôl výpočtovou technikou, ktorá umožní dosiahnutie úplnej počítačovej gramotnosti pedagógov, žiakov a študentov. (...) SMER – sociálna demokracia zriadi vo verejne prístupných štátnych inštitúciách (knihnice, nemocnice, daňové úrady, sociálne poisťovne, úrady práce a pod.) bezplatné prístupové miesta pre elektronickú komunikáciu s verejnou správou. (...) SMER – sociálna demokracia umožní občanovi v styku s orgánmi verejnej správy používať elektronickú komunikáciu ako plnohodnotnú alternatívu písomného styku. (...) SMER – sociálna demokracia urýchlene odstráni časový sklz pri plnení úloh, ktoré vyplývajú Slovenskej republike z členstva v Európskej únii v oblasti elektronických komunikácií a informatizácie verejnej správy.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda zabezpečí prepojenie informačných systémov inštitúcií verejnej správy tak, aby bola dosiahnutá plná elektronizácia výmeny informácií o občanoch a podnikateľských subjektoch, čím sa zároveň odstráni predkladanie dokumentov viacerým inštitúciám verejnej správy. (...) Vláda bude naďalej podporovať rozvoj širokopásmového prístupu rozvíjaním súťaže, hospodárnym využívaním frekvenčného spektra a podporou budovania rýchlostných širokopásmových sietí aj vo vidieckych regiónoch.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 1.5 (na škále -3 až +3). Informatizácia a rozvoj elektronickej komunikácie prispievajú k zvýšeniu efektívnosti verejnej správy a styku občanov a firiem s verejnou správou. Tiež podporia vzdelanosť obyvateľstva.

REALITA:

Vláda schválila niekoľko dokumentov zaoberajúcich sa informatizáciou a elektronickou komunikáciou (napr. Národná koncepcia informatizácie verejnej správy, Národný program reforiem SR). Reálny posun v oblasti však zostáva minimálny, čo dokazujú aj údaje Eurostatu o prístupe populácie k širokopásmovému internetu (Slovensko v roku 2008 kleslo na historicky najhoršiu 25. priečku v rámci EÚ-27), rozvoji E-governmentu (v roku 2007 bolo Slovensko na 24. mieste), či internetovej komunikácii ľudí s verejnými inštitúciami (Slovensko kleslo zo 7. miesta v roku 2005 na 11. miesto v roku 2008). Zreteľné zlepšenie vidno len v internetovej komunikácii firiem s verejnými inštitúciami.

V septembri 2009 minister školstva Ján Mikolaj oznámil, že vďaka eurofondom dostane zhruba 3-tisíc škôl novú výpočtovú techniku za takmer 22 mil. eur. Spolu majú dostať 20-tisíc počítačov pre žiakov, 7-tisíc notebookov pre učiteľov a 3-tisíc projektorov.

		2005	2006	2007	2008
Širokopásmový prístup	% z populácie	1,5	4,0	6,9	9,6
	Poradie v rámci EÚ 27	24.	23.	23.	25.
E-government	% on-line dostupnosti 20 základných služieb	n	20	35	n
	Poradie v rámci EÚ 27	n	23.	24.	n
	% ľudí vo veku 16-74 rokov, ktorí používajú internet pri kontakte s verejnými inštitúciami	27	32	24	30
	Poradie v rámci EÚ 27	7.	6.	16.	11.
	% firiem používajúcich internet pri kontakte s verejnými inštitúciami	57	77	85	88
	Poradie v rámci EÚ 27	17.	9.	4.	5.

n – údaje nedostupné

Zdroj: [Eurostat](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže miera jeho plnenia je nízka. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
9	1.5	14	1%-25%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

ŠETRENIE V ŠTÁTNEJ SPRÁVE

18. Prepustenie päťtiny úradníkov

ZNENIE SĽUBU:

Budeme presadzovať zníženie počtu členov vlády a ministerstiev, (...ako aj) radikálnu redukciu úradov regionálnej a miestnej štátnej správy.

Zdroj: *Volebný program HZDS, máj 2006*

Zabezpečiť 20 % zníženie plánovaného počtu zamestnancov v štátnych rozpočtových organizáciách a v príspevkových organizáciách s cieľom dosiahnuť úsporu finančných prostriedkov kapitol štátneho rozpočtu a súčasne zabezpečiť zefektívnenie vynakladania verejných prostriedkov s prihliadnutím na individuálne potreby jednotlivých rozpočtových kapitol (do 31.12.2007).

Zdroj: [Uznesenie Vlády SR, 11.10.2006](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou 0,5 (na škále -3 až +3). Prezamestnanosť štátnej správy považujú za problém, zámer znižovať počet úradníkov preto ocenili. Namiesto paušálneho prepúšťania by však vláda mala auditmi identifikovať prebytočných úradníkov a presunúť ich na nedostatočne obsadené činnosti, prípadne prepustiť. Pri plošnom prepúšťaní totiž odídu aj tí najschopnejší úradníci, čo by narušilo chod verejného sektora.

Vybrané komentáre:

Niet pochýb o tom, že v štátnej správe existuje prezamestnanosť. Znížiť zamestnanosť plošne o 20% však považujem za nesprávne. Niektoré úrady by mohli dosiahnuť podstatne vyššie úspory (napríklad ministerstvo hospodárstva alebo FNM), iné by bolo treba možno naopak ešte posilniť.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Paušálne znižovanie je nevhodné a asi aj nemožné (tak ako sa to už ukazuje). Úradníkov je možno niekde veľa, inde chýbajú. Verejná správa nie je spotrebným systémom, jej fungovanie je podmienkou fungovania ekonomiky.

Juraj Nemec, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Bez analýz a auditu je to veľmi nezodpovedný cieľ. Zodpovedné by bolo povedať percento prepustených vychádzajúc z realizovaných analýz. Takto to môže ohroziť fungovanie štátnej správy.

Robert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

REALITA:

Počet zamestnancov rozpočtových a príspevkových organizácií sa do roku 2008 oproti roku 2005 znížil o 5,1%, hoci vláda sa zaviazala znížiť počet zamestnancov o 20%. Verejný rozpočet na rok 2009 ráta s miernym zvýšením počtu zamestnancov, v roku 2010 by však mal ich počet opäť klesnúť.

Vývoj a štruktúra počtu zamestnancov v sektore verejnej správy

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Rozpočtové organizácie	139 472	139 115	139 311	133 609	134 428	132 365
Príspevkové organizácie	13 916	13 655	13 490	11 939	11 678	11 398
Spolu	153 388	152 770	152 801	145 548	146 106	143 763

Zdroj: *Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2010 – 2012*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pritom jeho miera plnenia je nulová. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
38	0.5	19	0%	-19

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

19. Úspory vo verejnom obstarávaní, správe nehnuteľností a informačných systémov

ZNENIE SĽUBU:

Toto sú cesty - verejné obstarávanie, vážna kontrola na úrovni verejného obstarávania, kde sa pohybujú desiatky miliárd korún, tuším je to 80 alebo 90 miliárd. Ak len 10 %, pán poslanec, urobíme takýmto spôsobom, len tam máme 9 miliárd.

Zdroj: *Pavol Paška, SMER, po voľbách podpredseda parlamentu, TA3, V politike, 10.1.2006*

Obrovské množstvo dodatočných zdrojov je v samotnej rezerve a neefektívnosti vynakladania finančných prostriedkov v rámci verejnej správy. (...) Našou hlavnou ambíciou je hľadať presne túto neefektívnosť. (...) A na to je množstvo príkladov, (...) napríklad centrálna verejné obstarávanie, centrálna správa nehnuteľností, centrálna správa informačných systémov. Toto všetko sa tu zanedbávalo dlhé roky (...).

Zdroj: *Ján Počiatek, minister financií (SMER), TA3, V politike, 17.12.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou 1,9 (na škále -3 až +3). Podľa nich ide o jeden z najlepších sľubov súčasnej vlády. Na verejnom obstarávaní totiž možno ušetriť miliardy chýbajúce v iných rezortoch. Splnenie sľubu si však vyžaduje dlhodobo dosadzovať do riadiacich funkcií ľudí vysoko odolných voči korupcii. Rozhodnutia komisií pri rôznych tendroch by mali byť zverejnené na internete vrátane informácie o tom, ktorý člen komisie ako hlasoval.

Vybrané komentáre:

Verejné obstarávanie má iste rezervy. Zefektívniť ho ale predstavuje naozaj ťažkú prácu vrátane dlhodobej snahy presadzovať do riadiacich funkcií ľudí vysoko odolných voči korupcii. Ak ich SMER má, môže sa Slovensko tešiť na miliardové úspory vo verejných financiách. Ak ich ale nemá, tak celá pridaná hodnota tohto sľubu spočíva vo výpočte, že 10 percent z 90 je 9.

Eugen Jurzyca, INEKO

Výborný zámer. Verejné obstarávania treba dostať na internet. Ľudia by mali vidieť kto a ako hlasuje v komisiách pri rôznych tendroch, mali by od neho mať právo žiadať zdôvodnenie, prečo zdvihol ruku tak, ako ju zdvihol. Ale veľké úspechy neočakávam, vrana vrane oko nevykole...

Martin Chren, Nadácia F.A.Hayeka

Aj minimálny počet už existujúcich benchmarkingových štúdií jasne ukazuje, že tu "utekajú" miliardy. Len aby sa aj reálne niečo urobilo.

Juraj Nemec, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

REALITA:

Vláda nepresadila zmeny, ktoré mali viesť k úsporám vo verejnom obstarávaní, správe nehnuteľností a informačných systémov. Nezavedla centrálnu správu nehnuteľností ani centrálnu správu informačných systémov, nedokončila realizáciu projektu centrálného systému verejného obstarávania, ktorý začala predchádzajúca vláda. Vláda tiež nepresadila povinnosť uskutočňovať verejné obstarávanie pomocou elektronického systému, ktorý mal viesť k vyššej efektívnosti. Zmena mala platiť od januára 2007, elektronické verejné obstarávanie však zostáva iba možnosťou rovnocennou s klasickou „papierovou“ formou.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je mierne populistický. Je pomerne populárny, jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, pritom jeho miera plnenia je nulová. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
18	1.9	34	0%	-9

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

20. Zrušenie krajských a iných špecializovaných úradov

ZNENIE SĽUBU:

V čo najkratšom termíne vláda SR zruší krajské úrady, ktorých kompetencie prejdú na územnú samosprávu.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

Vláda zruší krajské úrady a krajské školské úrady od 1. januára 2007. Ich kompetencie prevezmú vyššie územné celky (VÚC). Uviedol to premiér Robert Fico po stretnutí s predsedami VÚC. „Toto rozhodnutie môže významnou mierou prispieť k úsporám na úrovni vládnej spotreby,“ konštatoval.

Zdroj: *SITA, 17.7.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 0.0 (na škále -3 až +3). Zrušenie krajských úradov nepovedie k výraznejším úsporám.

REALITA:

V máji 2007 vláda presadila zrušenie krajských úradov. Právomoci krajských úradov však neprešli na orgány samosprávy, boli prenesené na iné štátne orgány – obvodné úrady alebo ministerstvá. S krajskými úradmi zaniklo približne 14% z 1072 pracovných miest. V júni 2008 premiér Fico vyhlásil, že krajské školské úrady vláda nezruší, keďže to nie je úlohou programového vyhlásenia vlády.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pritom miera jeho plnenia je nízka. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
28	0.0	0	1%-25%	-10

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

ZVÝŠENIE INOVAČNEJ AKTIVITY SLOVENSKA NA PRIEMER EÚ

21. Zvýšenie inovačnej aktivity Slovenska na priemer EÚ

ZNENIE SĽUBU:

Vláda SR vypracuje inovačnú stratégiu pre Slovensko, ktorá v cieľovom horizonte umožní zvýšiť inovačnú aktivitu Slovenska na priemernú úroveň dosahovanú v rámci EÚ a vytvorí efektívny systém financovania vývoja a inovácií kombináciou súkromných a verejných zdrojov.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 1.5 (na škále -3 až +3). Inovácie sú jedným zo zdrojov rastu konkurencieschopnosti hospodárstva a v konečnom dôsledku i životnej úrovne. Vláda by preto mala vytvárať podmienky pre zvyšovanie inovačnej aktivity.

REALITA:

V roku 2007 vláda schválila Inovačnú stratégiu na roky 2007 až 2013. Napriek tomu je Slovensko v rámci EÚ v hodnoteniach inovačnej aktivity medzi poslednými štátmi. Úroveň inovačnej aktivity na Slovensku v roku 2008 za európskym priemerom zaostávala mierne viac ako v roku 2005.

Hodnotenie výkonnosti v oblasti inovácií

	2005	2006	2007	2008
Umiestnenie v rámci EÚ 27	23.	21.	23.	22.
Skóre	0.273	0.298	0.299	0.314
Priemer EÚ27	0.431	0.447	0.466	0.475
Rozdiel	0.158	0.149	0.167	0.161

Zdroj: [European Innovation Scoreboard](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, jeho miera plnenia je však nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
3	1.5	4	0%	-2

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

KVALITNEJŠIE DOPRAVNÉ SLUŽBY

22. Zrýchlenie výstavby diaľnic a rýchlostných komunikácií

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia považuje za potrebné v cestnej doprave **urýchliť proces výstavby diaľnic a rýchlostných komunikácií** so zachovaním súčasného pomeru financovania tak, aby:

1. Do roku 2010 bolo na diaľnici D1 dobudovaných a odovzdaných do užívania minimálne 120 km.
2. Do roku 2012 bola dokončená celá diaľnica D1 v trase Bratislava – Košice.
3. Do roku 2010 (bolo dokončené) prepojenie miest Trnava – Banská Bystrica rýchlostnou komunikáciou R1 spolu s odstránením bodových závad na R2.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda vytvorí podmienky pre výstavbu a sprevádzkovanie 100 km diaľnic a rýchlostných ciest do roku 2010.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

Premiér Robert Fico v stredu po rokovaní vlády vyhlásil, že jeho kabinet „má podstatne väčšie ambície v diaľničnej infraštruktúre, ako bolo vyjadrené v programovom vyhlásení vlády“. Premiérov sen je prepojiť severnou trasou západ s východom krajiny už v roku 2010... **Podľa premiéra prijme vláda v krátkom čase „rozhodnutia ekonomického, finančného a legislatívneho charakteru, ktoré zabezpečia, že do konca volebného obdobia musí byť dokončené spojenie medzi Bratislavou a Košicami“.**

Zdroj: *SME 7.7.2007, Premiérova diaľnica je nereálna*

PROTIREČIVÉ VYHLÁSENIA:

1. Stavba diaľnic pomocou PPP projektov

Pred voľbami v roku 2006 a tiež krátko po voľbách strana SMER a minister dopravy Ľubomír Vážny presadzovali stavbu diaľnic cez tzv. PPP projekty (verejno-súkromné partnerstvo) v menšom rozsahu a upozorňovali na riziko ich predraženia.

Smer doporučuje zaoberať sa možnosťou financovať menšie úseky formou PPP (Private-Public-Partnership) v rozsahu maximálne 5 až 15 mld. Sk, t.j. úseky maximálne do 20 km dĺžky.(...)Svoju nemohúcnosť jasne a transparentne riadiť investičný proces pri výstavbe diaľnic a rýchlostných komunikácií chce vláda a MDPT zakryť projektom PPP.

Zdroj: *Tlačová konferencia Smeru, 22.3.2005*

“Ak bude strategický referenčný rámec podľa našich predstáv, **potreba budovania a financovania diaľnic cez verejno-súkromné partnerstvá, označované ako PPP projekty, nie je potrebná.** Tento spôsob by nám pomohol len z hľadiska času a termínov. **Diaľnice cez PPP sú o 50 až 70 percent drahšie, ako bežné investície od štátu. Je na zváženie, či nám to stojí za skrátenie času.**”

Zdroj: *Ľubomír Vážny, Na diaľnice bude dosť, chceme šetriť, Pravda, 24.7.2006*

V rozpore s týmito vyhláseniami vláda po príchode k moci rozbehla tri veľké súťaže na stavbu diaľnic cez PPP projekty v celkovej dĺžke 151 km a pri odhadovaných nákladoch 6,4 mld. eur (185,3 mld. Sk).

Náklady na výstavbu a údržbu 151 km diaľnic a rýchlostných ciest prostredníctvom PPP projektov v dnešných cenách v mld. eur (mld. Sk)

	1. balík (75 km D1)	2. balík (50 km R1)	3. balík (29 km D1)	celkom
Náklady	3,3 (100)	1,8 (54)	1,3 (40)	6,4 (185,3)

2. Prepojenie Bratislavy a Košíc diaľnicou do roku 2010

Pred voľbami v roku 2006 strana SMER a jej tieňový minister dopravy Ľubomír Vážny označili diaľničné prepojenie Bratislavy a Košíc do roku 2010 za nerealistický sľub a technický nezmysel. Po voľbách sa tento zámer stal jednou z ich hlavných priorít.

Nerealistické sľuby reprezentuje predovšetkým sľub spojiť Bratislavu a Košice diaľnicou do roku 2010. Dnes už aj laik, nie to ešte odborná verejnosť, vedia, že prepojenie Bratislavy a Košíc diaľnicou nebude do roku 2010 hotové. A to ani v polovičnom profile o celých profiloch ani nehovoriac. **Vláda, ktorá s obľubou nazýva svojich kritikov populistami, by mala občanom seriózne**

priznať, že stanovený termín nedodrží a radšej vynaložiť všetko úsilie na to, aby prostriedky na výstavbu boli vynakladané transparentne a čo najefektívnejšie.

Zdroj: Tlačová konferencia Smeru, 22.3.2005

Podľa tieňového ministra dopravy za stranu Smer-Sociálna demokracia Ľubomíra Vážneho chýba na trase z Bratislavy do Košíc 177 kilometrov diaľnic. **Dokončenie spojenia do roku 2010 považuje za technický nezmysel.**

Zdroj: Hospodárske noviny, 16.5.2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 2 (na škále -3 až +3). Rýchlejšia stavba diaľnic povedie k zvýšeniu mobility pracovnej sily a tovarov, čo môže zrýchliť rozvoj regiónov a tým aj celej ekonomiky. Dôležité je, aby zrýchlenie výstavby bolo efektívne. Aj stavanie diaľnic má svoju cenu.

REALITA:

Počas rokov 1999 – 2006 bolo odovzdaných do užívania 327 km diaľnic a rýchlostných ciest v polovičnom profile, čo znamená v priemere 40,9 km na jeden rok. Počas rokov 2007 – 2009 došlo k miernemu zrýchleniu výstavby, keď bolo odovzdaných do užívania 134,2 km diaľnic a rýchlostných ciest v polovičnom profile, čo znamená v priemere 44,7 km na jeden rok. Ministerstvo dopravy odhadlo v októbri 2009, že vo volebnom období 2006 až 2010 bude uvedených do užívania spolu 230,6 km diaľnic a rýchlostných ciest v polovičnom profile. Vláda by tak mala splniť sľub z programového vyhlásenia o výstavbe 100 km diaľnic a rýchlostných ciest, a to aj v prípade, že sa sľub týkal výstavby v plnom profile. Nesplnené však zostanú sľuby z volebného programu SMER-u, ako aj neskoršie sľuby o dobudovaní diaľničného prepojenia medzi Bratislavou a Košicami do roku 2010. Nič na tom nezmení ani prípadné úspešné spustenie PPP projektov.

Diaľnice a rýchlostné cesty odovzdané do užívania

Ročný priemer 1999 - 2006	40,9 km
Ročný priemer 2007 - 2009	44,7 km

Diaľnice a rýchlostné cesty odovzdané do užívania vo volebnom období 2006 - 2010

Druhý polrok 2006	44,4 km
2007	41,7 km
2008	43,7 km
2009	48,8 km
Prvý polrok 2010*	52,0 km
Spolu	230,6 km

* predpoklad

Zdroj: MDPT SR, Správa o plnení programu prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest na roky 2007 - 2010

Vo výdavkoch na stavbu diaľnic a rýchlostných ciest došlo po počiatocnom znížení zdrojov z 1,2% HDP v roku 2005 na 0,54% HDP v roku 2008 k nárastu v roku 2009 na 1,11%. V roku 2010 by malo dôjsť k opätovnému poklesu na 0,85% HDP. Skutočné výdavky v roku 2009 a najmä 2010 však budú vyššie, keďže v nich nie sú zahrnuté náklady na PPP projekty, ktoré hradia súkromní investori a štát ich bude splácať až v neskoršom období.

Prostriedky určené na stavbu diaľnic a rýchlostných ciest v danom roku

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
V mil. eur (mld. Sk)	588 (17,7)	491 (14,8)	335 (10,1)	502 (15,1)	703 (21,2)	573 (17,3)
Podiel na HDP	1,2%	0,90%	0,54%	0,75%	1,11%	0,85%

Zdroj: Zákony o štátnom rozpočte pre roky 2005 až 2010

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže je prínosný pre spoločnosť a je skôr splnený. Z hľadiska populizmu sú však významné protirečivé vyhlásenia vlády predchádzajúce neskorším sľubom.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
15	2.0	30	51%-75%	19.5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

23. Zavedenie elektronického mýta

ZNENIE SĽUBU:

Vláda zavedie spoplatnenie vybranej cestnej infraštruktúry formou elektronického výberu mýta.
Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

Redaktor: Aký termín zavedenia elektronického mýta bude presadzovať vláda?
Ľubomír Vážny: Mýto by malo fungovať v roku 2009.
Zdroj: *Rozhovor s ministrom dopravy Ľubomírom Vážnym, SME, 24.7.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 2 (na škále -3 až +3). Výber poplatkov za používanie diaľnic a vybraných ciest formou elektronického mýta je adresnejší a zohľadňuje intenzitu využívania komunikácií lepšie ako diaľničné známky. Adresnejšie spoplatnenie ciest povedie k ich efektívnejšiemu používaniu a stavaniu. Elektronické mýto taktiež zníži možnosť vyhnúť sa poplatkom.

REALITA:

V roku 2007 vyhlásila Národná diaľničná spoločnosť (NDS) tender na výstavbu elektronického mýta. Termín spustenia systému 1.1.2009 sa nepodarilo splniť. NDS zmluvu s víťazom súťaže podpísala 20.1.2009, systém má byť spustený k 1.1.2010.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 76%-99%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže je kvalitný a miera jeho plnenia je vysoká. Ilustrujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
1	2.0	2	76%-99%	37.5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

24. Dostupnejšie a kvalitnejšie verejné cestovanie na železnici, bez zvyšovania cestovného

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia považuje za potrebné dosiahnuť v spolupráci so samosprávou dostupnejšie a kvalitnejšie služby cestujúcej verejnosti bez zvyšovania základného cestovného počas celého volebného obdobia 2006 – 2010 a udržať, resp. rozšíriť rozsah zliav cestovného a tým vytvoriť z osobnej železničnej dopravy lacnejšiu, atraktívnu alternatívu individuálnej dopravy.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Zavedieme systém adresných sociálnych príspevkov v rámci ucelenej sociálnej politiky štátu ako náhrady za model neadresného poskytovania zliav v osobnej doprave.

Zdroj: *Volebný program HZDS, máj 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 0,5 (na škále -3 až +3). Snaha o dostupnejšie a kvalitnejšie cestovanie je prospešná. Sľubovať ale zmrazenie cestovného na štyri roky dopredu je populizmus, lebo v prípade rastúcich cien vstupných nákladov (nafta, mzdy, atď.) by to paradoxne viedlo k zadlžovaniu železníc a následnému zhoršeniu kvality aj dostupnosti cestovania.

REALITA:

Ceny v osobnej železničnej doprave rástli minimálne, využívanie železnice pri cestovaní však stagnuje. Žiadne špeciálne sociálne príspevky na dopravu neboli novou vládou zavedené. Intenzita využívania železničnej osobnej dopravy v roku 2007 klesala, o čom svedčí pokles prepravených osôb ako aj počtu kilometrov priemerne precestovaných ročne jedným občanom. K nahradeniu neadresného poskytovania zliav systémom adresných príspevkov nedošlo. ŽSR od roku 2006 zaviedli zľavy na základe zakúpenia zľavovej karty, zároveň zrušili rodinné zľavy či zľavy na spätné cestovné lístky.

Vývoj indikátorov v železničnej doprave

	2005	2006	2007	2008
Medziročná zmena cien za rok (%)	0,3	0,7	2,8	0,3
Preprava osôb železničnou dopravou za rok	50 458	48 438	47 070	48 744
Počet km precestovaných ročne na obyvateľa	2182	2213	2165	n

n – údaj nedostupný

Zdroj: *Štatistický úrad SR, Eurostat*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 26-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, pritom miera jeho plnenia je nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
28	0.5	14	26-50%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

PRÁVNY ŠTÁT

Sľuby v oblasti budovania právneho štátu vláda splnila na 13,6%, čo predstavuje najnižšiu mieru plnenia zo všetkých kategórií. Tieto sľuby pritom patria k najprospešnejším pre spoločnosť, na škále -3 až 3 dosiahli v priemere hodnotu 1,2 bodu. Úplne splnený však nebol ani jediný sľub, vysokú mieru plnenia vláda dosiahla iba pri záväzku zvýšiť bezpečnosť, resp. zvýšiť počet policajtov a ich plátov. Sedem z celkového počtu štrnásť sľubov nebolo plnených vôbec.

Plnenie sľubov	100%	51%-99%	1% - 50%	0%
Počet sľubov	0	1	6	7

Vláda v oblastiach súdnictva, transparentnosti či boja proti korupcii dala množstvo kvalitných sľubov, pre mizivú mieru plnenia sa však ukázalo, že 13 zo 14 bolo populistických. Vysokú mieru populizmu ukazujú sľuby, ktoré boli pred voľbami veľmi populárne ako odhaľovanie káuz predošlej vlády, postih ľudí neschopných preukázať pôvod svojho bohatstva, zastavenie „kupčenia s poslancami“ zmenou volebného systému, či odvolanie ministra do 24 hodín od zistenia pochybenia. Tieto sľuby spája motivácia zvýšiť zodpovednosť aktérov vo verejnej sfére, po svojom nástupe k moci však vláda pre ich splnenie vykonala minimum:

- Zmena volebného systému nebola ani navrhnutá.
- Odvolanie ministra Januška trvalo niekoľko mesiacov. Jeho nástupcom sa stal Igor Štefanov, ktorý podpisoval faktúry v tendri, kvôli ktorému bol Janušek odvolaný. Mnohí ministri podozriví z pochybenia (Harabin, Jahnátek, Počiatek, Štefanov, Tomanová) zostali v úrade.
- Návrh zákona o preukazovaní pôvodu majetku ministerstvo spravodlivosti nepredložilo Národnej rade. Príkladom neschopnosti preukázať pôvod svojho majetku sa stal predseda vládnej SNS Ján Slota, na ktorého bolo z dôvodu podozrenia z krátenia daní podané trestné oznámenie. Premiér sa k téme majetku koaličného partnera po prvýkrát vyjadril až o vyše pol roka po podaní trestného oznámenia, keď povedal, že sa Slota v politike určite nabalil. Nepodnikol však žiadne právne kroky.

Podobná motivácia spája aj ďalšiu skupinu sľubov, ktoré sa pred voľbami nevyznačovali vysokou popularitou, boli však pozitívne hodnotené odborníkmi. Išlo o sľuby ako odtajnenie zmluvy o privatizácii Slovenských telekomunikácií, centrálné zverejňovanie príjemcov štátnej pomoci, boj proti korupcii a veľkej ekonomickej kriminalite či sprístupnenie všetkých informácií z verejnej správy na internete. Tieto **sľuby sa ukázali ako vysoko populistické, o čom svedčí aj fakt, že sa nízka miera transparentnosti a desiatky korupčných afér stali jednou z dominantných tém verejnej diskusie** (viď prílohu).

Vláde sa tiež nedarí zvyšovať vymožitelnosť práva. Dĺžka sporov sa neskracuje, pričom v roku 2008 až 32% občianskoprávných sporov či 50% trestnoprávných sporov na krajských súdoch stále presahovalo dĺžku jedného roka. Zlou správou pre vymožitelnosť práva je i zrušenie Špeciálneho súdu a neistá budúcnosť nového Špecializovaného trestného súdu ako aj **zhoršujúca sa atmosféra v súdnictve manifestovaná spornými disciplinárnymi konaniami proti niekoľkým sudcom a následným hromadným protestom viac ako stovky sudcov.**

Vláda úplne zlyhala čo sa týka deklarovanej snahy pracovať v zhode s opozíciou. Žiadne veľké legislatívne zmeny neboli schválené na základe konsenzu koalície a opozície (novela Zákonníka práce, zmena podmienok v druhom dôchodkovom pilieri, zákaz zisku zdravotných poisťovní, vyvlastňovanie pozemkov, tlačový zákon). Ku koncu septembra 2009 parlament schválil jediný návrh opozičných poslancov (novela školského zákona Józsefa Berényiho a Lászlóa Szigetiho). Predseda parlamentu Pavol Paška (SMER-SD) zvolával rokovania o odvolaní ministrov na netradičné večerné hodiny. Namiesto hľadania zhody premiér opakovane kriminalizoval opozíciu. Napríklad prehlásením, že „keby existovala štipka spravodlivosti, tak pán Dzurinda, Mikloš, Zajac a im podobní sedia stošesťdesiat rokov vo väzení za to, čo napáchali v tejto krajine.“

Odpočet plnenia sľubov v oblasti právneho štátu

Sľuby	Populizmus	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Plnenie (0%;100%)	
				Sľuby	Priemer
Transparentnosť		27.5	1.5		6.5%
Postih ľudí neschopných preukázať pôvod svojho bohatstva	Áno	48	-0.6	0%	
Odhaľovanie káuz predošlej vlády	Áno	39	1.4	1% - 25%	
Preskúmanie privatizácie energetických podnikov	Áno	25	0.0	1% - 25%	
Sprístupnenie všetkých informácií z verejnej správy na internete	Áno	10	2.7	1% - 25%	
Odtajnenie zmluvy o privatizácii Slovenských telekomunikácií	Áno	33	2.5	0%	
Centrálne zverejňovanie príjemcov štátnej pomoci	Áno	10	3.0	0%	
Boj proti korupcii a veľkej ekonomickej kriminalite, zlepšenie vymožitelnosti práva		12,5	1,5		6.5%
Boj proti korupcii a veľkej ekonomickej kriminalite	Áno	25	3.0	0%	
Inštalovanie kamier do policajných áut	Áno	9	2.0	0%	
Zlepšenie vymožitelnosti práva	Áno	9	2.5	1%-25%	
Zvýšenie materiálneho a personálneho zabezpečenia súdov	Áno	7	-1.5	1% - 25%	
Stabilita		33	-0,4		12.7%
Snaha o širokú zhodu koalície a opozície	Áno	17	0.0	0%	
Zastavenie "kupčenia s poslancami" zmenou volebného systému	Áno	52	0.0	0%	
Ovzdušenie ministra do 24 hodín v prípade pochybenia	Áno	30	-1.2	26%-50%	
Bezpečnosť a boj so zločinom		28	2.5		87.5%
Zvýšenie bezpečnosti v uliciach, nárast počtu policajtov a ich plátov	Nie	28	2.5	76%-99%	
CELKOM	13/14	24.4	1.2		13.6%

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

TRANSPARENTNOSŤ

25. Postih ľudí neschopných preukázať pôvod svojho bohatstva**ZNENIE SĽUBU:**

SMER – sociálna demokracia vyvinie maximálne úsilie, aby nadobudol účinnosť zákon o preukazovaní pôvodu majetku, ktorý skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky spochybnila pred Ústavným súdom Slovenskej republiky; Slovensko životne potrebuje právny mechanizmus, na základe ktorého bude možné v civilnom konaní siahnuť na majetok osobám neschopným preukázať pôvod svojho bohatstva.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vyvinie maximálne úsilie, aby nadobudol účinnosť zákon o preukazovaní pôvodu majetku a aby sa jeho mechanizmy čo najskôr začali v praxi uplatňovať.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -0,6 (na škále -3 až 3). Vzhľadom na komplikované dokazovanie by náklady na splnenie sľubu pravdepodobne prevýšili prínosy pre spoločnosť. Vláda by preto mala skôr aktívne brániť kradnutiu, a to najmä zlepšením práce polície, súdov a výberu daní. Niekoľkí odborníci sa zhodujú, že zákon, ktorým chce vláda splniť tento sľub, je prinajmenšom kontroverzný čo sa týka ústavnosti, či prezumpcie neviny. Objavili sa aj pochybnosti, či chce vláda skutočne takýto zákon prijať, keď i za ňou stoja určité kapitálové skupiny, ktoré by sa tomu nepotešili.

Vybrané komentáre:

V súčasnosti bude uplatňovanie takéhoto zákona stáť spoločnosť oveľa viac než z neho získa. Treba sa sústrediť na to, aby nebolo možné miliardy rozkradnúť, nie ich potom naháňať po svete.
Eugen Jurzyca, INEKO

Legislatíva už dnes ponúka dostatočné právomoci kriminalistom a súdom trestať vlastníkov nelegálne nadobudnutého majetku. Netreba meniť zákony, treba zlepšovať prácu polície a súdov.

Martin Chren, Nadácia F.A.Hayeka

Platí prezumpcia neviny – štát má dokazovať, že som klamár a keď ma usvedčí, tak ma môže sankcionovať a nie nastaviť celý proces úplne naruby.

Robert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

REALITA:

V septembri 2008 Ústavný súd rozhodol, že zákon o preukazovaní pôvodu majetku, pôvodne navrhnutý premiérom Ficcom, je v rozpore s ústavou. Ministerstvo spravodlivosti pripravuje nový zákon.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, jeho prínos pre spoločnosť je negatívny, pritom jeho miera plnenia je nulová. Dokazujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
48	-0.6	-29	0%	-24

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

26. Odhaľovanie káuz predošlej vlády

ZNENIE SĽUBU:

Premiér Robert Fico chce pokračovať vo zverejňovaní káuz spojených s bývalou vládou. (...) „Zoznam je nekonečný,“ povedal včera po rokovaní vlády. Podľa Fica sú na Slovensku v obehu miliardy špinavých korún. Kauza muničný sklad, ktorú zverejnil premiér minulý týždeň, bola podľa neho učebnicovým príkladom toho, ako sa dokážu vytiahnuť peniaze z verejného obstarávania. „Dúfam, že po muničnom sklade už možno na budúci týždeň mám ďalší krásny príklad toho, ako sa dali vyťahovať peniaze, ako sa dali použiť na financovanie politických strán alebo na osobné obohacovanie. Môžem povedať, že sa to týka vagónov,“ povedal.

Zdroj: *SME*, 9.11.2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 1.4 (na škále -3 až +3). Odhaľovanie káuz predošlej vlády, resp. získanie dôkazov a oboznámenie verejnosti s faktami prispeje k transparentnosti v spoločnosti.

REALITA:

Po prešetrovaní súčasnou vládou neboli trestno-právne uzavreté žiadne kauzy minulej vlády. Vláda sa zamerala na dve veľké operácie minulej vlády – oddlžovanie zdravotníckych inštitúcií cez spoločnosť Veriteľ, a privatizáciu Slovenského plynárenského priemyslu. V prvom prípade podalo ministerstvo financií dve trestné oznámenia, v druhom prípade Najvyšší kontrolný úrad zistil porušenie zákona, k vážnejšiemu pochybeniu však podľa neho nedošlo. Ministerstvo hospodárstva následne podalo trestné oznámenie. Vyšetrovanie podozrení z tunelovania pri stavbe tunela Branisko viedli v apríli 2008 k obvineniu desiatich manažérov cestnej spoločnosti, z ktorých niekoľko bolo nominantmi SDKÚ, dominantnej strany predošlej vlády. Žaloba bola podaná aj v prípade predaja vodnej elektrárne Gabčíkovo v rámci privatizácie Slovenských elektrární. Podľa Úradu pre verejné obstarávanie pri predaji nebol dodržaný stanovený postup.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, jeho miera plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
39	1.4	55	1%-25%	-14.4

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

27. Preskúmanie privatizácie energetických podnikov

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia preskúma privatizáciu strategických energetických podnikov a v prípade zistenia porušenia zákona využije všetky právne prostriedky na zrušenie privatizačných zmlúv.
Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda SR rešpektuje výsledok privatizácie a garantuje nemennosť podmienok v privatizovaných podnikoch, ak sa proces privatizácie uskutočnil v súlade so zákonom.
Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

Minister hospodárstva Ľubomír Jahnátek vyhlásil, že chce do 20. septembra dokončiť návrh zákonov, ktoré by do rúk štátu „vrátili výkonné právomoci privatizovaných energetických spoločností.“
Zdroj: *Ľubomír Jahnátek, minister hospodárstva, Hospodárske noviny, 7.9.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 0 (na škále -3 až +3). V prípade, že bol pri privatizácii porušený zákon, je správne vyvodiť dôsledky. Vyhrážanie sa investorom odňatím kontrolných právomocí bez relevantných dôvodov však ohrozuje právnu stabilitu a znižuje atraktivitu Slovenska pre ďalšie investície.

REALITA:

Vláda privatizáciu energetických podnikov neskúmala, tiež nedošlo k zrušeniu privatizačných zmlúv. Výnimkou bola privatizácia SPP. Ministerstvo hospodárstva v máji 2008 podalo trestné oznámenie na neznámeho páchatela pre predaj menšinového podielu SPP. Ministerstvo konalo na základe zistení Najvyššieho kontrolného úradu (NKÚ), ktorý pri kontrole privatizácie našiel porušenie zákona o verejnom obstarávaní a zákona o účtovníctve. NKÚ však tiež upozornil, že predaj nie je možné spochybniť a na základe dokumentácie taktiež nie je možné určiť osobnú zodpovednosť za pochybenia. Vláda nezistila pochybenia pri privatizácii ďalších energetických podnikov. Napríklad s novým vlastníkom Slovenských elektrární, a.s. – talianskou spoločnosťou Enel – sa v októbri 2009 dohodla na ukončení privatizácie vrátane dohody o konečnej kúpnej cene.

Vláda tiež nesplnila svoj sľub nemeniť privatizačné podmienky, ak bol privatizačný proces v súlade so zákonom. V roku 2008 totiž vláda presadila zákon, ktorý časť právomocí v podnikoch vracia do rúk štátu. S podaním návrhu na zmenu regulovaných cien musí po novom súhlasiť valné zhromaždenie podniku, predtým stačilo rozhodnutie predstavenstva. Cieľom bolo, aby v podnikoch v ktorých štát má majoritu, ale v dôsledku privatizácie stratil manažérske právomoci, nemohol súkromný vlastník o cenových návrhoch rozhodovať samostatne, ale iba so súhlasom štátu.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pritom jeho miera plnenia je nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
25	0.0	0	1% - 25%	-9

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

28. Sprístupnenie všetkých informácií z verejnej správy na internete

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia zabezpečí prostredníctvom siete Internet bezplatný prístup občanov ku všetkým informáciám, ktorých zdrojom je verejná správa a ktoré sú zo zákona verejne dostupné.
Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda garantuje prístup občanov prostredníctvom internetu ku všetkým informáciám, ktorých zdrojom je verejná správa a ktoré sú zo zákona dostupné.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 2,7 (na škále -3 až +3). Transparentnosť a možnosť radových občanov podieľať sa na kontrole štátu je podľa nich jedným z najlepších krokov, aký môže vláda uskutočniť. Naopak, utajovanie informácií vzbudzuje podozrenie, že vláda koná nekalo, resp. niečo nekalé pripravuje.

Vybrané komentáre:

Účasť verejnosti na spravovaní krajiny sa aj v dôsledku obrovských zmien v informačných technológiách zvyšuje. Každý, kto sa stará o akýkoľvek subjekt vie, že k tomu potrebuje informácie. Potrebuje ich aj občan pri spravovaní štátu.

Eugen Jurzyca, INEKO

Dobre mienený sľub, len je potom nepochopiteľné prečo koalícia prostredníctvom bývalej poslankyne Angyalovej chcela obmedziť zákon o slobodnom prístupe k informáciám. Rovnako je otázne, prečo vláda nechce, aby sa zverejňovali výstupy z jej rokovaní. Dostatok informácií o činnosti politickej elity je elementárnym predpokladom kontroly štátnej moci, či už opozíciou alebo občianskym sektorom. Každé utajovanie informácií vedie k podozreniu, že vláda robí niečo nekalé.

Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Vynikajúci cieľ, žiaľ, tak ako v prípade väčšiny ostatných dobrých sľubov tejto vlády, absolútne neuskutočňovaný. Práve naopak, pociťujem snahu rozsah poskytovaných informácií znižovať. V takom prípade ide opäť len o neúprimný a alibistický cieľ, ktorý má zastierať skutočné záujmy vlády.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

REALITA:

V septembri 2007 boli občanom na internete bezplatne sprístupnené informácie z katastra nehnuteľností. Vo všeobecnosti však orgány verejnej správy opakovane odmietajú zverejniť vybrané informácie. Ministerstvá odmietali zverejniť niekoľko verejnosťou i súkromnými spoločnosťami požadovaných dokumentov odvolávajú sa na obchodné tajomstvo (išlo napríklad o zmluvu o predaji emisií, miliardovú zmluvu medzi národnou lotériovou spoločnosťou Tipos a cyperskou spoločnosťou Lemikon, vládny podnet na preskúmanie privatizácie SPP, zmluvu s víťazom mýtného tendra či podrobnosti o nákupe áut pre Sociálnu poisťovňu – vid' Príloha: Kauzy korupcie, klientelizmu a ekonomickej kriminality). Orgány verejnej správy tiež odmietli zverejniť niekoľko analýz, na ktoré sa premiér či ministri odvolávali vo svojich vystúpeniach (analýza dôchodkového systému, ktorá údajne potvrdzuje nevýhodnosť druhého piliera pre nižšie príjmové skupiny; analýza, ktorá má potvrdiť, že štát vyhrá prípadné spory so zdravotnými poisťovňami žalujúcimi štát pre zákaz zisku; analýza vplyvu PPP na výstavbu diaľnic).

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1% - 25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho miera plnenia je nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
10	2.7	27	1% - 25%	-4

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

29. Odtajnenie zmluvy o privatizácii Slovenských telekomunikácií

ZNENIE SĽUBU:

(Minister dopravy Ľubomír) Vážny nevidí dôvod na to, aby bola zmluva o predaji majoritného podielu v Slovenských telekomunikáciách (v súčasnosti Slovak Telekom) tajná. "Zatiaľ som zmluvu nevidel. Porozprávam sa o tom s bývalým ministrom. Nevidím problém v odtajnení, jedine, ak by tým štát prišiel o veľkú sumu peňazí", povedal Vážny s tým, že zmluva musí prejsť právnou analýzou. Zdroj: mesto.sk, 6.7.2006, [Prioritou Vážneho bude efektívne preinvestovať financie](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 2.5 (na škále -3 až +3). Odtajnenie zmluvy by prispelo k spätnej kontrole výhodnosti privatizácie.

REALITA:

Zmluva o privatizácii Slovenských telekomunikácií zostáva až na väčšinu príloh aj naďalej tajná.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pritom jeho miera plnenia je nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
33	2.5	82	0%	-17

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

30. Centrálné zverejňovanie príjemcov štátnej pomoci

ZNENIE SĽUBU:

V oblasti podpory podnikania SMER – sociálna demokracia zvýši transparentnosť poskytovania štátnej pomoci centrálnym zverejnením jej príjemcov.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 3.0 (na škále -3 až +3). Centrálné zverejňovanie príjemcov štátnej pomoci by prispelo ku kontrole efektívnosti poskytovanej pomoci, podporilo transparentnosť vo verejnej sfére a znížilo priestor pre korupciu a klientelizmus.

REALITA:

Vláda nepresadila vytvorenie centrálného registra príjemcov štátnej pomoci.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, pritom jeho miera plnenia je nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
10	3.0	30	0%	-5%

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

BOJ PROTI KORUPCII A EKONOMICKEJ KRIMINALITE, LEPŠIA VYMOŽITEĽNOSŤ PRÁVA

31. Boj proti korupcii a veľkej ekonomickej kriminalite**ZNENIE SĽUBU:**

(SMER si kladie za cieľ) **Trpezlivo a razantne odhaľovať a postihovať veľké prípady ekonomickej kriminality a politickej korupcie**, aby sa ľuďom vrátila dôvera v spravodlivosť a rovnosť pred zákonom.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda SR si je dobre vedomá toho, že závažná ekonomická kriminalita a korupcia ohrozuje základné princípy sociálne orientovaného, ekonomicky prosperujúceho, stabilného, právneho a vo svete uznávaného štátu. Urobí nevyhnutné kroky na zvýšenie úspešnosti práce orgánov, ktoré sa zúčastňujú na odhaľovaní a objasňovaní tejto trestnej činnosti. Vyhodnotí účinnosť špeciálnych právnych nástrojov a inštitúcií v boji proti najzávažnejšej ekonomickej kriminalite a korupcii. **Vláda SR nedopustí politické ovplyvňovanie ich činnosti... (a) bude vytvárať podmienky na obmedzovanie priestoru pre korupciu.**

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 3 (na škále -3 až +3). Úspešné plnenie sľubu by posilnilo dôveru ľudí v právny štát a zefektívnilo tak fungovanie spoločnosti.

REALITA:

Podľa Svetového ekonomického fóra (WEF) sa Slovensko vo vládnej korupcii prepadlo zo 76. miesta v roku 2006 na 127. miesto v roku 2009, čím sa zaradilo medzi najhoršie hodnotené štáty sveta. Podľa Freedom House sa korupcia na Slovensku po roku 2006 mierne zhoršila. Index vnímania korupcie Transparency International naproti tomu ukazuje mierne pozitívny trend, ide však o obraz reality s 1- až 2-ročným oneskorením. **Desiatky medializovaných káz korupcie a klientelizmu vo verejnej sfére** (viď Príloha: Kauzy korupcie, klientelizmu a ekonomickej kriminality) **svedčia o tom, že sa vláde nepodarilo vytvoriť podmienky pre obmedzovanie priestoru pre korupciu.** Vláda opakovane odmietala reagovať na výzvy médií i verejnosti dôkladne prešetriť podozrenia z korupcie.

Korupcia na Slovensku

	2005	2006	2007	2008	2009
Svetové ekonomické fórum (WEF)* (poradie v medzinárodnom rebríčku)	2,5 (91. zo 117)	2,8 (76. zo 125)	2,6 (101. zo 131)	2,3 (116. zo 134)	2,1 (127. zo 133)
Freedom House**	3,00	3,00	3,25	3,25	3,25
Transparency International***	4,3	4,7	4,9	5,0	n

* 1 – najvyššia korupcia (klientelizmus vlády), 7 – najnižšia

** 1-najnižšia korupcia, 7-najvyššia

*** 0-najvyššia korupcia, 10-najnižšia. Index zobrazuje realitu s oneskorením 1 až 2 roky.

n – nezistený údaj

V máji 2009 Ústavný súd, pozostávajúci predovšetkým z nominantov vládnych strán, rozhodol, že Špeciálny súd, zriadený o.i. pre boj s korupciou, nie je v súlade s ústavou vzhľadom na diskriminačný charakter niekoľkonásobných príplatkov k mzde špeciálnych sudcov a ich povinnosť prejsť bezpečnostnými previerkami. V júli 2009 bol Špeciálny súd nahradený Špecializovaným trestným súdom. Pre sudcov viac neplatia kritizované podmienky, ktoré mali byť zárukou ich nezávislosti.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pričom jeho miera plnenia je nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
25	3.0	75	0%	-12,5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

32. Inštalovanie kamier do policajných áut

ZNENIE SĽUBU:

Korupciu dopravnej polície chce Prezídium PZ odstrániť inštalovaním kamier do všetkých áut dopravákov, takže rozhovor policajta s občanom, ktorý pácha priestupok, bude vždy zaznamenaný. "V prípade, že sa s ním policajt bude rozprávať mimo dosahu kamery, bude mať problém to vysvetľovať." Zdroj: Ján Packa, prezident policajného zboru, SME, 14.9.2006, [Jastrabov na cestách vystrieda Anjel](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 2 (na škále -3 až +3). Inštalovanie kamier do policajných áut zmenší priestor pre korupčné správanie policajtov aj cestujúcej verejnosti.

REALITA:

V januári 2009 minister vnútra Robert Kaliňák vyhlásil, že kamerami by policajné autá mali byť vybavené do dvoch rokov.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, pritom jeho miera plnenia je nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
9	2.0	18	0%	-5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

33. Zlepšenie vymožitelnosti práva

ZNENIE SĽUBU:

(SMER-SD si kladie za cieľ) garantovať vymožitelnosť práva (právny štát).

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Preto sa naša strana zasadí, aby predovšetkým dobre fungovali súdy. Chceme dosiahnuť, **aby práva občanov boli vymožitelné bez viacročného súdneho konania** a aby si povinné subjekty svoje povinnosti plnili včas. Chceme zvýšiť vymožitelnosť práva.

Zdroj: *Volebný program HZDS, máj 2006*

V záujme efektívneho boja s korupciou vláda SR podnikne kroky na prijatie legislatívnych a technických podmienok potrebných na **skrátene času od odhalenia a objasnenia protiprávneho konania po jeho potrestanie**.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou 2,5 (na škále -3 až +3). V zásade sa zhodujú, že skvalitňovanie súdnictva patrí medzi najdôležitejšie priority Slovenska. Experti však proklamujú, že kroky ktoré podniká vláda a minister spravodlivosti Štefan Harabin nevedú k efektívnemu napĺňaniu cieľa. Lepšie ako na kvantitu, by bolo tlačiť na efektívnosť a kvalitu súdov.

Vybrané komentáre:

Forma, akou to chcú realizovať, nie je úplne OK. Napr. tým, že netlačia na efektívnosť a kvalitu súdov, ale na ich kvantitu, teda napr. znovuo tvorenie niektorých súdov.

Emília Sičáková-Beblavá, Transparency International Slovakia

Potrebné a žiaduce posilnenie inštitútov a inštitúcií právneho štátu deklarované Smerom sa vytratilo ako lanský sneh vymenovaním p. Harabina za ministra spravodlivosti SR.

František Chovanec, Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.

REALITA:

Priemerná dĺžka súdnych konaní oproti predchádzajúcemu volebnému obdobiu neklesá, výnimkou sú občianskoprávne spory. Podiel súdnych konaní, ktoré presiahnu dobu trvania jedného roku zostáva vysoký. Pri občianskoprávných sporoch a správnych veciach je podiel týchto konaní viac ako 30%, pri trestnoprávných sporoch na krajských súdoch viac ako 50%.

Priemerná dĺžka súdnych konaní od dôjdenia veci na súd po jej právoplatnosť (v mesiacoch)

	2005	2006	2007	2008
Občianskoprávne spory	16,9	15,4	15,1	14,1
V správnych veciach	-	11,4	14,0	11,9
Trestnoprávne spory				
- Okresné súdy	5,8	6,0	6,0	5,7
- Krajské súdy	24,8	33,2	28,6	28,9

Zdroj: [Ministerstvo spravodlivosti](#)

Podiel súdnych konaní trvajúcich viac ako rok na celkovom počte konaní (v %)

	2005	2006	2007	2008
Občianskoprávne spory	39,0	35,0	32,0	29,3
V správnych veciach	-	33,7	47,8	35,7
Trestnoprávne spory				
- Okresné súdy	11,8	12,8	13,5	12,3
- Krajské súdy	53,2	51,4	60,9	54,4

Zdroj: [Ministerstvo spravodlivosti](#)

Vymožitelnosť práva na Slovensku negatívne ovplyvnilo zrušenie Špeciálneho súdu v máji 2009. Špeciálny súd bol v júli 2009 nahradený Špecializovaným trestným súdom. Znížilo sa však finančné ohodnotenie jeho sudcov, ktorí tiež viac neprechádzajú bezpečnostnými previerkami. Obe zmeny vyvolávajú obavy z vyššej ovplyvniteľnosti sudcov.

Na vymožitelnosť práva nepriaznivo vplýva i zhoršujúca sa atmosféra v súdnictve, manifestovaná medializovanými disciplinárnymi konaniami proti sudcom:

- Minister spravodlivosti Štefan Harabin na jeseň 2008 podal návrh na disciplinárne konanie proti bývalej predsedníčke Krajského súdu v Bratislave Darine Kuchtovej. Tá po kontrole upozornila na pochybenia súdu, ktorý viedol bývalý predseda Okresného súdu v Žiline Pavol Polka. Podľa Harabina sudkyňa

porušila zákon, keď sa v osobnom živote nezdržala konania, ktoré by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu.

- Disciplinárnemu stíhaniu čelí sudkyňa Krajského súdu v Bratislave Anna Benešová, ktorá údajne účastníkovi sporu, ktorý viedla, nepovolila zhotovenie zvukového záznamu. Dvaja sudcovia, ktorí boli so sudkyňou Benešovou členmi senátu v danom spore vypovedali, že si nemyslia, že sudkyňa zhotovenie zvukového sporu zakázala. Sudkyňa viedla dva spory medzi ministrom spravodlivosti a médiami, v oboch voči nej minister podal námietku zaujatosti v dôsledku jej disciplinárneho stíhania.
- Disciplinárne je stíhaný sudca Milan Ružička, ktorý má od marca 2009 pozastavenú sudcovskú činnosť. Stíhaný je za prietahy v konaní. Jeho advokátka tvrdí, že sa skutok nestal.
- Ďalším disciplinárne stíhaným sudcom bol Alexander Mojš, ktorého minister Harabin žiadal zbaviť funkcie sudcu pre dve pochybenia pri konkurzných konaniach. V prvom disciplinárnom konaní senát rozhodol, že čin bol premlčaný, v druhom bol na jeseň 2008 Mojš oslobodený. Odvolací disciplinárny senát však v apríli 2009 rozhodnutia zrušil, Mojš opäť čelí disciplinárnemu konaniu.
- V septembri 2009 súdna rada pozastavila výkon funkcie sudcovi Najvyššieho súdu Petrovi Paludovi, podala návrh na jeho odvolanie a začala ho disciplinárne stíhať. Uvedenou príčinou je konanie v rozpore so sudcovskou etikou. Paluda v júli 2009 podal trestné oznámenie na predsedu Najvyššieho súdu a Súdnej rady Štefana Harabina pre zneužívanie moci. Tiež sa podpísal pod list, v ktorom v auguste 2009 15 sudcov upozornilo najvyšších predstaviteľov štátu a Súdnu radu na zneužívanie disciplinárnych konaní na odstraňovanie nepohodlných sudcov.
- V septembri 2009 podal predseda Okresného súdu v Banskej Bystrici návrh na disciplinárne konanie proti sudkyňi Jane Dubovcovej, ktorá verejne kritizovala súdnictvo a predsedu Najvyššieho súdu SR Štefana Harabina. Ministerka spravodlivosti Viera Petriková jej pozastavila výkon funkcie, nakoniec však bolo disciplinárne konanie zastavené.

V októbri 2009 v reakcii na uvedené prípady podpísalo viac ako sto sudcov petíciu s názvom „Päť viet“, v ktorej upozorňujú na situáciu v justícii:

„Snahu kompetentných orgánov postihovať snahu sudcov za verejne vyslovené názory na pomery v justícii považujeme za ďalší zo signálov, ktorý ohrozuje slobodnú diskusiu o stave slovenského súdnictva. V takomto prostredí sa nám pracuje zle a preukázateľne rastúca nedôvera verejnosti k justícii nás úprimne mrzí. O príčinách tohto stavu je potrebné slobodne diskutovať a atmosféra strachu, v ktorej sudca nemôže vysloviť hoc aj kontroverzný a provokujúci názor, je odrazom neslobody ducha. Mať slobodného ducha je nielen právom, ale aj povinnosťou sudcu. Mať slobodného sudcu je právom občana.“

O stave vymožitelnosti práva na Slovensku vypovedajú tiež medializované kauzy, v ktorých sa občania nevedia domôcť rozhodnutia súdov:

- Od septembra 2006 je pozastavené trestné stíhanie vo veci útoku na Hedvigu Malinovou. Vyšetrovateľ zastavil trestné stíhanie tvrdiac, že v Malinovej výpovedi boli nezrovnalosti, prípad však stále zostáva otvorený. Malinová zároveň čelí obvineniu z krivej výpovede.
- Pezinok stále čaká na konečné rozhodnutie o skládke v centre mesta, ktorej výstavba bola zamietnutá Stavebným úradom v Pezinku v novembri 2006. V roku 2008 bola skládka postavená napriek trvajúcemu zákazu výstavby v územnom pláne. V apríli 2009 Najvyšší súd zakázal vyvážanie odpadu na skládku, vývoz odpadu napriek tomu začal. V máji Najvyšší súd zrušil povolenie skládky a vec vrátil na nové konanie inšpektorátu životného prostredia.
- Na rozhodnutie Ústavného súdu čaká zákon o vyvlastňovaní pozemkov, ktorý umožňuje stavbu diaľnic ešte pred vyvlastnením pozemkov. Opoziční poslanci podali zákon na Ústavný súd v januári 2008.
- Slovensko čelí vyšetrovaniu Európskej komisie v súvislosti s podozrením z diskriminácie uchádzačov v tendri na elektronické mýto. V januári 2009 zákazku na stavbu systému elektronického mýta získalo konzorcium s najvyššou ponukou po tom, čo boli zvyšní traja uchádzači zo súťaže vylúčení. Úrad pre verejné obstarávanie (ÚVO) zamietol spolu dvanásť námietok troch neúspešných uchádzačov proti vylúčeniu z tendra. Vyradení uchádzači podali 8 žalôb na preskúmanie rozhodnutí ÚVO na Krajskom súde v Bratislave. Ku koncu septembra 2009 súd zamietol žaloby dvoch uchádzačov.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, pritom jeho miera plnenia je nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
9	2.5	22	1%-25%	-3,3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

34. Zvýšenie materiálneho a personálneho zabezpečenia súdov

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia podporí zvýšenú materiálnu a personálnu podporu súdom.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Celkovo chce Harabin **zvýšiť počet sudcov** na Slovensku približne o **200**. Podľa jeho slov je totiž jedným z hlavných zámerov ministerstva zrýchliť prácu súdov.

Zdroj: *Štefan Harabin, minister spravodlivosti (HZDS), SME, 30.8.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku -1.5 (na škále -3 až +3). Počet sudcov na Slovensku vysoko prevyšuje počty sudcov v mnohých krajinách s lepšou vymožitelnosťou práva. Ministerstvo by malo pozornosť zamerať na zvýšenie efektivity práce sudcov, nie ich počtu.

REALITA:

Počet sudcov sa oproti priemeru roka 2005 k roku 2008 zvýšil o 39, čo predstavuje zhruba pätinu sľubovaného nárastu. Relatívne platové podmienky sa nezmenili, sú naďalej legislatívne naviazané na priemernú mzdu v hospodárstve ako jej trojnásobok. V roku 2007 boli po rozhodnutí Ústavného súdu vyplatené sudcom aj štrnásť platy, ktoré im od roka 2003 neboli napriek nároku vyplácané. Od januára 2008 bolo obnovených 9 okresných súdov. Od apríla 2009 boli zrušené vojenské súdy, všetci zamestnanci sa stali zamestnancami všeobecných súdov.

Počet sudcov ku koncu roka (počet sudcov zahŕňa všetkých sudcov t. j. okresné súdy, krajské súdy, Špeciálny súd, Najvyšší súd Slovenskej republiky a vojenské súdy)

	2005	2006	2007	2008
Počet sudcov	1293	1314	1335	1332

Zdroj: *Ministerstvo spravodlivosti*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1% - 25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a súčasne je jeho miera plnenia je nízka. Dokazujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
7	-1.5	-10	1% - 25%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

STABILITA

35. Snaha o širokú zhodu koalície a opozície**ZNENIE SĽUBU:**

SMER – sociálna demokracia prikróčí k reformným zmenám a opravám na základe analýz a dohody so sociálnymi partnermi a profesijnými združeniami. Zásadné zmeny uskutoční po dohode so širším spektrom politických strán a relevantnými zainteresovanými skupinami. Takýmto postupom chce SMER – sociálna demokracia v oblasti sociálneho zabezpečenia maximálne stabilizovať systém.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Ak sa prijíma rozhodnutie, ktoré sa má dotýkať veľkého počtu obyvateľov, alebo rozhodnutie, ktoré presahuje jedno funkčné obdobie NR SR, musí byť širšia politická dohoda. Pýtam sa koho sa pýtala vládna koalícia keď prijímali tie šialené zákony v zdravotníctve, že či s tým súhlasíme alebo nesúhlasíme. (...) Nová vládna koalícia ak chce urobiť rozhodnutia, opatrenia ktoré by nemali tak dopadnúť, ako dopadnú tieto rozhodnutia tejto vládnej koalície, **musí prísť širšia politická dohoda medzi novou vládou koalíciou a opozíciou**, ktorá v danej situácii vznikne. (...) Prevalcovať zdravotnícku reformu tým, že znovu príde nejaká väčšina v parlamente a nebude sa nikoho na nič pýtať, znamená, že o štyri roky nová vládna koalícia príde, bude meniť a rušiť rozhodnutia.

Zdroj: *Robert Fico, predseda strany SMER, TA3, V politike, 23.4.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 0 (na škále -3 až +3). Dosahovanie konsenzu pri schvaľovaní legislatívy znižuje riziko jej zvrátenia po zmene vlády a podporuje tak právnu stabilitu v krajine.

REALITA:

Žiadne veľké legislatívne zmeny neboli schválené na základe konsenzu koalície a opozície (novela Zákonníka práce, zmena dôchodkovej reformy, zákaz zisku zdravotných poisťovní, vyvlastňovanie pozemkov, tlačový zákon). Parlament počas svojho rokovania zatiaľ schválil len jediný návrh opozičných poslancov (novela školského zákona Józsefa Berényiho a Lászlóa Szigetiho), na návrhu ďalšieho schváleného zákona sa opoziční poslanci podieľali (zákon o Slovenskom Červenom kríži). V januári 2009 bol zástupca opozície prizvaný na rokovania Rady pre hospodársku krízu, po troch mesiacoch z nej však odišiel, keďže žiaden z jeho návrhov nebol akceptovaný ostatnými členmi Rady. Rokovania parlamentu o odvolaní ministrov na návrh opozície zvolával predseda Národnej rady Pavol Paška (Smer-SD) v netradičných večerných hodinách. Namiesto hľadania zhody premiér opakovane kriminalizoval opozíciu. Napríklad prehlásením, že „keby existovala štipka spravodlivosti, tak pán Dzurinda, Mikloš, Zajac a im podobní sedia stošesťdesiat rokov vo väzení za to, čo napáchali v tejto krajine.“

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, jeho miera plnenia je však nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
17	0.0	0	0%	-9

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

36. Zastavenie 'kupčenia' s poslancami zmenou volebného systému

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia v boji proti politickej korupcii vo forme kupovania nezávislých poslancov **presadí zmenu volebného systému**, aby **aspoň polovica poslaneckého zboru bola volená v jednomandátových volebných obvodoch**, v ktorých by voliči mali právo zbaviť poslanca jeho mandátu aj v priebehu volebného obdobia.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Ak sa ma niekto pýta ako by som charakterizoval toto volebné obdobie povedal by som, že najcharakteristickejšou črtou tohto volebného obdobia je kupovanie poslancov národnej rady, jav absolútne nevídaný. (...) (Jedným z riešení) je významná zmena volebného systému, pretože dnes neexistuje žiadny vzťah medzi poslancom a voličom. Volič nevie kto je jeho poslanec lebo máme jeden volebný obvod. Preto aby sme sa vyhli imperatívne mandátu ktorý sa zdá, že Európa nechce akceptovať. Je potrebné vytvoriť taký systém, žeby poslanci NR boli volení v menších územných celkoch, kde by bol priamy vzťah toho poslanca k povedzme 25, 30, 40 000 voličom ale títo istí voliči ktorí by zvolili poslanca v tom volebnom obvode ak by poslanec NR urobil také niečo žeby tam bolo podozrenie že naozaj konal na základe nejakej netransparentnej zmluvy, že zradil program, že odišiel atď., by mali právo vyvolať určité konanie v tom volebnom obvode, ktoré by viedlo k zmene tohto poslanca ešte počas volebného obdobia.

Zdroj: *Robert Fico, predseda strany SMER, TA3, V politike, 23.4.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 0 (na škále -3 až +3). Odmietli najmä možnosť zbaviť poslanca jeho mandátu v priebehu volebného obdobia, nakoľko by sa mohlo stať, že nepopulárne, ale potrebné zmeny by neboli vôbec prijaté. Viacerí tiež odmietli väčšinový volebný systém, keďže by oslabil zastúpenie menšín v parlamente a pravdepodobne by viedol k zvýšeniu počtu nezávislých poslancov, čo by mohlo oslabiť politickú stabilitu. Vyššiemu zastúpeniu regiónov v parlamente by však prispelo rozdelenie Slovenska do viacerých viacmandátových obvodov pri zachovaní pomerného volebného systému.

Vybrané komentáre:

Volebný systém zrejme nie je dokonalý, ale nepovažujem ho za podstatný problém Slovenska v týchto rokoch. Možnosť odvolávať poslanca aj v priebehu volebného obdobia určite nepatrí medzi zmeny, ktoré by systém skvalitnili. Nepopulárne, ale potrebné opatrenia by sa potom už na Slovensku nerobili nikdy.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Zmena volebného systému z pomerného na väčšinový resp. kombinovaný by bol krokom späť v konsolidácii demokracie na Slovensku. Väčšinový volebný systém dobre funguje v podmienkach dlhoročných stabilných demokracií. Neodporúčam ho však v krajinách s krátkou tradíciou demokracie. Väčšinový volebný systém navyše nie je vhodný v krajinách, kde žijú príslušníci aj iných národností resp. etník. Súčasný volebný systém predpokladá ich zahrnutie do politického rozhodovania, vo väčšinovom volebnom systéme by hrozilo ich vylúčenie, čo by napokon mohlo viesť k ich radikalizácii. Patologickým javom súčasného systému je však existencia jedného volebného obvodu. Jeden volebný obvod rovnako nežiaducim spôsobom zabetónoval stranícke elity v ich centráloch. Na čele kandidátky sa spravidla objavujú osoby s trvalým pobytom v hlavnom meste. Do akej miery môžu obyvatelia západu poznať problémy občanov v severných alebo východných regiónov Slovenska? Aká je to demokracia, keď občan v okruhu päťdesiatich kilometrov od svojho miesta trvalého bydliska nenájde žiadneho poslanca? Vyriešenie tohto stavu vidím v rozdelení Slovenska do viacerých viacmandátových obvodov. Ideálne by bolo rozdelenie podľa územnosprávneho členenia, t.j. do ôsmich viacmandátových obvodov. Ďalším argumentom bez pevných základov je tvrdenie o stabilite politických strán v parlamente a menšom počte nezávislých poslancov. Vo väčšinovom volebnom systéme by to bolo presne naopak, pretože práve ten umožňuje, aby sa popri straníckych kandidátoch uchádzali o mandát poslanca aj kandidáti bez straníckej príslušnosti. Zatiaľ čo v pomernom systéme musia aj nestranícki kandidáti figurovať na listine niektorej politickej strany, vo väčšinovom systéme takáto podmienka neexistuje. Čisto teoreticky môžu nestranícki kandidáti obsadiť všetky miesta v parlamente. To čo bolo na nezávislých poslancoch kritizované, môže sa vo väčšinovom systéme stať ich povinnosťou. Keďže každý z poslancov by bol volený priamo v regióne, jeho prvoradým cieľom by bolo svojmu regiónu prinášať čo najväčší profit. Čím viac sa mu to bude dariť, o to viac sa posilní jeho pozícia v regióne a s ňou aj šanca na opätovné zvolenie do Národnej rady. Ak tzv. nezávislí poslanci boli presvedčení o ich opätovnom nezvolení z dôvodu odchodu zo svojich materských strán, vo väčšinovom systéme by to bolo presne naopak. Čím viac čistíciok, športových hál, ciest a priemyselných parkov by sa v regióne postavilo, tým by mali väčšiu šancu zostať v poslaneckom kresle aj po voľbách.

Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Zjavne protiústavný, účelový a nekoherentný sľub. Účelovo spája otázku imperatívneho mandátu a volebného systému, pričom vôbec neponúka riešenie údajného "kupovania poslancov" a to, akým spôsobom navrhované zmeny zabránia takýmto podozreniam. Zároveň devalvuje postavenie vyšetrovacích a súdnych orgánov, kompetentných konať v prípade spomínaných podozrení.
František Chovanec, Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.

REALITA:

Vláda neschválila, ani nenavrholu zmenu volebného systému.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je vysoko populárny, jeho miera plnenia je však nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
52	0.0	0	0%	-26

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

37. Odvolanie ministra do 24 hodín v prípade pochybenia

ZNENIE SĽUBU:

Fico uviedol, že jeho ministri budú v prípade, že urobia chybu, odvolaní do 24 hodín. Podľa neho by sa potom nemali vrátiť ani do parlamentu, ak boli zvolení. "Napríklad ak spôsobia dopravnú nehodu pod vplyvom alkoholu," vyhlásil Fico. Dôvodom na odchod by podľa neho malo byť aj podozrenie z pochybenia ministra s tým, že ak by sa podozrenie nepreukázalo, bol by "rehabilitovaný".

Zdroj: Pravda, 3.7.2006, názov článku: "Fico do vlády berie hovorcov aj podnikateľov"

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku -1.2 (na škále -3 až +3). Odvolávanie ministrov do 24 hodín v prípade pochybenia či iba podozrenia z pochybenia by ohrozovalo stabilitu a akcieschopnosť vlády. Sporné je, či je možné odvolaného ministra dostatočne „rehabilitovať“ v prípade, že sa podozrenie z pochybenia nepotvrdí.

REALITA:

Od nástupu súčasnej vlády do úradu vzniklo podozrenie z vážneho pochybenia ministeriek Tomanovej a Kramplovej a ministrov Jahnátka, Jureňu, Kašického, Počiatka, Izáka, Harabina, Januška, Štefanova a Chrbeta, v prípade ministrov Počiatka a Harabina dvakrát (viď Príloha: Kauzy korupcie, klientelizmu a ekonomickej kriminality). Odvolaní boli Jureňa, Izák, Kramplová, Janušek, Chrbet a Turský, s výnimkou ministra Izáka priemér konal až týždne či v prípade Januška dokonca mesiace po medializácii káuz. Ostatní ministri zotrvali vo funkciách, Harabin bol napriek podozreniam zo zneužitia svojho vplyvu na členov Súdnej rady zvolený predsedom Najvyššieho súdu.

	Podozrenie z pochybenia	Odvolaných	Odvolaných do 24 hodín	Zotrvalo vo funkcii
Ministrov	12	6	1	6

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a jeho miera plnenia nízka. Dokazujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
30	-1.2	-36	26%-50%	-4

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

BEZPEČNOSŤ A BOJ SO ZLOČINOM

38. Zvýšenie bezpečnosti v uliciach, nárast počtu policajtov a ich plátov**ZNENIE SĽUBU:**

Čo chce robiť nový minister vnútra:

* zlepšiť bezpečnosť v uliciach - okresné riaditeľstvá polície pripravia vlastné návrhy, aby boli zohľadnené rôzne podmienky v jednotlivých regiónoch

* zvýšiť stav policajtov - minister plánuje zvýšiť počet policajtov, ako aj ich platy.

Prehodnotenie dodávateľských zmlúv, ako aj zmena pravidiel verejného obstarávania by podľa Kaliňáka mali smerovať k úspore peňazí. Tie majú potom podľa jeho slov ísť na zvýšenie počtu policajtov v uliciach a ich plátov.

Zdroj: *Pravda*, 11.7.06

Vláda SR prijme nový program boja so zločinnosťou. Program bude odrážať zmeny vo vývoji a štruktúre zločinnosti, nové podmienky a možnosti boja so zločinnosťou v období členstva Slovenskej republiky v európskych a transatlantických štruktúrach, kvalitatívne zmeny v trestnoprávných predpisoch, vo formách a metódach odhaľovania a objasňovania kriminality, ako aj v uplatňovaných prostriedkoch a postupoch polície.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády*, august 2006

Vláda SR chce (...) nielen zachovať, ale ďalej prehĺbiť sociálne istoty policajtov, stabilizovať ich postavenie v spoločnosti a posilniť spoločenskú prestíž tohto povolania. Uvedomuje si, že je potrebné prehodnotiť systém odmeňovania policajtov, ktorému bude predchádzať zavedenie ich kariérneho postupu.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády*, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 2.5 (na škále -3 až +3). Zvýšenie bezpečnosti v uliciach prispieva k zlepšeniu kvality života spoločnosti.

REALITA:

Počet spáchaných trestných činov od roku 2005 klesá. Klesá počet prípadov majetkovej kriminality a násilných trestných činov (pokles počtu vražd sa však v roku 2007 zastavil, no aj tak je ich o pätinu menej ako priemer za minulé volebné obdobie). Objasnenosť prípadov sa po počiatočnom poklese vrátila na úroveň roku 2005.

	2005	2006	2007	2008
Počet trestných činov	123 563	115 152	110 802	104 758
Objasnenosť	43,7%	41,2%	41,5%	43,6%

Zdroj: *Ministerstvo vnútra*, *Pravda*

	2005	2006	2007	2008
Majetková kriminalita	65 306	63 077	60 044	54 754
Počet násilných trestných činov	12 906	10 896	9 620	9 030
Počet vražd	106	89	89	94

Zdroj: *Ministerstvo vnútra*

Polícia bola od polovice roka 2006 viackrát kritizovaná za svoju nekvalitnú či politicky motivovanú prácu. Vyšetrovanie údajného napadnutia študentky Hedvigy Malinovej, zásah proti demonštrujúcej kazašskej novinárke, obvinenie podnikateľov Ladislava Reháka a Ernesta Valka (následne prokurátorom odmietnuté) či vyšetrovanie zásahu proti futbalovým fanúšikom v Dunajskej Strede naznačujú zvýšenú politizáciu v práci polície. V roku 2009 sa objavili viaceré náznaky neprofesionality pri vyšetrovaní údajného zneužívania maloletých členmi františkánskeho rádu.

Priemerný počet policajtov sa od roku 2005 každým rokom mierne znižuje. Ku koncu roka 2008 zároveň narástol počet neobsadených miest na 5-ročné maximum. V auguste 2009 ministerstvo vnútra oznámilo, že aj v reakcii na nedávne protirómske demonštrácie do desiatich dní presunie 300 policajtov do oblastí s vysokou majetkovou a každodennou kriminalitou. Uvoľnené miesta má zaplniť nábor nových policajtov.

	2005	2006	2007	2008
Priemerný počet policajtov	20 409	20 370	20 325	20 274
Počet neobsadených miest ku koncu roka	1 015	1 005	1 175	1 298

Zdroj: *Ministerstvo vnútra*

Priemerné platy policajtov vzrástli v roku 2008 na úroveň 180% priemernej mzdy v hospodárstve oproti 150% v roku 2005. Faktorom výrazného nárastu miezd je však aj zmena spôsobu odmeňovania. Od marca roku 2008 totiž platí nový systém odmeňovania, v ktorom sú základné platy vyššie a príplatky nižšie. Nový systém tiež zrušil ďalší služobný plat, ktorý sa následne premietol do bežných plátov.

	2005	2006	2007	2008
Priemerný plat policajtov s ďalším služobným platom	25 830	28 612	30 899	39 158*
Pomer k priemernej mzde v hospodárstve	150%	153%	153%	180%

*zmena systému odmeňovania

Zdroj: *Ministerstvo vnútra, prepočty INEKO*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 76%-99%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Je populárny, jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny a jeho miera plnenia je pomerne vysoká. Ilustrujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
28	2.5	70	76%-99%	11

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

SOCIÁLNY ŠTÁT

Opatrenia, od ktorých si vláda sľubovala vybudovanie sociálneho štátu, sa jej podarilo splniť v priemere na 39,3%. Z celkového počtu 32 sľubov bolo 6 splnených úplne, 10 však nebolo plnených vôbec. Z 32 sľubov sa 26 ukázalo ako populistických. Príčinou je nízka miera plnenia a najmä škodlivosť sľubov. Odborníci až 17 zo sľubov, ktoré mali prispieť k budovaniu sociálneho štátu, hodnotili negatívne.

Plnenie sľubov	100%	51%-99%	1% - 50%	0%
Počet sľubov	6	6	10	10

I keď budovanie sociálneho štátu tvorí ťažisko vládneho programu, od nástupu vlády na Slovensku vzrástlo nebezpečenstvo, že sa v chudobe ocitnú dôchodcovia i nezamestnaní. **Podiel chudobou ohrozených dôchodcov a nezamestnaných stúpol v rokoch 2006 až 2008 z 8% na 10%, resp. zo 41% na 43%.** Slovenská vláda na svojich občanov míňala v rokoch 2007-08 v pomere k HDP najmenej zo štátov EÚ. od nástupu Ficovej vlády tak Slovensko kleslo na poslednú 27. priečku, kým za predchádzajúcej vlády sa držalo na 22. resp. 21. mieste. Dá sa však predpokladať, že v krízových rokoch 2009-10 dôjde k opätovnému nárastu verejných výdavkov v pomere k HDP.

Výrazne negatívny prínos pre spoločnosť má záväzok „upraviť, resp. zrušiť „zlé“ reformy pravicovej vlády,“ ktorý sociológovia vyhodnotili ako najpopulárnejší sľub predvolebného boja v roku 2006. Vôľa zvrátiť uskutočnené reformy napriek konsenzu odborníkov o ich prevažujúcej dobrej kvalite svedčí o populizme vládnej politiky. Populizmus sa prejavuje aj v tom, že **vláda kritizovanú reformu daní pozmenila iba menšími zásahmi, jej hlavné rysy zostali zachované: na Slovensku máme stále rovnú daň, vláda nezaviedla vyššie dane pre banky a monopoly, nezdanila dividendy ani neznižila DPH na potraviny.** Citelnejšie zmeny vláda presadila v Zákonníku práce: zavedenie odstúpného súbežne s plynutím výpovednej lehoty, posilnenie odborov, obnova tripartity či obmedzovanie možností okamžitej výpovede sú však kroky, ktoré obmedzujú flexibilitu pracovného trhu a majú negatívny dopad na zamestnanosť. Od výraznejšej realizácie sľubu zvrátiť reformu „neoliberálneho“ Zákonníka práce vláda po kritike odbornej verejnosti ustúpila.

Podľa hodnotenia odborníkov má 6 z 8 dôchodkových sľubov skôr negatívny prínos pre spoločnosť. Napriek tomu patria tieto záväzky k najviac plneným. Vláda plnila organizačne menej náročné sľuby ako vyplácanie vianočných dôchodkov, zavedenie dobrovoľnosti pri vstupe do druhého piliera či zmierňovanie rozdielov medzi staro- a novodôchodcami. Sľub zvýšiť životnú úroveň dôchodcov však zostal skôr nesplnený. **Pomer priemerného starobného dôchodku k priemernej mzde klesol v roku 2008 na 41,6% zo 43,8% v roku 2006.** Vláda tiež nedokázala zabezpečiť dlhodobú finančnú stabilitu prvého piliera, oslabením druhého piliera ju naopak ohrozila (zrušila povinnosť mladých ľudí vstúpiť do druhého piliera a dočasne zaviedla možnosť vystúpiť z druhého piliera). Odborníci vysoko pozitívne hodnotili záväzok zachovať druhý pilier dôchodkového zabezpečenia. Pre jeho splnenie postačovalo, aby vláda udržala status quo. Druhý pilier však musel čeliť opakovaným útokom v podobe legislatívnych zmien ako aj nepodložených a často klamlivých kampaní zo strany koalíčných politikov i vládnych inštitúcií.

O populizme vlády tiež svedčia sľuby nezvyšovať vek odchodu do dôchodku a zmeniť pomer odvodov do prvého a druhého piliera. Napriek tomu, že v programovom vyhlásení vláda prehlásila, že „odmieta riešiť súčasné problémy vo financovaní systému sociálneho poistenia predĺžením veku odchodu do dôchodku,“ **vek odchodu do dôchodku žien sa v tomto volebnom období zvýši celkom o tri roky.** Ponechala totiž v platnosti harmonogram predlžovania dôchodkového veku prijatý Dzurindovou vládou. O znížení odvodov do druhého piliera premiér Fico napriek predvolebným tvrdeniam rok po voľbách prehlásil, že vláda žiadnu zmenu nezamýšľa ani nikdy nezamýšľala.

Pozitívny prínos majú sľuby zvýšiť zamestnanosť, znížiť nezamestnanosť znevýhodnených skupín a zastaviť „únik mozgov,“ ktoré sa vláde do veľkej miery darilo plniť. Výrazný vplyv na tieto záväzky však majú externé faktory. Rast zamestnanosti do konca roka 2008 súvisel s rýchlym hospodárskym rastom naštartovaným najmä reformami predchádzajúcej vlády. V dôsledku hospodárskej krízy však zamestnanosť v roku 2009 opäť klesala. Kríza pravdepodobne významne pomohla aj návratu časti pracovnej sily zo zahraničia. Vláda totiž neuspela vo vytváraní pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou, ktoré mali udržať kvalifikovanú pracovnú silu doma.

Pozitívny prínos mal podľa odborníkov záväzok zvyšovať rodičovské príspevky, k jeho čiastočnému splneniu chce však vláda pristúpiť až od roku 2010. Naproti tomu splnený bol sľub o zvýšení príspevkov pri narodení dieťaťa. V porovnaní s pravidelnými rodičovskými príspevkami však ide o finančne menej náročné opatrenie. V prípade narodenia troch detí rodič získa spolu 2034 eur (61 320 Sk). Ak by však v súlade s predvolebným sľubom SMER-u vláda zvýšila rodičovský príspevok na úroveň minimálnej mzdy, rodič by za tri roky starostlivosti i o jediné dieťa získal takmer o 4000 eur (približne 120 tisíc Sk) viac ako dnes.

Odpočet plnenia sľubov v oblasti sociálneho štátu

Sľuby	Populizmus	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Plnenie (0%;100%)	
				Sľuby	Priemer
Úprava, resp. rušenie 'zlých' reforiem pravicovej vlády		75	-2.5		38%
Úprava, resp. rušenie 'zlých' reforiem pravicovej vlády	Áno	75	-2.5	26%-50%	
Sociálne zabezpečenie a solidarita		36.5	-0.6		28.25%
Odstraňovanie chudoby a sociálneho vylúčenia, budovanie sociálneho štátu	Áno	65	0.4	1%-25%	
Adresnosť v dávkach v hmotnej núdzi	Áno	17	2.0	0%	
Zvýšenie podpory farmárov	Áno	19	-2.1	100%	
Odškodnenie klientov nebank. subjektov	Áno	45	-2.8	0%	
Zvyšovanie životnej úrovne dôchodcov		35.1	-0.2		53.3%
Zvyšovanie životnej úrovne dôchodcov	Áno	48	-0.1	26%-50%	
Vianočný príspevok dôchodcom	Áno	55	-1.8	76%-99%	
Nezvyšovanie veku odchodu do dôchodku	Áno	55	-1.8	51%-75%	
Stabilizácia prvého dôchodkového piliera	Áno	38	2.0	0%	
Zachovanie druhého piliera dôchodkového zabezpečenia	Áno	17	3.0	26%-50%	
Znižovanie odvodov do druhého piliera	Áno	13	-2.8	0%	
Zavedenie dobrovoľnosti v druhom pilieri dôchodkového zabezpečenia	Áno	17	-2.5	100%	
Zmierňovanie rozdielov medzi staro- a novodôchodcami	Nie	38	2.5	100%	
Lepšie podmienky na trhu práce		35.2	-0.5		51.5%
Rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti	Nie	53	0.7	51%-75%	
Rast zamestnanosti dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnených skupín	Nie	37	1.3	76%-99%	
Zmierňovanie regionálnych rozdielov	Áno	42	0.4	26%-50%	
Zmierňovanie platových rozdielov	Áno	33	-2.0	100%	
Pokles podielu ľudí s nižším ako priemerným príjmom	Áno	47	-1.1	0%	
Zvýšenie minimálnej mzdy na 60 percent priemerného zárobku	Áno	38	-2.2	0%	
Odstránenie praxe nútených živností, resp. zastierania pracovných pomerov	Áno	12	-0.7	0%	
Zastavenie 'úniku mozgov'	Nie	27	0.5	51%-75%	
Zrušenie väzby medzi minimálnou mzdou a odvodmi živnostníkov	Nie	9	0.5	100%	
Návrat „neoliberálneho“ zákonníka práce do pôvodného stavu	Áno	54	-2.7	51%-75%	
Spravodlivý a efektívny daňový systém		45.6	-1.1		7.8%
Zrušenie rovnej dane	Áno	68	-2.6	1%-25%	
Vyššie dane pre monopoly a banky	Áno	60	-2.2	0%	
Zníženie DPH na potraviny, lieky, energie, zdravotnícke a sociálne tovary a služby, vzdelávanie, školstvo, internet, vedu, atď.	Áno	68	-1.5	1%-25%	
Znovuzavedenie dane z dividend	Áno	17	-2.2	0%	
Zníženie daňových a odvod. nedoplatkov	Áno	15	3.0	1%-25%	
Podpora rodiny		36	0.3		42.0%
Zvyšovanie rodičovského príspevku	Áno	38	0.7	1%-25%	
Zvýšenie príspevku pri prvonarodenom dieťati	Nie	32	0.0	100%	
Podpora bývania pre mladé rodiny a chudobných: hypotéky, nájomné byty, manželské pôžičky, stavebné sporenie	Áno	38	0.1	1%-25%	
Komplexné riešenie rómskej problematiky		26	2.0		0%
Komplexné riešenie rómskej problematiky	Áno	26	2.0	0%	
CELKOM	26/32	38	-0.5		39.3%

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

ÚPRAVA, RESP. RUŠENIE 'ZLÝCH' REFORIEM PRÁVICOVEJ VLÁDY
---

39. Úprava, resp. rušenie 'zlých' reforiem pravícovej vlády

ZNENIE SĽUBU:

Dnes je jasné, že (Dzurindova pravícová vláda) urobila zlé reformy, ktoré väčšina ľudí odmieta, pretože ich poškodzujú. (...) Ústredným motívom, ktorý majú podľa odporúčaní expertov z USA omieľať všetci, od premiéra až po hovorcov, je lživé tvrdenie, že reformy znamenajú viac pracovných miest. (...) Nie reformy, ale nízke mzdy na Slovensku sú dôvodom príchodu investorov.

Zdroj: Robert Fico, predseda SMER-u, [Informácia z tlačovej konferencie strany SMER](#), 11.10.2005

Zásadne opraviť a ak je nevyhnutné aj zrušiť tzv. reformné kroky pravícovej vlády, ktoré deštruovali model sociálne a ekologicky orientovaného trhového hospodárstva zakotveného v ústave Slovenskej republiky (smerom k sociálnemu štátu).

Zdroj: *Volebný program SMER-u*, december 2005

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku -2,5 (na škále -3 až +3). Reformy boli podľa viacerých názorov dobré, keďže prispeli k hospodárskemu rastu a poklesu nezamestnanosti, z čoho má prospech celá spoločnosť. Štatistiky o chudobe za rok 2005 sa zlepšili, reformy preto podľa niektorých odborníkov ani nemožno označiť za "pravícové".

Vybrané komentáre:

Reformy viedli k zrýchleniu hospodárskeho rastu a súčasne nespôsobovali sociálnu neúnosnosť. Ilustrujú to štatistiky o riziku chudoby, ako aj absencia akejkoľvek reálnej alternatívy k nim. Ak za ňu nerátame zrušenie dvadsaťkorunáčok. Mimochodom, reformy neboli pravícové, ani neoliberálne. *Eugen Jurzyca, INEKO*

Reformy priniesli vysoký rast ekonomiky a zlepšovanie životnej úrovne väčšiny obyvateľov Slovenska.

Vladimír Tvaroška, bývalý štátny tajomník MF SR

Snaha zvrátiť ekonomické a sociálne reformy určite nie je pozitívna. Na druhej strane, z reforiem ako takých nie je treba ani robiť fetiš či svätú kravu. Jednotlivé reformy sú veľmi rozdielne a zaslúžia si i rozdielne hodnotenie; kým niektoré reformy by z hľadiska ekonomického vývoja mali byť "nedotknuteľné" (daňová reforma, zákonník práce), iné potrebujú doladiť, a niektoré, bohužiaľ, skutočne potrebujú "reformu reformy" (prvý pilier dôchodkového systému, zdravotníctvo) – aj keď asi nie takú, akú si predstavuje nová vláda.

Martin Chren, Nadácia F.A.Hayeka

REALITA:

K výraznej úprave významných reforiem bývalej vlády nedošlo. V oblasti daní vláda zaviedla tzv. miliónársku daň, neskôr v reakcii na hospodársku krízu zvýšila nezdaniteľné minimum pre nižšie príjmové skupiny. Jednotná 19%-ná sadzba dane z príjmu však zostáva nezmenená, miera progresivity zdanenia sa výrazne nezvýšila. Vláda tiež zaviedla nižšiu DPH na lieky, knihy a tlač, neurobila tak ale pri základných potravinách či energiách. Vláda tiež nepresadila znovuzavedenie dane z dividend ani zavedenie vyšších daní pre banky a monopoly. V oblasti dôchodkov vláda zrušila povinnosť mladých ľudí vstúpiť do druhého piliera a tiež druhý pilier dvakrát dočasne otvorila. Tiež presadila zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pre odvody. Neznížila však odvody do druhého piliera. V oblasti zdravotníctva vláda zrušila poplatky za návštevu lekára a pobyt v nemocnici, zastavila transformáciu a privatizáciu poisťovní a nemocníc a tiež obmedzila možnosť použitia zisku v zdravotnom poistení. V oblasti trhu práce vláda novelizovala Zákonník práce (zaviedla súbeh odstupného a výpovednej lehoty, mierne posilnila odbory, posilnila ochranu zamestnancov na dobu určitú), tiež rozšírila platnosť kolektívnych zmlúv. Vláda neobmedzila pracovnú dobu a tripartitu obnovila iba formálne.

Plnenie sľubu o rušení „pravicových“ reforiem

Názov reformy	Realizované opatrenia	Plnenie
Daňová reforma	Milionárska daň	1% - 25%
	Vyššie nezdaniteľné minimum pre nižšie príjmové skupiny	
	Nižšia DPH na lieky, knihy a tlač	
	Zrušenie nezdaniteľného minima pre vyššie príjmové skupiny	
Dôchodková reforma	Zrušenie povinnosti pre mladých vstúpiť do II. piliera	1% - 25%
	Dvojnásobné otvorenie druhého piliera	
	Zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pre odvody na 4-násobok priemernej mzdy	
Reforma zdravotníctva	Zrušenie poplatkov	76% - 99%
	Zastavenie transformácie a privatizácie poisťovní a nemocníc	
	Obmedzenie použitia zisku v zdravotnom poistení	
	Obmedzenie nezávislosti úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou	
Reforma trhu práce	Novela zákonníka práce	51% - 75%
	Rozšírenie platnosti kolektívnych zmlúv	
Priemerné plnenie sľubu		26% - 50%

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je výrazne populistický, keďže je vysoko populárny, pritom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a miera jeho plnenia je nízka. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
75	-2.5	-188	26%-50%	-9

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE A SOLIDARITA
----

40. Odstraňovanie chudoby a sociálneho vylúčenia, dôstojný život, budovanie sociálneho štátu

ZNENIE SĽUBU:

Je správne a spravodlivé, ak napriek hospodárskemu rastu je Slovensko krajinou s najväčšou chudobou v Európskej únii? (...) K najdôležitejším cieľom politiky strany SMER – sociálna demokracia v oblasti sociálneho zabezpečenia patrí:

- postupne odstraňovať chudobu a sociálne vylúčenie
- zlepšiť sociálnu súdržnosť
- utvoriť podmienky pre dôstojný život všetkých ľudí, osobitne pre znevýhodnené skupiny osôb a starších osôb.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

SMER - sociálna demokracia považuje za svoj primárny cieľ **realizáciu sociálneho štátu**. Jeho úspešnosť v západnej Európe je založená na solidárnom prerozdelení ekonomických výsledkov... tá sa musí vrátiť schopnosť rozumnej intervencie najmä v oblastiach verejných potrieb v súlade s vyváženosťou súkromných, verejných a národno-štátnych záujmov Slovenskej republiky.

Zdroj: *Návrat k ľudskej dôstojnosti, december 2005*

Vláda Slovenskej republiky dáva takto jasne najavo rešpektovanie ústavného predpokladu, podľa ktorého Slovenská republika má byť sociálny štát so sociálne a ekologicky orientovanou trhovou ekonomikou.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili ohodnotili odborníci v prieskume INEKO kladnou známku +0,4 (na škále -3 až +3). Väčšinou sa zhodli, že boj s chudobou medzi úlohy vlády patrí. Zároveň však upozornili, že budovanie sociálneho štátu na úkor slobodného trhu môže viesť k pomalšiemu rastu životnej úrovne. Viacerí tiež poukázali na fakt, že predvolebná rétorika označujúca Slovensko za krajinu s najväčšou chudobou v EÚ bola nepravdivá.

Vybrané komentáre:

Redistribúcia pre zamedzenie chudoby, najmä "nezavinenej" chudoby je nevyhnutným prvkom moderného štátu. Nadmerné sociálne rozdiely, alebo (podľa Rawlsa) nadmerná chudoba určitých skupín spomaľujú rozvoj krajiny.

Juraj Nemec, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

"Sociálny štát so sociálne a ekologicky orientovanou trhovou ekonomikou" je neopakovateľná perla, ktorá je – neúspešne – už desaťročia vďačným objektom nekončiaceho sa akademického filozofovania. To sa tak len snaží alibistickým nálepkovaním spochybniť, že fungujúcim, prosperujúcim a slobode prispievajúcim usporiadaním hospodárskych vzťahov jednoducho nie je centrálné plánovanie, ale slobodný trh. Tento sľub nie je dobrý práve preto, že nálepkovaním "sociálny" či "ekologický" nielenže hrozí prejednením budúcnosti, ale aj deformáciou systému, ktorý umožnil o budúcnosti vôbec rozmýšľať.

Anonymný autor

Odstraňovanie chudoby a sociálneho vylúčenia je veľmi správny cieľ. Jeho napĺňanie však len z časti obsahuje podtitul "budovanie sociálneho štátu".

Richard Kollár, University of Michigan, USA

REALITA:

Od nástupu súčasnej vlády klesajú výdaje štátu v pomere k HDP, štát sa „zmenšuje.“ Rozpočty predchádzajúcej vlády pre roky 2004-06 zaradili Slovensko čo sa týka podielu výdavkov štátu na HDP v rámci EÚ 27 na 22. miesto, rozpočty súčasnej vlády pre roky 2007-08 posunuli Slovensko na posledné 27. miesto. Dá sa však predpokladať, že v krízových rokoch 2009-10 dôjde k opätovnému nárastu verejných výdavkov v pomere k HDP.

Prostriedky štátneho rozpočtu pre Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR vrátane prostriedkov na tzv. sociálnu inklúziu síce nominálne rastú, v pomere k HDP však v rokoch 2006 až 2008 klesali. Významnou príčinou poklesu bol rýchly hospodársky rast a postupné znižovanie počtu ľudí v hmotnej núdzi. V roku 2009 dochádza k nárastu sociálnych výdavkov v pomere k HDP, čo je spôsobené predovšetkým neočakávaným prepadom HDP v dôsledku hospodárskej krízy.

Podľa Štatistického úradu sa v rokoch 2006 a 2007 oproti roku 2005 znížil podiel ľudí v nebezpečenstve ocitnutia sa pod hranicou chudoby z 13% na 11%, v roku 2008 sa však pozitívny vývoj zastavil. Situácia sa zhoršila pre znevýhodnené skupiny, od roku 2005 kontinuálne rastie podiel ohrozených dôchodcov aj nezamestnaných.

Veľkosť štátu

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Výdaje štátu ako podiel z HDP	40,1	37,6	38,2	36,9	34,4	34,9
Poradie v rámci EU 27*	21.	22.	22.	22.	27.	27.

*1 – najvyššie výdavky, 27 – najnižšie

Zdroj: [Eurostat](#)

Výdavky štátneho rozpočtu v mld. eur (mil. Sk)

	2006	2007	2008	2009*	2010
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny	1,62 (48,93) 3,01% HDP	1,72 (51,82) 2,90% HDP	1,76 (52,93) 2,56% HDP	1,89 (56,93) 2,97% HDP	1,97 (59,35) 2,92% HDP
- Sociálna inklúzia (najmä pomoc v hmotnej núdzi a podpora rodiny)	1,31 (39,56) 2,41% HDP	1,37 (41,29) 2,23% HDP	1,45 (43,81) 2,15% HDP	1,60 (48,11) 2,52% HDP	1,58 (47,60) 2,34% HDP

*Podľa prognózy HDP ministerstva financií aktualizovanej k septembru 2009

Zdroj: [Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2009 až 2011](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2007 až 2009](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2006 až 2008](#)

Nebezpečenstvo ocitnutia sa pod hranicou chudoby (v %)

	2005	2006	2007	2008
Pracujúci	9	6	5	6
Nezamestnaní	39	41	45	43
Dôchodcovia	7	8	8	10
Celkom	13	12	11	11

Zdroj: [Štatistický úrad](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je vysoko populárny, pritom jeho miera plnenia je nízka. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
65	0.4	26	1%-25%	-24

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

41. Zavedenie adresnosti v dávkach v hmotnej núdzi

ZNENIE SĽUBU:

SMER zabezpečí odovzdanie kompetencií na úseku hmotnej núdze obciam (ako prenesený výkon štátnej správy), pričom obmedzí plošné vyplácanie dávky v hmotnej núdzi a zavedie adresnú a bezhotovostnú pomoc.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 2 (na škále -3 až +3). Adresné vyplácanie dávok v hmotnej núdzi povedie k vyššej efektívnosti sociálneho systému.

REALITA:

Vyššia adresnosť dávok v hmotnej núdzi nebola zavedená.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, pritom miera jeho plnenia je nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
17	2.0	34	0%	-9

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

42. Zvýšenie podpory farmárov

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia bude presadzovať taký systém finančných podpôr v poľnohospodárstve, ktoré zrovnoprávnia slovenských poľnohospodárov s poľnohospodármi v okolitých krajinách a umožnia spravodlivú súťaž v rámci Európskej únie.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Minister pôdohospodárstva Miroslav Jureňa (ĽS-HZDS) chce do programového vyhlásenia zahrnúť zvýšenie doplatkov priamych platieb poľnohospodárom. "Našli sme s koalíčnými partnermi zhodu, aby percentá, ktoré sú vynebojované, boli samozrejmosťou." **V budúcom roku by mali slovenskí farmári dostať podľa jeho predstáv doplatky do úrovne 70 percent.**

Zdroj: *Hospodárske noviny, 18.7.2006, <http://openiazoch.zoznam.sk/info/zpravy/more.asp?NewsID=46018>*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku -2,1 (na škále -3 až +3). Väčšinou sa zhodli, že dotácie do najmenej produktívneho sektora, poľnohospodárstva, sú nepriaznivé pre ekonomiku. Kazia hospodársku súťaž, umelo zvyšujú ceny potravín, odčerpávajú peniaze z oblastí, kde naozaj chýbajú (napr. zdravotníctvo a školstvo). Podľa niektorých by bolo pre nás výhodnejšie dovážať dotované potraviny z okolitých krajín a ušetrené peniaze investovať do dôležitejších sektorov. Za potrebnú označili aj reformu podpory poľnohospodárstva na úrovni Európskej únie.

Vybrané komentáre:

Krok späť, ak je zámerom vlády budovať modernú vzdelanostnú ekonomiku založenú na vysokej pridanej hodnote. Príspevky poľnohospodárom kazia hospodársku súťaž, umelo zvyšujú ceny potravín, znevýhodňujú zaostané regióny a odčerpávajú peniaze z oblastí, kde sú užitočnejšie – služby, vzdelávanie, výskum a veda, moderné technológie.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

Zvýhodňovanie farmárov v bohatých krajinách nie je správna politika. Slovensko však nemôže na všetky takéto kroky EÚ reagovať rovnako. Čo ak by sa Nemecko rozhodlo zničiť našich producentov medzi exportnými dotáciami, prežením, sto miliárd Euro? Aj my by sme sa rozhodli dotovať našich producentov rovnakou sumou? Alebo by bolo pre nás lepšie doviesť med z Nemecka zadarmo a z ušetrených peňazí pomôcť našim medárom uplatniť sa na inom trhu?

Eugen Jurzyca, INEKO

Neefektívny sľub podporiť odvetvie, ktorého význam pre ekonomiku a trh práce je relatívne malý a klesajúci. Tento sľub sa už žiaľ premietol aj do výrazného rastu zdrojov v rozpočte, ktoré budú chýbať napríklad na financovanie rozvoja vedomostnej ekonomiky.

Ľuboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj

REALITA:

Podpora farmárov každým rokom rastie, k poklesu dochádza až v roku 2010. Na rozdiel od predchádzajúcej vlády bola v troch rozpočtoch súčasnej vlády na roky 2007 až 2009 farmárom pridelená maximálna možná podpora povolená pravidlami EÚ, nižšiu podporu dostanú len v roku 2010.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Podpora zo štátneho rozpočtu v mil. eur	59,8	49,8	146,1	335,1	394,5	360,4
Úroveň priamych platieb	53,55%	54%	70%	80%	90%	90%
Maximálna úroveň dotácie	60%	65%	70%	80%	90%	100%

Zdroj: [Rozpočet verejnej správy na roky 2009 až 2011](#), [Návrh rozpočtu VS na roky 2010 až 2012](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický. Bol splnený, je pomerne populárny, jeho prínos pre spoločnosť je však negatívny. Dokazuje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
19	-2.1	-40	100%	10

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

43. Odškodnenie klientov nebankových subjektov

ZNENIE SĽUBU:

Vláda SR podporí čiastočné odškodnenie poškodených klientov nebankových subjektov.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Všetky dnešné vládne strany sa vyslovili za odškodnenie klientov nebankových subjektov. SNS odpovedala "áno". HZDS tvrdilo, že je za "spoluzodpovednosť vlády za vyriešenie krachu nebankových subjektov". Smer povedal, že je za čiastočné odškodnenie. (...) Za odškodnenie sa vlni vyslovil aj Róbert Fico. Na mítingu v Košiciach hovoril, že keď bude Smer vo vláde, tak presadí takýto zákon. Dodal však, že škodu možno nahradiť len vo výške daní, ktoré nebankové subjekty odvedli štátu. (...) Poslanci boli k odškodneniu klientov nebankových subjektov blízko aj pár mesiacov pred voľbami. Zákon prešiel do druhého čítania a boli pod ním okrem komunistov podpísaní aj šéf Smeru Róbert Fico a poslanci HZDS Tibor Mikuš a Milan Cagala. Napokon sa však zákon nedostal do tretieho čítania. V návrhu sa počítalo s tým, že dôsledky na štátny rozpočet by predstavovali 3,6 miliardy korún. Politici dnešnej koalície boli ochotní vyplácať odškodnenie len tým, ktorí do nebankových subjektov nevložili viac ako milión a neboli im vyplatené výnosy. Teoreticky by taký klient dostal asi 400-tisíc.

Zdroj: SME, 14.7.2006, [Koaličné strany sľúbili klientom nebankových subjektov odškodné](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -2,8 (na škále -3 až +3). Ide tak o jeden z najhorších sľubov vládnych predstaviteľov. Odborníci prirovnali investovanie do tzv. nebankových subjektov k hazardu. Sľubované výnosy boli podľa nich nereálne a tí, čo napriek tomu „investovali“, sa správali chamtivo a nezodpovedne. Bolo by chybou, aby za to teraz platili tí zodpovední. Ak by navyše došlo k odškodneniu, štát by mal menej peňazí pre iné skupiny občanov (chorí, dôchodcovia, nezamestnaní), a iné priority (napr. vzdelávanie).

Vybrané komentáre:

Neúspech v hazardných hrách niektorých občanov by štát nemal kompenzovať rozhadzovaním svojich zdrojov všetkých daňových poplatníkov. Vláda by mohla plánované peniaze na odškodnenie hazardérov investovať radšej do rozšírenia ekonomického vzdelania aj menej vzdelaných ľudí. Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Spoločnosť má k dispozícii obmedzené zdroje. Aj na financovanie solidarity. Ak by sa odškodnili títo klienti, bude menej peňazí na chorých, chudobných, študentov...

Eugen Jurzyca, INEKO

Poškodenie mnohých občanov nebankovými subjektmi je smutné, ale nie je správne, aby časť daňových poplatníkov platila inej časti za škody, ktoré vznikli zlými rozhodnutiami. Mnohí z poškodených navyše v období pred krachom nebankových subjektov zarobili na úrokoch veľké sumy.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

REALITA:

Vláda nepresadila odškodnenie klientov nebankových subjektov.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je výrazne populistický, keďže je populárny, pritom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a miera jeho plnenia je nulová. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
45	-2.8	-126	0%	-23

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

ZVYŠOVANIE ŽIVOTNEJ ÚROVNE DÔCHODCOV

44. Zvyšovanie životnej úrovne dôchodcov

ZNENIE SĽUBU:

Je spravodlivé a správne, ak naši dôchodcovia desaťročia poctivo platili dane a tvorili hodnoty a dnes sú vystavení životným podmienkam na hranici ľudskej dôstojnosti?

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda vynaloží maximálne úsilie na stabilizovanie miery náhrady mzdy a naštartuje jej zvýšenie.(...) U starodôchodcov sa bude riešiť problém poddimenzovania dôchodkov najmä vo väzbe na rast životných nákladov.(...)

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku -0,1 (na škále -3 až +3). Viacerí sa domnievajú, že myšlienka sľubu je dobrá, ale v skutočnosti potrebujú pomoc štátu skôr mladé rodiny s deťmi a nezamestnaní, ktorí sú ohrození chudobou viac ako dôchodcovia. Okrem toho zo sľubu nie je zrejmé, kto má vyššie dôchodky zaplatiť. Možnosti sú pritom v zásade dve – daňoví poplatníci, alebo budúce generácie v prípade zvýšenia deficitu verejných financií.

Vybrané komentáre:

Populistický sľub. Zvýšiť životnú úroveň dôchodcov je samozrejme statočný cieľ, argumentácia, že dôchodcovia žijú na hranici ľudskej dôstojnosti však neobstojí. Potom podľa rešpektovaných prieskumov (pozri napr. SILC) musia žiť napr. nezamestnaní v extrémnej biede. Navyše, návrhy ako riešiť deficit Sociálnej poisťovne z dielne Ministerstva práce hovoria aj o znížení rastu dôchodkov či zavedení pravidla "dôchodok alebo zárobok".

Ľuboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj

Dôchodcovia sú podľa Štatistického úradu v menšom riziku chudoby než mladí ľudia.

Eugen Jurzyca, INEKO

Zvýšenie dôchodkov je iste pekná myšlienka. Hodnotiť ju je však možné až po tom, ako bude povedané, kto to zaplatí. Možnosti sú v zásade iba dve – tí čo pracujú v súčasnosti vo forme vyšších daní alebo budúce generácie, ak vyššie dôchodky pôjdu na úkor zvýšenia deficitu.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

REALITA:

Od roku 2006 stúpol podiel dôchodcov ohrozených chudobou z 8 na 10%. Relatívna výška dôchodkov (teda pomer priemerného dôchodku k priemernej mzde v hospodárstve) sa dostala za súčasnej vlády na najnižšiu úroveň v existencii samostatnej SR, a to aj po započítaní vianočných príspevkov. V roku 2007 oproti roku 2006 tento ukazovateľ mierne stúpol, ale v roku 2008 by podľa doterajšieho vývoja mal opäť výrazne klesnúť, a to na absolútne najnižšiu úroveň od roku 1993. Ak by vláda chcela pre rok 2008 dodržať sľub a ďalej zvýšiť relatívnu úroveň dôchodkov, hoci aj minimálne (na 44,9%), musel by vianočný príspevok stúpnúť na 8 600Sk, teda takmer na výšku ďalšieho mesačného dôchodku. Zvrat sa čaká v roku 2009, odkedy sa dôchodky zvyšujú o pol roka skôr ako zvyčajne, čím by sa mohla relatívna výška dôchodkov po zarátaní vianočných príspevkov zdvihnúť na úroveň 47%.

Dôchodcom pomohli viaceré vládne kroky sľubované pred voľbami. Vláda hneď po svojom nástupe zrušila klientske poplatky v zdravotníctve (návšteva lekára, za lôžko) a tiež opakovane tlačila na minimalizovanie rastu cien energií. Znížila DPH na lieky a pomôcky, no nie na najväčšiu sľubovanú položku, potraviny.

Podiel dôchodcov v nebezpečenstve ocitnutia sa pod hranicou chudoby v %

2005	2006	2007	2008
7	8	8	10

Zdroj: [Štatistický úrad](#)

Priemerná relatívna výška dôchodku

	2004	2005	2006	2007	2008
Priemerný starobný dôchodok v eur (Sk)	234 (7 043)	256 (7 713)	273 (8 226)	295 (8 885)	313 (9 431)
Priemerná mzda v eur (Sk)	525 (15 825)	573 (17 274)	623 (18 761)	669 (20 146)	723 (21 782)
Pomer priemerného dôchodku k priemernej mzde v %	44,5	44,6	43,8	44,1	43,3
Pomer s vianočným príspevkom* v %	44,5	44,7	44,6	44,8	44,0

*prepočítané spolu s priemerným vianočným príspevkom 1750 Sk

Zdroj: [Sociálna poisťovňa](#), Štatistický úrad

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, jeho prínos pre spoločnosť negatívny a miera plnenia nízka. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
48	-0.1	-5	26%-50%	-6

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

45. Vianočný príspevok dôchodcom

ZNENIE SĽUBU:

Vláda na zmiernenie sociálnej situácie poberateľov starobných dôchodkov a invalidných dôchodkov navrhne poskytnutie vianočného príspevku diferencovane podľa výšky dôchodkov v závislosti od možnosti štátneho rozpočtu.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Uvažujeme v období nasledujúcich štyroch rokov vyplácať dôchodcom na konci roka akýsi vianočný príspevok, trinásty dôchodok.

Zdroj: Robert Fico, predseda strany SMER, dnes.sk, 21.5.2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku -1,8 (na škále -3 až +3). Dôchodcovia podľa nich nie sú najohrozenejšou skupinou, vláda by mala skôr pomáhať mladým ľuďom a nezaopatreným deťom, najmä vo viacdenných rodinách. „Trinásty dôchodok“ navyše označili za marketingový ťah, ktorý má zapôsobiť na voličov, zároveň zvyšuje administratívnu záťaž. Efektívnejšie by bolo zvýšiť pravidelnú valorizáciu dôchodkov.

Vybrané komentáre:

Ak má vláda dostatok zdrojov, prečo nedostanú vianočné príspevky mladí ľudia, ktorí sú podľa Štatistického úradu ohrození rizikom chudoby oveľa viac než dôchodcovia? Dôchodky by mali byť naviazané prioritne na to, ako človek celý život pracoval a prispieval na financovanie verejných statkov, nie na dobrú vôľu vlády.

Eugen Jurzyca, INEKO

Vianočný príspevok je neštandardný a zbytočný nový prvok, ktorý zvyšuje byrokráciu. Ak má vláda záujem pomôcť dôchodcom, môže zvýšiť dôchodky. Jediným dôvodom zavedenia vianočného príspevku je to, že marketingovo vyzerá omnoho lepšie, ako keby sa rovnaký objem zdrojov rozdelil do bežných dôchodkov.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Je jedno, či dôchodcovia dostanú v decembri jednorazovú dávku alebo sa im tento príspevok rozdelí do ostatných mesiacov. Druhé riešenie by však bolo transparentnejšie tak pre rozpočet ako aj pre samotných dôchodcov.

Michal Mušák, Slovenská sporiteľňa

REALITA:

Každý rok od svojho nástupu vláda vyplatila vianočné príspevky v sume 49,8 – 66,39 Eur (1500 – 2000 Sk) podľa výšky dôchodku (čím vyšší dôchodok, tým nižší príspevok). V roku 2006 vianočný príspevok získali ľudia s dôchodkom do 344 Eur (10 365 Sk), táto hranica sa postupne posunula až na 434 Eur (13069 Sk) v roku 2009. Príspevok tak dostala prevažná väčšina dôchodcov. Príspevok však nemožno považovať za trinásty dôchodok, keďže jeho výška už v roku 2006 dosahovala iba 58% z mesačného dôchodku pre ľudí s najnižšími dôchodkami a iba 14% z mesačného dôchodku pre ľudí s dôchodkom na hornej hranici, pri ktorej je ešte príspevok vyplácaný. Vzhľadom na nezmenenú výšku príspevkov sa v roku 2009 tento pomer ďalej zníži, keď bude predstavovať iba 46% pri najnižších dôchodkoch a 11% pri najvyšších.

Vianočný príspevok v pomere k výške mesačného dôchodku

	2006			2007		
Výška príspevku v eur (Sk)	66,39 (2000)	58,09 (1750)	49,80 (1500)	66,39 (2000)	58,09 (1750)	49,80 (1500)
Výška dôchodku do ktorej je príspevok vyplácaný v eur (Sk)	114,72 (3456)	229,37 (6910)	344,10 (10 365)	124,61 (3754)	249,12 (7505)	373,66 (11257)
Pomer príspevku k dôchodku	58%	25%	14%	53%	23%	13%

Zdroj: Sociálna poisťovňa

	2008			2009		
Výška príspevku v eur (Sk)	66,39 (2000)	58,09 (1750)	49,80 (1500)	66,39 (2000)	58,09 (1750)	49,80 (1500)
Výška dôchodku do ktorej je príspevok vyplácaný v eur (Sk)	133,77 (4030)	267,51 (8059)	401,25 (12088)	144,61 (4356)	289,21 (8713)	433,82 (13069)
Pomer príspevku k dôchodku	50%	22%	12%	46%	20%	11%

Zdroj: Sociálna poisťovňa, MPSVR SR

ZÁVER: Plnenie sľubu sme vyhodnotili v intervale 76%-99%.

POPULIZMUS:

Sľub je vysoko populistický, keďže je veľmi populárny, pritom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny. Dokazuje to vysoká záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
55	-1.8	-99	76%-99%	21

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

46. Nezvyšovanie veku odchodu do dôchodku

ZNENIE SĽUBU:

Vláda však odmieta riešiť súčasné problémy vo financovaní systému sociálneho poistenia predĺžením veku odchodu do dôchodku.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou -1,8 (na škále -3 až +3). Dôchodkový vek by sa podľa nich mal zvyšovať postupne tak, ako sa zvyšuje dĺžka života. Neriešenie tohto problému by spôsobilo krach dôchodkového systému. Odkladanie riešenia zvyšuje náklady, ktoré bude musieť zaplatiť niektorá z budúcich generácií.

Vybrané komentáre:

Vzhľadom na zlý výhľad demografickej situácie v budúcnosti a nevyhnutnosti zvyšovania veku odchodu do dôchodku v dlhšom časovom horizonte je možno skonštatovať, že ide len o alibistický presun nepopulárneho opatrenia na iné volebné obdobie. V čase, keď všetky vyspelé ekonomiky sveta nutne prijímajú toto opatrenie, vláda nesmiernie statočne vyhlasuje kurz proti prúdu s istotou, že sa dôsledkov svojho rozhodnutia nedožije.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

Tieto slová zneli z úst nemeckých socialistických ministrov niekoľko desaťročí, až kým ich realita nedonútila zavádzaným voľičom zvýšiť vek odchodu do dôchodku až na 67 rokov. Zvlášť populistickí ľavicoví politici čelia neľahkej dileme rozhodnúť sa, ako dlho po zistení skutočného stavu ustúpia od Potemkinovského úsmevu a oznámia aj voľičom realitu. Skúsenosť z iných krajín naznačuje, že čím dlhšie je obdobie nečinnosti, tým nákladnejšie sú nakoniec aj tak nevyhnutné opatrenia, no väčšie je aj rozčarovanie voľičov.

Anonymný autor

Vek odchodu do dôchodku by sa mal postupne predlžovať v súvislosti predlžujúcou sa dĺžkou života. Inak sa pravdepodobne stane, že o niekoľko rokov zasiahne jednu generáciu celá ťarcha tohto predĺženia.

Eugen Jurzyca, INEKO

REALITA:

Vláda neschválila ďalšie zvýšenie veku odchodu do dôchodku. Ale ani nezrušila opatrenie predchádzajúcej vlády, ktoré dôchodkový vek pre ženy každým rokom až do roku 2014 zvyšuje o 9 mesiacov. Do konca volebného obdobia sa tak vek odchodu do dôchodku žien zvýši celkom o 3 roky.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je veľmi populárny, pritom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny. Ilustruje to vysoká záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
55	-1.8	-99	51%-75%	7

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

47. Stabilizácia prvého dôchodkového piliera

ZNENIE SĽUBU:

SMER bude podporovať:

- základný – zákonom dávково definovaný – povinný stupeň sociálneho poistenia financovaný priebežným spôsobom a plne garantovaný štátom; tento stupeň bude založený na princípe solidarity kombinovanej s princípom zásluhovosti;
- nevyhnutnú stabilizáciu základného stupňa sociálneho zabezpečenia, ktorý je ohrozený privatizáciou finančných zdrojov Sociálnej poisťovne v prospech súkromných DSS.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Prioritou vlády bude zabezpečenie finančnej stability priebežne financovaného dôchodkového systému tak, aby spolu so systémom starobného dôchodkového sporenia poskytovali primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 2 (na škále -3 až +3). Prvý pilier treba predovšetkým pripraviť na očakávané starnutie obyvateľstva v nasledujúcich desaťročiach. Zároveň by mal pružne reagovať na zmeny v objeme vybraného poistného spôsobené napríklad vývojom zamestnanosti či miezd. Potrebná je taká stabilizácia prvého piliera, ktorá zabezpečí, aby vyplácanie dôchodkov nezvyšovalo deficit verejných financií a tým nezaťažovalo budúce generácie.

REALITA:

Vláda neprijala žiadne zásadné kroky, ktoré by v dlhodobom horizonte stabilizovali prvý pilier dôchodkového zabezpečenia. Naopak, presadila viaceré opatrenia zamerané na oslabenie druhého piliera, ktoré síce majú pre prvý pilier krátkodobo pozitívny finančný efekt, dlhodobo však zhoršujú jeho udržateľnosť. Vláda napríklad dva razy dočasne umožnila prestup ľuďom z druhého späť do prvého piliera: pri prvom otvorení v prvej polovici roku 2008 z 2. piliera vystúpilo 103,5 tisíc sporiteľov, pri druhom otvorení do konca júna 2009 vystúpilo približne 65 tisíc sporiteľov. Ďalším opatrením vlády bolo zrušenie povinnosti vstúpiť do druhého piliera pre mladých ľudí, čo tiež dlhodobo zhoršuje finančnú udržateľnosť prvého piliera.

V auguste 2008 vláda zvýšila príjmy Sociálnej poisťovne, keď zvýšila odvody pre ľudí s vyšším príjmom. Urobila tak zmenou maximálneho vymeriavacieho základu na platenie odvodov z 3-násobku na 4-násobok priemernej mzdy, pričom nároky na výplatu dôchodkov z prvého piliera zostali nezmenené. Naproti tomu vláda v roku 2009 presunula pravidelnú valorizáciu dôchodkov z júla na január, čím jednorazovo zvýšila výdavky Sociálnej poisťovne. **V roku 2009 sa Sociálna poisťovňa dostala do finančných ťažkostí, keď jej riaditeľ vyhlásil, že peniaze na vyplácanie dôchodkov jej vystačia zhruba do konca septembra.** Vláda musela situáciu riešiť osobitnou dotáciou Sociálnej poisťovne vo výške 371 mil. Eur (11 mld. Sk), pričom podľa návrhu štátneho rozpočtu bude dotovanie v ešte vyšších sumách pokračovať aj v roku 2010.

ZÁVER: Miera plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, jeho prínos pre spoločnosť negatívny a miera plnenia nízka. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
38	2	76	0%	-19

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

48. Zachovanie druhého piliera dôchodkového zabezpečenia

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia rešpektuje vytvorenie tzv. druhého kapitalizačného piliera a v prípade účasti v novej vládnej koalícii podporí jeho zachovanie.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Starobné dôchodkové sporenie ako súčasť dôchodkového systému založené na kapitalizačnom princípe a na princípe zásluhovosti vláda aj naďalej zachová.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 3.0 (na škále -3 až +3). Vytvorenie druhého piliera dôchodkového zabezpečenia malo rozložiť zdroje financovania budúcich dôchodkov medzi domáci trh práce a svetové finančné trhy a tým aj zvýšiť šance Slovenska na úspešné vyrovnanie sa so starnutím obyvateľstva. Mala sa tak dlhodobo posilniť bezpečnosť dôchodkového systému.

REALITA:

Druhý pilier ostal zachovaný, vláda však viacerými krokmi významne ohrozila jeho existenciu:

- Premiér Robert Fico ako aj predstavitelia Sociálnej poisťovne opakovanými prehláseniami útočili na druhý pilier. Predovšetkým zdôrazňovali nevýhodnosť sporenia v druhom pilieri pre veľkú skupinu sporiteľov, tieto prehlásenia však neboli podložené dôveryhodnými analýzami. Zároveň uvádzali riziká spojené s investovaním dôchodkových úspor, ktoré sa často nezakladali na pravde: premiér Fico bez základu v realite prirovnával dôchodkové správcovské spoločnosti (DSS) k skrachovaným nebankovým subjektom, tiež tvrdil, že na Islande skrachovali presne tie isté penzijné fondy o ktorých je reč na Slovensku, pritom na Islande v dôsledku krízy krachovali banky, nie penzijné fondy; riaditeľ Sociálnej poisťovne nepravdivo tvrdil, že ľudia, ktorí vstúpili do druhého piliera, prišli o celé úspory.
- Od 1.1.2008 vláda zrušila povinnosť vstupu do druhého piliera pre mladých ľudí, ktorí prichádzajú na trh práce. Zavedenie dobrovoľného vstupu môže znamenať, že veľká časť mladých ľudí do druhého piliera nevstúpi a v budúcnosti budú požadovať plné nároky na výplatu dôchodkov z prvého piliera.
- Od 1.1.2008 vláda predĺžila povinnú minimálnu dobu sporenia v druhom pilieri z 10 na 15 rokov. Súčasne v období od 1.1.2008 do 30.6.2008 umožnila ľuďom prehodnotiť svoje rozhodnutie o vstupe do druhého piliera. Výsledkom týchto opatrení bol návrat 106-tisíc ľudí (cca 7% sporiteľov) z druhého do prvého piliera a naopak vstup 22-tisíc ľudí (cca 1,5% sporiteľov) do druhého piliera. Vystúpili prevažne starší ľudia, pre ktorých sa druhý pilier v dôsledku predĺženia minimálnej doby sporenia stal nevýhodný.
- V období od 15.11.2008 do 30.6.2009 vláda opätovne otvorila druhý pilier. Oficiálnym dôvodom bola snaha poskytnúť ľuďom možnosť prehodnotiť svoju účasť v druhom pilieri po tom, čo sa časť dôchodkových fondov dostala do straty pod vplyvom globálnej finančnej krízy. Možnosť vrátiť sa do prvého piliera využilo približne 65-tisíc ľudí.
- Od 1.7.2009 vláda významne znížila poplatky za správu aktív v druhom pilieri. Pôvodný maximálny limit pre poplatok vo výške 0,065% mesačne (0,78% ročne) klesol na 0,025% mesačne (0,3% ročne). DSS-ky si zároveň môžu ponechať najviac 5,6% z dosiahnutých výnosov, avšak len vtedy, ak v polročných intervaloch dosiahnu kladné zhodnotenie aktív. V prípade záporného výnosu budú musieť straty doplatiť zo špeciálne zriadeného garančného účtu, prípadne z vlastných zdrojov. Národná banka Slovenska označila nové poplatky za také nízke, že nepokryjú prevádzkové náklady DSS. Podľa DSS úpravy z pohľadu sporiteľa zvýšia bezpečnosť a zlacnejú druhý pilier, dlhodobo však znížia výnosy a tým aj budúce dôchodky. DSS-ky totiž motivujú k maximálne konzervatívnemu investovaniu.

ZÁVER: Mieru plnenia sme vyhodnotili na 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický. Je prínosný pre spoločnosť, miera jeho plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
17	3.0	51	26%-50%	-2

49. Znižovanie odvodov do druhého piliera

ZNENIE SĽUBU:

Treba zmeniť aj nevýhodný pomer rozdelenia dôchodkových odvodov medzi Sociálnu poisťovňu a súkromné DSS. (...) Napríklad na 12 percent pre Sociálnu poisťovňu a 6 percent pre DSS. Našou povinnosťou je predseda znížovať deficit SP. Ak Smer bude vo vláde, nebudeme mať záujem riešiť tento problém tým, že tú dielu budeme plátať verejnými peniazmi, ktoré potrebujeme na iné účely. Zdroj: Robert Fico, predseda strany SMER, týždenník Slovo, 31.5.2006

PROTIREČIVÉ VYHLÁSENIA:

Po nástupe k moci premiér Róbert Fico opakovane poprel snahy o znížovanie odvodov do druhého piliera.

Neviem prečo dnes niekto vykopáva otvorené dvere – **vláda nepripravovala a nepripravuje žiadny zákon o zmene pomerov, pokiaľ ide o 9:9, teda tých 18 %.**

Zdroj: Robert Fico, Úrad Vlády SR, 24.1.2007, [Prepis tlačovej konferencie po skončení 28. schôdze vlády SR](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -2,8 (na škále -3 až +3). Označili ho tak za jeden z najškodlivejších sľubov vlády. Podľa viacerých expertov by sme jeho splnením prejedali peniaze v súčasnosti na úkor budúcich generácií. Druhý pilier má totiž riešiť budúce deficity prvého piliera, ktoré vzniknú v dôsledku starnutia obyvateľstva. Niektorí odborníci nepovažujú samotnú zmenu percenta odvodov až za takú negatívnu, negatívne je podľa nich skôr absentovanie hodnovernej analýzy dôsledkov tejto zmeny.

Vybrané komentáre:

Znižovanie odvodov do druhého piliera by bol mimoriadne škodlivý krok, ktorý by neslúžil na nič iné, len na prejedanie peňazí v súčasnosti na úkor budúcich generácií.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Optimálna forma prerozdelenia odvodov sa stala vecou politickej šarvátky namiesto veci odbornej diskusie. Zmena percenta sama osebe nie je až taká negatívna, problémom je úplná absencia odborného zázemia zástancov zmeny. Chýba akákoľvek hodnoverná analýza dôsledkov tejto zmeny. Taktiež, v prípade, že analýza potvrdí postoj vlády, je potrebné obhájiť a vysvetliť tento postoj aj pred verejnosťou.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

Zavedenie II. piliera nie je príčinou deficitu I. piliera ale jeho riešením. Vysoké deficity I. piliera možno riešiť odstránením zásluhovosti, zmenou valorizácie dôchodkovej jednotky a zvýšením veku odchodu do dôchodku.

Richard Ďurana, INESS

REALITA:

Pomer odvodov do 1. a 2. piliera nebol zmenený.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je jeho prínos pre spoločnosť negatívny a zároveň miera jeho plnenia nulová. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu. Z hľadiska populizmu sú významné aj vyhlásenia predsedu vlády protirečiacie pôvodným sľubom.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
13	-2.8	-36	0%	-7

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

50. Zavedenie dobrovoľnosti v druhom pilieri dôchodkového zabezpečenia

ZNENIE SĽUBU:

(Druhý pilier) bude transformovaný na dobrovoľný dôchodkový systém (...).

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Chceme tento pilier urobiť dobrovoľný. To znamená tí, ktorí doňho teraz budú musieť vstupovať povinne, chceme zaviesť dobrovoľnosť vstupu. Týka sa to 30, maximálne 40 000 občanov a povedzme si, aj z tých niektorí vstúpia dobrovoľne do tohto piliera, to znamená, že to nijak nemôže ohroziť dôchodcovské správcovské spoločnosti.

Zdroj: *Viera Tomanová, ministerka práce a sociálnych vecí, STV, O päť minút dvanásť, 23.7.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou -2.5 (na škále -3 až +3). Zrušením povinnosti pre mladých ľudí vstúpiť do druhého piliera vláda riskuje zvýšenie záťaže Sociálnej poisťovne v budúcnosti.

REALITA:

Vláda zrušila povinnosť pre mladých ľudí vstúpiť do 2. piliera od roku 2008.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, pritom jeho prínos pre spoločnosť je výrazne negatívny. Ilustruje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
17	-2.5	-42	100%	9

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

51. Zmierňovanie rozdielov medzi staro- a novodôchodcami

ZNENIE SĽUBU:

Vláda bude popri valorizácii riešiť zmierňovanie rozdielov medzi tzv. starodôchodcami a dôchodcami, ktorým bol dôchodok vymeraný podľa nového zákona o sociálnom poistení.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 2.5 (na škále -3 až +3). Je správne odstraňovať významné rozdiely vo výške dôchodkov, ktoré vznikli v dôsledku zmeny výpočtu dôchodkov, avšak neodrážajú rozdiely v zásluhách jednotlivých dôchodcov.

REALITA:

V roku 2007 Sociálna poisťovňa prepočítala a zvýšila dôchodky zhruba 80 tisíc starodôchodcom podľa zákona platného k augustu 2006.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Je populárny, prínosný pre spoločnosť a bol splnený. Ilustrujú to pozitívne hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
38	2.5	95	100%	19

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

LEPŠIE PODMIENKY NA TRHU PRÁCE

52. Rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti**ZNENIE SĽUBU:**

Je spravodlivé a správne, ak napriek hospodárskemu rastu je Slovensko krajinou s (...) druhou najvyššou nezamestnanosťou v Európskej únii? (...) SMER – sociálna demokracia považuje za jedno zo základných kritérií úspešnosti ekonomickej a sociálnej politiky čo najvyššiu mieru zamestnaných ľudí.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Ekonomická časť Programového vyhlásenia vlády SR je založená na spojení dôslednej prorastovej hospodárskej politiky s postupným hľadaním rovnováhy medzi verejnými záujmami a záujmami firiem, obchodných a finančných spoločností. Tak, **aby hospodárska politika štátu vytvárala základné podmienky pre rast zamestnanosti**, prosperitu trhových subjektov a jednotlivcov, ktorí na strane druhej uznávajú potrebu akceptovania verejných záujmov.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou 0,7 (na škále -3 až +3). Podľa väčšiny z nich je uvedený cieľ prospešný, avšak konkrétne zámery a kroky vlády môžu mať skôr opačný efekt. Príkladom je novela Zákonníka práce, pokles výdavkov na vzdelanie a vedu/výskum ako podiel na HDP v roku 2007, alebo všeobecne deklarovaný útok na reformy, ktoré naštartovali rast zamestnanosti na Slovensku.

Vybrané komentáre:

Cieľ je v poriadku, sľubovať však jeho naplnenie, keď sú dlhodobé trendy vývoja týchto ukazovateľov pozitívne, nie je poctivé, pokiaľ namiesto uznania reforiem, ktoré tento vývoj podnietili, dochádza k ich znevažovaniu či rušeniu. Treba ešte dodať, že snaha dosiahnuť cieľ okrem iného prechodom na znalostnú ekonomiku sa vôbec nepremietla do štátneho rozpočtu na rok 2007 – došlo k poklesu výdavkov na vzdelanie a vedu/výskum ako podiel na HDP.

Ľuboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj

Bez rekordného hospodárskeho rastu postaveného na stabilnom podnikateľskom prostredí (to jest takom, kde nehrozia vyvlastnenia, náhodilé zmeny a deformácie daňového systému, či hrozby špecifickej penalizácie za – prosím pekne "obrovské" -zisky) je nereálne očakávať pokračovanie už naštartovaného poklesu nezamestnanosti. Ak tento sľub myslí vláda vážne, je to nádejný signál, že nebude po svojej predchodkyňi kaziť úspechy, ktoré po nej žne bez toho, aby ich zasiala.

Anonymný autor

REALITA:

Významnou príčinou poklesu nezamestnanosti v rokoch 2006-08 boli reformné kroky predchádzajúcej vlády, nárast v roku 2009 je ovplyvnený hospodárskou krízou.

Vývoj nezamestnanosti na Slovensku (%)

	2005	2006	2007	2008	2009
Nezamestnanosť podľa ÚPSVAR za jún daného roka	11,09	10,36	8,3	7,42	11,81
Nezamestnanosť podľa ŠÚ SR za 2. kvartál daného roka	16,2	13,5	11,1	10,1	11,3
Nezamestnanosť podľa Eurostatu (%)	16,3	13,4	11,1	9,5	11,7**
Nezamestnanosť podľa Eurostatu v porovnaní s EÚ27*	26.	26.	27.	26.	22. **

*1 – najnižšia nezamestnanosť, 27 – najvyššia nezamestnanosť

** údaje z júna 2009

Zdroj: [Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny](#), [Štatistický úrad](#), [Eurostat](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Je populárny, prínosný pre spoločnosť a miera jeho plnenia je pomerne vysoká. Ilustrujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
53	0.7	37	51%-75%	7

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

53. Rast zamestnanosti dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnených skupín

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia vníma ako osobitne dôležité zvýšenie zdrojov na aktívnu politiku zamestnanosti vo vzťahu k dlhodobo nezamestnaným osobám, nezamestnaným v zaostávajúcich regiónoch a ku znevýhodneným skupinám, do ktorých SMER – sociálna demokracia zaraďuje mladých ľudí bezprostredne po skončení stredoškolského alebo vysokoškolského vzdelania, zdravotne postihnutých, matky s deťmi a osoby vo veku blízkom dôchodkovému veku. Prioritným nástrojom bude rozvoj ľudských zdrojov zameraný na kľúčové schopnosti ľudí efektívne sa zapojiť do ekonomických aktivít v poznatkovej ekonomike. Dôraz bude klásť na schopnosti ľudí umiestniť sa na trhu práce, najmä **prostredníctvom podpory cielených vzdelávacích programov** zohľadňujúcich trh práce v danom území.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Zapojenie nízko kvalifikovaných dlhodobo nezamestnaných osôb do zamestnania bude vláda podporovať **poskytovaním vyrovnávacej dávky, ktorá by mala zvýšiť atraktivitu zamestnania** sa aj v prípade nízkej mzdy.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 1,3 (na škále -3 až +3). Zhodli sa, že štát by mal pomáhať sociálne ohrozeným ľuďom. Kritika smerovala k nástrojom, keď upozornili, že návrh kompenzácie nízkej mzdy štátnymi dotáciami by mohol ľudí odrádzať od hľadania si práce. Odborníci tiež poukázali na protichodné kroky vlády, ako je napríklad úprava zákonníka práce, ale i zvýšenie minimálnej mzdy; ktorých dôsledkom bude nevytvorenie, ohrozenie, či zánik nízko platených miest. Vláda by sa mala skôr zamerať na vytváranie vhodného podnikateľského prostredia vrátane znižovania odvodov.

Vybrané komentáre:

Správny cieľ, mal by sa však uskutočňovať najmä vytváraním vhodného podnikateľského prostredia.
Richard Kollár, University of Michigan, USA

Vždy spozorniem, keď vláda ide zamestnávať ľudí. Radšej nech namiesto zavádzania nových programov odbúrava existujúce prekážky - minimálnu mzdu, odvodové zaťaženie, etc.

Martin Jaroš, týždenník Trend

REALITA:

Vláda nezavedla vyrovnávacie dávky pre podporu zamestnanosti dlhodobo nezamestnaných osôb. Vysoký ekonomický rast však viedol aj k postupnému znižovaniu nezamestnanosti, vrátane dlhodobo nezamestnaných či vekovo alebo vzdelanostne znevýhodnených osôb. V roku 2009 začala stúpať predovšetkým nezamestnanosť mladých ľudí. Významným determinantom rastu zamestnanosti v rokoch 2006-08 boli reformné kroky predchádzajúcej vlády. Pokles zamestnanosti v roku 2009 je ovplyvnený hospodárskou krízou.

Údaje za 2.štvrtrok roku	2006	2007	2008	2009*
Počet dlhodobo nezamestnaných v tis. (viac ako 2 roky)	207,8	167,3	151,2	116,0
Miera nezamestnanosti ľudí so základným vzdelaním (%)	47,2	44,4	43,8	40,3
Miera nezamestnanosti ľudí v preddôchodkovom veku 50-64 r. (%)	11,2	9,6	8,4	8,5
Miera nezamestnanosti ľudí vo veku 15-19 r. (%)	53,8	42,7	39,1	47,7
Miera nezamestnanosti ľudí vo veku 20-24 r. (%)	22,9	16,1	17,0	23,0

*Údaje za prvý polrok

Zdroj: Štatistický úrad SR

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 76%-99%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Je populárny, jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny a miera jeho plnenia je vysoká. Dokazujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
37	1.3	48	76%-99%	12

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

54. Zmierňovanie regionálnych rozdielov

ZNENIE SĽUBU:

Je spravodlivé a správne, ak na takom malom území ako je Slovensko sú také obrovské rozdiely medzi jednotlivými regiónmi? (...) SMER – sociálna demokracia vidí ako osobitne problematické kraje Banskobystrický, Košický a Prešovský. V týchto rizikových krajoch SMER – sociálna demokracia presadí prijatie vládnych projektov rozvoja. Tieto spolu s **využitím daňových a odvodových nástrojov na stimuláciu miestneho malého a stredného podnikania, dôslednejším smerovaním zahraničných investícií, alokovaním finančných zdrojov z pomoci Európskej únie** a zvýšenou podporou cestovného ruchu postupne naštartujú proces rovnomernejšieho sociálneho a ekonomického rozvoja na území Slovenskej republiky.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda prijme tiež opatrenia na zmiernenie prehlbujúcich sa a neodôvodnených rozdielov v cene práce medzi regiónmi a odvetviami.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 0,4 (na škále -3 až +3). Odborníci sa v názoroch rozchádzajú – časť považuje regionálne rozdiely za prirodzené a porovnateľné v rámci EÚ, časť ich považuje za skutočný problém, ktorý treba riešiť. Takmer všetci experti však upozorňujú na riziko, že ak budeme zachraňovať zaostalejšie regióny na úkor vyspelejších (napríklad transferom bohatstva od bohatších k menej rozvinutým), môžeme spomaliť ekonomický rast štátu, čím strácajú všetci – bohatí aj chudobní. Regionálne rozdiely by mali byť odstraňované najmä vytváraním lepších podmienok pre rast ekonomiky v slabších regiónoch.

Vybrané komentáre:

Za podstatné nepovažujem znížene rozdielov, ale rozvoj všetkých regiónov. Je lepšie, ak bude rásť východné Slovensko o 8% a západné o 10%, ako keby sa znižovali rozdiely tým spôsobom, že východ bude rásť o 5% a západ o 1%.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Regionálne rozdiely naozaj budeme znižovať. Spôsob, ktorý je v sľube naznačený však naznačuje riziko, že namiesto vytvorenia podmienok pre rast ekonomiky v zaostalých regiónoch sa jednoducho presunie bohatstvo z bohatších na chudobnejšie regióny a to je nedostatočné.

Eugen Jurzyca, INEKO

Slovensko nemá väčší problém s regionálnymi rozdielmi ako iné európske krajiny. Aj o tom som písal vlani v máji. Je to mýtus. A navyše nie som si istý, či rozdiely treba a priori označovať za problém.

Martin Jaroš, týždenník Trend

REALITA:

V októbri 2007 parlament schválil zákon o investičnej pomoci, ktorým určuje odlišné podmienky pre zisk investičnej pomoci v závislosti od miery nezamestnanosti v regióne. Objem dlhodobého hmotného a nehmotného majetku prijímateľa investičnej pomoci v oblasti priemyselnej výroby, ktorý je podmienkou pre jej získanie, sa pre okresy s vyššou ako priemernou nezamestnanosťou znížil z približne 27 mil. eur (800 mil. Sk) na polovicu. Pre okresy, kde je miera nezamestnanosti aspoň o 50% vyššia ako priemerná, sa objem majetku znížil na štvrtinu (v oblasti cestovného ruchu z 500 mil na 250 a 100 mil). Vláda nepresadila daňové a odvodové stimuly pre malé a stredné podniky.

Regionálne rozdiely v platoch sa v porovnaní rokov 2005 a 2008 mierne zmenšili. Hoci platy v Bratislave už nerástli v rokoch 2006-8 najrýchlejšie zo všetkých krajov (boli to Trnava a Žilina), relatívne rozdiely v platoch najchudobnejších krajov voči najbohatším krajom sa zmenšili iba minimálne – o 1,6% (nominálne sa zvýšili o 722 korún).

Index priemernej mzdy v kraji (priemer SR=100)

Názov kraja	2005	2006	2007	2008
Bratislavský	134,4	132,5	131,1	130,5
Košický	97,1	95,6	93,7	92,9
Trnavský	93,1	93,9	95,1	93,5
Žilinský	87,8	87,6	88,1	89,3
Trenčiansky	87,5	87,3	87,1	87,2
Banskobystrický	84,2	83,5	83,7	83,0
Nitriansky	82,5	82,1	82,4	83,9
Prešovský	76,3	75,1	4,5	75,5
Nominálny rozdiel priemeru najhoršieho kraja (prešovský) a najlepšieho (bratislavský) v eur (Sk)	333 (10 027)	358 (10 773)	379 (11 417)	398 (11 984)

Zdroj: Štatistický úrad SR, prepočty INEKO

Vo vývoji nezamestnanosti nie je zreteľný žiadny trend znižovania regionálnych rozdielov. Naopak, k najväčšiemu nárastu podielu nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných v SR došlo v období 2005 až 2008 v Banskobystrickom kraji, ktorý patrí z pohľadu výšky miezd skôr k chudobnejším regiónom. Najviac si polepšil Košický kraj, kde sú priemerné mzdy v porovnaní so zvyškom Slovenska skôr vyššie, ako aj Nitriansky kraj, kde sú mzdy skôr nižšie. V najchudobnejšom Prešovskom kraji došlo po zreteľnom zlepšení v roku 2007 k opätovnému nárastu podielu nezamestnaných v roku 2008.

Podiel nezamestnaných v kraji na celkovom počte nezamestnaných v SR (v %)

Názov kraja	2005	2006	2007	2008
Bratislavský	4,0	4,1	4,8	4,8
Košický	20,4	20,2	18,7	18,3
Trnavský	7,0	7,2	6,4	7,1
Žilinský	11,8	11,1	11,5	10,1
Trenčiansky	5,6	6,0	5,7	5,4
Banskobystrický	18,2	19,4	22,2	23,1
Nitriansky	14,4	12,8	12,8	12,3
Prešovský	18,7	19,2	17,7	18,9
SR	100	100	100	100

Zdroj: Štatistický úrad SR (podľa výberového zisťovania pracovných síl)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pritom miera jeho plnenia je nízka. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
42	0.4	17	26%-50%	-5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

55. Zmierňovanie platových rozdielov

ZNENIE SĽUBU:

Je spravodlivé a správne, ak sedemdesiatim piatim percentám ľudí za posledných osem rokov klesla reálna mzda o 7 percent, kým dvadsiatim piatim stúpila o 26 percent?

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -2,0 (na škále -3 až +3). Odborníci poukazujú jednak na nepravdivosť uvedených čísiel, ale aj na fakt, že cenu práce určuje predovšetkým sám trh. Zásahy by mohli viesť k deformácii, ľudia s nízkou kvalifikáciou by sa prakticky nemohli zamestnať, naopak ľudí s vysokou kvalifikáciou by zníženie platu motivovalo hľadať lepšie podmienky v zahraničí. Štát by mal vytvárať také podmienky, aby sa zvýšila rovnosť príležitostí.

Vybrané komentáre:

Uvedené čísla nie sú v prvom rade pravdivé. Okrem toho však vývoj platov v súkromnej sfére je daný dohodou medzi dvomi stranami a neviem si predstaviť, ako chce vláda do tejto dohody zasahovať.
Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Platy rieši predsa konkurencia na trhu práce; umelé zásahy deformujú trh.
Robert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

Je spravodlivé a správne, ak bude výšku miezd v slovenských firmách určovať vláda v Bratislave, namiesto toho, aby vyplývala z dohody medzi zamestnancom a zamestnávateľom? Je spravodlivé a správne, ak vláda zvýši mzdu človeku s nízkou kvalifikáciou a ten sa tak stane nezamestnateľným a zníži mzdu človeku s vysokou kvalifikáciou a ten preto odíde pracovať na Západ a jeho dane budú nášmu rozpočtu chýbať na podporu chudobných?

Eugen Jurzyca, INEKO

REALITA:

Miera nerovnosti v príjmoch na Slovensku v rokoch 2006 až 2008 klesla. Dôvodom bol pravdepodobne rýchly rast ekonomiky, ktorý pomáhal znižovať nezamestnanosť a zvyšovať príjmy najmä chudobnejším ľuďom. Pokles nerovnosti potvrdzuje napríklad ukazovateľ S80/S20, ktorý vyjadruje pomer príjmov 20% obyvateľov s najvyšším príjmom a 20% obyvateľov s najnižším príjmom. Na Slovensku tento ukazovateľ klesol z hodnoty 4,2 v roku 2006 na 3,5 v roku 2008. Čiže pätina najbohatších ľudí zarábala v roku 2008 približne 3,5-násobne viac ako pätina najchudobnejších. Druhým ukazovateľom je tzv. Giniho index, ktorý klesol z 28% v roku 2006 na 24% v roku 2008. Index pritom môže nadobúdať hodnotu 0% až 100%, pričom 0% znamená absolútnu rovnosť v príjmoch a 100% absolútnu nerovnosť.

	2005	2006	2007	2008
S80/S20 Slovensko	3,9	4,0	3,5	3,4
S80/S20 Česko	3,7	3,5	3,5	n
S80/S20 Maďarsko	4,0	5,5	3,7	3,6
S80/S20 Poľsko	6,6	5,6	5,3	5,1
S80/S20 EÚ 15	4,8	4,7	4,9	n
Gini Slovensko	26%	28%	24%	24%
Gini Česko	26%	25%	25%	n
Gini Maďarsko	28%	33%	26%	25%
Gini Poľsko	36%	33%	32%	32%
Gini EÚ 15	30%	29%	30%	n

n – neznámy údaj

Zdroj : Eurostat

ZÁVER : Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pričom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny. Ilustruje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
33	-2.0	-66	100%	16,5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

56. Pokles podielu ľudí s nižším ako priemerným príjmom

ZNENIE SĽUBU:

Je spravodlivé a správne, ak sedemdesiat percent pracujúcich ľudí zarába menej ako je štatisticky vykazovaná priemerná mzda?

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku -1,1 (na škále -3 až +3). Ako upozornili, rozdiely v príjmoch na Slovensku sú v medzinárodnom porovnaní skôr nízke. Vo svete je bežné aj nerovnomerné rozdelenie príjmov, keď menej ako priemer zarába väčšina obyvateľstva. Úlohou vlády by preto nemalo byť direktívne zníženie príjmovej nerovnosti, ale skôr odstraňovanie bariér, ktoré ľuďom bránia zvýšiť vlastné príjmy (napr. nedostatočná kvalifikácia, rigidný trh práce, atď.), ako aj ochrana ľudí pred chudobou (napr. zabezpečením určitej minimálnej úrovne príjmov).

Vybrané komentáre:

Rozloženie príjmov a miezd na Slovensku je stále relatívne rovnostárske. Výraznejšie priblíženie priemerného a mediánového príjmu by sa dalo dosiahnuť len za cenu ťažko akceptovateľnej úrovne transferov medzi príjmovými skupinami. Dôležité je skôr zabezpečiť znesiteľnú minimálnu úroveň príjmov pre každého a snažiť sa o čo najvyššiu mieru vertikálnej mobility.

Martin Filko, Sanigest International

Nie je pravda, že 70% ľudí zarába menej ako priemernú mzdu. Podstatné však je, aby sa zvyšoval príjem všetkých skupín obyvateľov, a nie to, či sa jednej skupine zvyšuje rýchlejšie ako inej.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Odpoveď na položenú otázku pravdepodobne nepoznajú ani poprední svetoví ekonómovia. V daných podmienkach v SR, pri stále nadmernej miere nezamestnanosti a zaostalosti mnohých regiónov, môže pokojne ísť o optimálne percento. Takéto zložité otázky by mali riešiť odborníci po podrobnej analýze a nie ústredná rada politickej strany.

Richard Kollar, University of Michigan, USA

REALITA:

Vo vývoji podielu zamestnancov s nižšou ako priemernou mzdou nie je zreteľná žiadna výraznejšia zmena. Podiel zamestnancov, ktorí v rokoch 2007 a 2008 zarábali menej ako priemerná mzda, bol vyšší ako v poslednom plnom roku predchádzajúcej vlády.

Podiel zamestnancov so mzdami pod mzdovým priemerom v %

	2005	2006	2007
Podiel zamestnancov	68,6	71,0	70,9

Zdroj: [výpočet R.Sulíka](#) podľa údajov Štatistického úradu

	2005	2006	2007	2008
Priemerná mzda	573 (17 274)	623 (18 761)	669 (20 146)	723 (21 782)
Podiel zamestnancov s hrubou mzdou v rôznych mzdových pásmach	61,71 % (mzdové pásmo do 17 000 Sk)	67,44 % (mzdové pásmo do 19 000 Sk)	64,45 % (mzdové pásmo do 20 000)	65,18 % (mzdové pásmo do 22 000)

Zdroj: Štatistický úrad SR

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je výrazne populistický, keďže je populárny, pričom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a jeho miera plnenia je nulová. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
47	-1.1	-52	0%	-24

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

57. Zvýšenie minimálnej mzdy na 60 percent priemerného zárobku

ZNENIE SĽUBU:

SMER - sociálna demokracia chce ekonomickú situáciu obyvateľstva v prvej fáze hospodárskej politiky zlepšiť rýchlymi opatreniami v oblasti miezd, daní a služieb vo verejnom záujme. ... Na uskutočnenie takého zámeru SMER - sociálna demokracia vypracuje konkrétne opatrenia, a to najmä: *Zákonné stanovenie sociálne prijateľnej minimálnej mzdy, vo výške motivujúcej hľadať zamestnanie a s výhľadom, aby do roku 2010 tvorila 60% priemernej mzdy.

Zdroj: [Návrat k ľudskej dôstojnosti](#), *Schválený dokument výročného snemu, marec 2006*

My považujeme minimálnu mzdu za dôležitý inštitút boja proti chudobe... Náš cieľ je jasný: Dosiahnuť v určitom horizonte takú výšku minimálnej mzdy, ktorá bude predstavovať 60 percent z priemerného zárobku v národnom hospodárstve.

Zdroj: *Robert Fico, predseda vlády, SME 2.10.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou -2,2 (na škále -3 až +3). Ide teda o zlý sľub, ktorého splnenie by poškodilo ekonomiku Slovenska. Vysoká minimálna mzda je totiž bariérou v zamestnávaní, a to najmä pre slabšie kvalifikovaných ľudí s nízkym príjmom. Vláda by preto mala skôr investovať do rekvalifikačných kurzov a snažiť sa o čo najvyšší udržateľný ekonomický rast, ktorý je najlepšou cestou k vytváraniu pracovných miest.

Vybrané komentáre:

Nemá zmysel. Po prvé, bežná úroveň, až na pár výnimiek, v celej EÚ je minimálna mzda na úrovni 35 – 40 % priemernej mzdy. Po druhé, rozdiely medzi mzdami v Bratislavskom a v Prešovskom regióne sú až 52 %. Inými slovami, ak by sme rešpektovali súčasný stav (keď je minimálna mzda 40,5 % priemernej), tak v Bratislave by mala byť vyššia ako 10200 Sk, zatiaľ čo v Prešove nižšia než 5700 Sk. Paušálne zvýšenie minimálnej mzdy na úroveň 60 % celoštátneho priemeru by znamenalo, že v Prešovskom regióne by minimálna mzda tvorila takmer 85 % priemernej.

Martin Chren, Nadácia F.A.Hayeka

Ide o atak na akademicky a empiricky podložené zistenie, že s výškou minimálnej mzdy rastie počet ľudí s minimálnou kvalifikáciou, ktorí ostávajú bez práce. Zdravý hospodársky rast, ktorý prispieva k poklesu nezamestnanosti, je jediným dlhodobou udržateľným riešením ako prispieť k vyšším príjmom bez toho, že by to administratívnymi opatreniami vrhalo najmenej kvalifikovaných do začarovaného kruhu nezamestnanosti.

Anonymný autor

REALITA:

Výška minimálnej mzdy zostáva na úrovni približne 40% priemernej mzdy.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Priemerná mzda v eur (Sk)	573 (17 274)	623 (18 761)	669 (20 146)	723 (22 020)	742* (22 347)	767* (23107)
Minimálna mzda v eur (Sk)	229 (6900)	252 (7600)	269 (8100)	269 (8100)	295 (8900)	308 (9279)
Podiel minimálnej mzdy na priemernej	40%	41%	40%	37%	40%	40%

* odhad MF SR

Zdroj: *Štatistický úrad*, [Ústredný portál verejnej správy SR](#), [Ministerstvo financií](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a jeho miera plnenia nulová. Dokazujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
38	-2.2	-84	0%	-19

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

58.Zrušenie väzby medzi minimálnou mzdou a odvodmi živnostníkov

ZNENIE SĽUBU:

Zavedieme mechanizmus vopred garantovanej sumy, z ktorej sa bude určovať výška odvodov pre samostatne zárobkovo činné osoby, aby na ich výšku nemalo vplyv pravidelné zvyšovanie minimálnej mzdy.
Zdroj: *Volebný program HZDS, máj 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 0.5 (na škále -3 až +3). Viazanosť výpočtu odvodov na minimálnu mzdu spôsobuje zmenu odvodového zaťaženia živnostníkov s každým zvýšením minimálnej mzdy. Zrušenie väzby zabráni častému zvyšovaniu odvodov, čím sa zvýši prehľadnosť systému a zníži administratívna záťaž vyplývajúca z častej zmeny podmienok.

REALITA:

Od 1.1.2010 sa odvody na zdravotné a sociálne poistenie prestanú počítať na základe výšky minimálnej mzdy. Po novom budú závisieť od vývoja priemernej mzdy. Podľa noviel zákonov o zdravotnom a sociálnom poistení bude základom 44,2% priemernej mesačnej mzdy z obdobia dva roky pred aktuálnym obdobím.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny a bol splnený na 100%. Ilustrujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
9	0.5	4	100%	5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

59. Odstránenie praxe nútených živností, resp. zastierania pracovných pomerov

ZNENIE SĽUBU:

SMER presadí zmeny, ktoré odstránia prax výkonu práce pre zamestnávateľa na základe "nútenej" živnosti na výkon závislej práce.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Spresní sa právna úprava závislej práce, aby sa predchádzalo zastieraniu pracovných pomerov inými než pracovnoprávnymi vzťahmi.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -0,7 (na škále -3 až +3). Sľub je podľa nich snahou o zablokovanie presunu ekonomických aktivít do menej zdaňovaného živnostenského sektora. To môže mať negatívny dopad na zamestnanosť a presun dotknutých aktivít do zahraničia. Prax nútených živností by vláda mala riešiť reformou odvodov, ktorá by zrušila súčasný stav, kedy je výhodnejšie riešiť štandardné zamestnávanie cez živnosť. Súčasťou reformy by malo byť zníženie odvodového zaťaženia závislej práce.

Vybrané komentáre:

Je to snaha o zablokovanie presunu ekonomických aktivít do živnostenského, čiže menej zdaňovaného ("zodvodovaného") režimu. Ak by sa to podarilo, ekonomické aktivity prestanú mať možnosť masovo sa presúvať zo zamestnaneckého do živnostenského režimu a začnú sa presúvať do zahraničia. *Eugen Jurzyca, INEKO*

Brániť tomu, aby sa dve strany dohodli na spolupráci nie je potrebné. Reforma odvodového systému, ktorá by odstránila súčasný stav, kedy je v mnohých prípadoch výhodnejšie riešiť štandardné zamestnávanie cez živnosť, by však bola potrebná.

Vladimír Tvaroška, Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Problém nevidíme v definícii závislej práce ale v jej vysokom odvodovom zaťažení. *Richard Ďurana, INESS*

REALITA:

Novela Zákonníka práce z júna 2007 priniesla nejasnú definíciu závislej práce, ktorá podľa právnikov i naďalej umožňuje prácu na živnosť na akejkoľvek pracovnej pozícii. Potvrdzujú to aj štatistiky, keď sa oproti stavu pred novelou mierne zvýšil podiel živnostníkov na celkovom počte pracujúcich.

Podiel živnostníkov z celkového počtu pracujúcich v %

2006	2007	2008
15,8	15,8	16,1

Zdroj: *Štatistický úrad*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a jeho miera je plnenia nulová. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
12	-0.7	-8	0%	-6

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

60. Zastavenie 'úniku mozgov'

ZNENIE SĽUBU:

Je spravodlivé a správne, ak už viac ako 300-tisíc ľudí, prevažne mladých a často s kvalitným vzdelaním, odišlo za prácou do zahraničia, pretože Slovensko nie je pre nich perspektívnou krajinou? (...) SMER bude vytvárať grantový systém a systém osobitných grantov pre mladých vedeckých pracovníkov a doktorandov s cieľom zastaviť únik mozgov a stabilizovať mladú vzdelanú generáciu.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Mladí ľudia musia odchádzať do zahraničia, pretože nenachádzajú uplatnenie. Jedinou cestou, ako mladú kvalifikovanú pracovnú silu udržať doma, je podporovať takých investorov domácich alebo zahraničných, ktorí prídu s ponukou práce s vyššou pridanou hodnotou.

Zdroj: *Robert Fico, predseda vlády, Pravda 14.6.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 0,5 (na škále -3 až +3). Štát by sa podľa nich mal snažiť udržať vzdelaných ľudí a tiež prilákať vzdelaných zo zahraničia. Ako však upozorňujú, práca v zahraničí nie je pre ekonomiku jednoznačne negatívnym javom. S hospodárskym rastom sa totiž migranti vracajú späť na Slovensko, kde môžu investovať v zahraničí zarobené peniaze, ale tiež využiť získané know-how. V čase otvorených hraníc je navyše dobré, že ľudia môžu zarábať v zahraničí a zvýšiť tak životnú úroveň vlastnej rodiny. Administratívne opatrenia im v tom veľmi nezabránia, späť ich však môže prilákať rozvoj ekonomiky.

Vybrané komentáre:

Migráciu za prácou (a lepším platom) je prakticky nemožné zastaviť umelými opatreniami, ale rozvojom domácej ekonomiky. To sa v súčasnosti aj deje a práca v zahraničí je v dôsledku silnejúcej SR ekonomiky a meny už menej atraktívna. Druhý postreh je, že priemerný profil ľudí čo odišli v posledných 2-3 rokoch za prácou do zahraničia (ich počet bol možno polovičný, ako sa hlási v sľube) je skromnejší čo sa týka vzdelania a kvalifikácie.

Ľuboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj

Pracovná migrácia smerom do zahraničia nie je pre ekonomiku jednoznačne negatívnym javom. Naopak, s hospodárskym rastom a rastom zamestnanosti je možné sledovať razantný trend návratu ekonomických migrantov späť na Slovensko, kde môžu nielen investovať v zahraničí zarobené peniaze, ale tiež využiť tam získané know-how. Napriek tomu by malo byť cieľom každej vlády vytvárať také mantinely fungovania ekonomiky a sociálneho systému, aby udržali najmä vzdelanú časť populácie na Slovensku.

František Chovanec, Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.

Súhlas + konečne by malo Slovensko začať robiť aktívnu migračnú politiku. Aj medzi utečencami, či občanmi tretích štátov sú vzdelaní a kvalitní ľudia. Nemali by sme im brániť vstup na náš pracovný trh.

Vladimír Benč, Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku

REALITA:

Počet občanov SR pracujúcich v zahraničí začal výrazne klesať v roku 2009. Súvisí to s hospodárskou krízou, ktorá aj v zahraničí znižuje zamestnanosť. Vláda nepodporila systém grantov pre mladých vedeckých pracovníkov, taktiež nepodnikla efektívne kroky pre podporu investícií s vyššou pridanou hodnotou (viď sľub č. 14 „Podpora investícií s vyššou pridanou hodnotou“).

Údaje za 2.štvrtrok roku	2006	2007	2008	2009
Počet pracujúcich v zahraničí v tis.	156	174	165	125

Zdroj: *Štatistický úrad SR*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže je prínosný pre spoločnosť a jeho miera plnenia je pomerne vysoká. Ilustrujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
27	0.5	14	51%-75%	4

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

61. Návrat 'neoliberálneho' zákonníka práce do pôvodného stavu

ZNENIE SĽUBU:

Výsledkom reformy Ľudovíta Kaníka...je, že zákonná ochrana zamestnanca pred svojvôľou zamestnávateľa je u nás najslabšia zo všetkých krajín EÚ.

Zdroj: Robert Fico, predseda SMER-u, SME, 30.3.2006, názov článku: "Odbory a strašenie pravice"

SMER – sociálna demokracia je presvedčený, že neoliberálny **Zákonník práce je potrebné vo viacerých ustanoveniach vrátiť do stavu, v akom bol pred poslednou veľkou novelizáciou.**

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Vláda pripraví novelizáciu Zákonníka práce s cieľom zabezpečiť zvýšenú ochranu zamestnancov. Zaručí sa nárok na odstupné pri súčasnom plynutí výpovednej doby. (...) Eliminujú sa prípady zneužívania pracovného pomeru na určitú dobu, ku ktorému dochádza reťazením takýchto pracovných pomerov. (...) V rámci legislatívnych návrhov bude aj posilnenie postavenia odborovej organizácie v rámci zamestnaneckých participatívnych mechanizmov v podniku. (...) Vláda sa zasadí o zriadenie tripartitnej rady na najvyššej úrovni ako orgánu trojstranných konzultácií na princípe rovnocenného sociálneho partnerstva vlády, odborových organizácií a zamestnávateľských organizácií.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -2,7 (na škále -3 až +3). Bol to teda jeden z najhorších sľubov predstaviteľov súčasnej vlády. Ako odborníci upozornili, Slovensko nemá v medzinárodnom porovnaní ani po reforme dostatočne pružný zákonník práce. Navrhované zmeny by zvrátili pozitívny vývoj na trhu práce, ktorý naštartoval práve zreformovaný zákonník. Príkladmi sú nárok na odstupné súčasne s plynutím výpovednej lehoty či obmedzenie možnosti uzavrieť pracovný pomer na dobu určitú. Tieto opatrenia by obmedzili možnosť zamestnávateľov pružne reagovať na vývoj na trhu a mohli by ich odradiť od najímania nových zamestnancov. Odborníci tiež kritizujú posilňovanie odborov zo strany vlády. Tvrdia, že odbory by mali byť posilňované priamo zamestnancami. Silnejšia legislatívna podpora odborov by mohla znížiť konkurencieschopnosť našej ekonomiky voči ostatným krajinám a viesť tak ku strate investorov, ktorí sa práve kvôli zložitému dialógu s odbormi v rodnej krajine rozhodli rozšíriť svoje aktivity na Slovensku. Odborníci sú tiež proti znovuzavedeniu tripartity, odbory a zamestnávatelia by sa nemali priamo zúčastňovať rozhodovania, postačila by im poradná funkcia.

Vybrané komentáre:

Hľadanie problému v oblasti, kde problémy nie sú. Sprísnenie regulácie zvýši firmám náklady, spomalí sa rast zamestnanosti, atď... Novela ZP sa neinšpiruje správnymi príkladmi zo zahraničia (FRA a DE nám nesmú byť vzorom – vid' ich hospodárske rasty; zato Dánsko áno – je takmer na vrcholoch medzinárodných porovnaní pracovnej legislatívy + najnižšia miera chudoby v EÚ).

Robert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

Závažný sľub, vyargumentovaný vymyslenými údajmi a nepochopením fungovania pracovnoprávných vzťahov. Je preukázateľné, že zvýšenie ochrany zamestnancov (tzv. EPL, employment protection legislation) vedie k nižšej pružnosti trhu práce a vyššej nezamestnanosti (zdroje OECD, European Commission). Preto takmer celá EÚ chce uvoľniť svoju pracovnú legislatívu, na Slovensku to podľa tohto sľubu má byť krok naspäť.

Ľuboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj

Posilnenie úlohy odborov by malo byť úlohou odborárov počas kolektívneho vyjednávania so zamestnávateľmi, nie úlohou vlády. Takto vláda neprimerane a zbytočne vstupuje do oblasti, ktorá nespadá pod jej kompetenciu, namiesto toho, aby nestranné podporovala obojstranne prospešný dialóg.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

REALITA:

Od 1.9.2007 platí novela Zákonníka práce, ktorá priniesla hlavne nasledovné zmeny:

- **Zavedla súbeh vyplácania odstupného a čerpania výpovednej lehoty** pri prepustení z organizačných dôvodov. Zamestnanci, si po novom môžu uplatniť dvojmesačnú výpovednú lehotu a súčasne majú nárok na odstupné. Pred novelizáciou zákonníka mali zamestnanci nárok na odstupné bez využitia výpovednej lehoty alebo si mohli uplatniť výpovednú lehotu bez odstupného.
- **Zabránila reťazeniu pracovných úväzkov na dobu určitú:** Je možné maximálne jedno opakovanie pracovného pomeru na dobu určitú v rámci troch rokov.
- **Zrušila možnosť okamžitej výpovede pre zamestnanca na dobu určitú.**

- **Obnovila dohody o pracovnej činnosti** (maximálne 10 hodín týždenne počas roka) a rozšírila dobu pre dohodu o vykonaní práce z 300 na 350 hodín ročne.
- **Zmenila podmienky dočasného zamestnávania** - mzdové podmienky musia byť rovnako priaznivé u zamestnanca dočasne prideleného zamestnávateľom alebo agentúrou dočasného zamestnávania, ktorý plní úlohy u užívateľského zamestnávateľa viac ako 3 mesiace.
- **Mierne zvýšila právomoci odborárov** pri rozhodovaní o normách práce a nerovnomernom rozvrhovaní pracovného času, nie však pri rozhodovaní o prepúšťaní zamestnancov. Ak je vo firme zamestnaných menej ako 50 členov odborovej organizácie, zamestnávateľ má poskytnúť aspoň jednému ich zástupcovi 4 hodiny pracovného voľna s náhradou mzdy mesačne na odborársku agendu, pri 50 až 100 odborároch 12 hodín a pri viac ako 100 odborároch 16 hodín voľna mesačne. Zamestnávateľ po dohode so zástupcami zamestnancov musí umožniť vstup do svojich priestorov aj osobe, ktorá nie je jeho zamestnancom, ale koná v mene odborovej organizácie, v ktorej je združený jeho zamestnanec.
- **Tripartita bola síce formálne obnovená, v skutočnosti však nejde o „rovnocenné sociálne partnerstvo“ vlády, odborárov a zamestnávateľov.** Vláda so sociálnymi partnermi viackrát rokovala, v konečnom dôsledku však rozhodovala sama. Predstavitelia zamestnávateľov sa opakovane sťažovali na neúčast ministrov na zasadaniach tripartity, ako aj na ich neochotu rokovať. V roku 2008 vláda zrušila tripartitný model určovania minimálnej mzdy.

Plnenie sľubu o návrate Zákonníka práce do pôvodného stavu

	Plnenie
Zavedenie súbehu vyplácania odstupného a čerpania výpovednej lehoty	100%
Obmedzenie rešazenia pracovných zmlúv na dobu určitú	100%
Ochrana pracujúcich na dobu určitú pred okamžitou výpoveďou	100%
Posilnenie odborov	51%-75%
Obnovenie tripartity	26%-50%
Podpora práce na čiastočný úväzok	26%-50%
Ochrana zamestnancov na kratší pracovný úväzok pred okamžitou výpoveďou	1%-25%
Skrátenie nadčasov	0%
Skrátenie maximálneho týždenného pracovného času	0%
Priemer	51%-75%

Zdroj: INEKO podľa noviel Zákonníka práce z roku 2003 a 2007

Prvé čísla a štúdie neukazujú na radikálne zvýšenie ochrany zamestnancov. Počet pracujúcich chránených Zákonníkom práce sa nezvýšil. Naopak, podiel živnostníkov na celkovom počte pracujúcich oproti stavu pred novelou mierne vzrástol, v roku 2008 predstavoval 16,1% oproti 15,8% v roku 2006. Podľa správy Doing Business Svetovej banky sa zamestnávanie pre firmy len mierne sťažilo, Slovensko zaznamenalo pád z 81. na 83. miesto. Podľa štúdie Svetového ekonomického fóra sa flexibilita najímania a prepúšťania výrazne znížila, z 15. miesta Slovenska v roku 2006 na 65. miesto v roku 2008.

Index flexibility najímania a prepúšťania pracovníkov

	2006	2007	2008
Skóre (7 – najvyššia flexibilita, 1 – najnižšia)	5.1	4.7	3.9
Poradie krajín	15	27	65

Zdroj: Global Competitiveness Report, Svetové ekonomické fórum

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub je výrazne populistický, keďže je vysoko populárny, pritom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny. Ilustruje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
54	-2.7	-146	51%-75%	7

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

SPRAVODLIVÝ A EFEKTÍVNY DAŇOVÝ SYSTÉM

62. Zrušenie rovnej dane**ZNENIE SĽUBU:**

Pri dani z príjmov fyzických osôb SMER navrhuje zaviesť progresívne zdaňovanie, ktorého výsledkom bude zníženie daní pre ľudí s nízkymi a priemernými príjmami, resp. pre strednú vrstvu a zvýšenie pre ľudí s vysoko nadštandardnými príjmami s dôrazom na zásluhovosť, produkčný prínos a s cieľom zachovať motivačný charakter.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Pokiaľ ide o fyzické osoby, chceme, aby tie najštandardnejšie platy boli zdaňované 19 percentami, nízke príjmy by boli zdaňované 15 percentami a na nadštandardné príjmy chceme zaviesť vyššiu sadzbu ako 19 percent.

Zdroj: *Robert Fico, predseda SMER-u, týždenník Slovo, 31.5.2006*

Daňový experiment, ktorý urobila táto pravicová vláda, nemá nič spoločné so sociálnym štátom, likviduje ho a nepomáha ľuďom s priemernými a podpriemernými zárobkami. Toto je dôvod, prečo trváme na úpravách. Trváme na zásadných úpravách, v niektorých prípadoch aj na rušení vecí, ktoré prijala táto pravicová vláda. (...) Rovnú daň, ako dnes hovorí pán Mikloš, celá vyspelá Európa odmieta.

Zdroj: *Robert Fico, predseda SMER-u, STV, 7.5. 2006*

Fyzickým osobám ponúkame dva varianty na rokovanie, pretože Smer nebude sám vo vláde. Keby sám zostavoval vládu, tak vám teraz poviem, že bude 19-percentná daň, že bude 15-percentá sadzba a že bude 25 alebo 30-percentná sadzba. Ale pozor. My ideme teraz rokovať, takže máme partnerov, s ktorými chceme o tejto otázke hovoriť. Po prvé ponúkame variant ako prednostný, podme na to cez odpočítateľné položky. Tí, čo majú nižšie príjmy, budú mať viac odpočítateľných položiek ako tí, čo majú vyššie. Tento variant je pre nás prioritný a s týmto variantom chceme ísť do rokovania o zostavení novej vládnej koalície. Ak sa na tomto variante nedohodneme, sme za zavedenie takzvanej miliónárskej dane, tej istej dane, ktorú zavádzajú a majú ju dnes v Nemecku. Ide ju zaviesť nová maďarská vláda a v podstate do istej miery existuje aj v Českej republike. Koľko to bude a aká to bude hranica to je samozrejme vecou partnerov, na čom sa dohodnú. Teraz je to zbytočné hovoriť, či to bude vyššie ako príjem milión korún ročne, keď partneri povedia, že to musí byť vyššie ako 1,5 milióna korún ročne.

Zdroj: *Robert Fico, predseda strany SMER, Markíza, SITO, 15.6.2006*

V oblasti priamych daní vláda pokladá za potrebné zvýšiť mieru solidarity v daňovom systéme, a to najmä postupným zvyšovaním nezdaniiteľného základu dane, ale aj prípadnou úpravou výšky daňového bonusu. (...) Vláda navrhne zvýšiť zdaňovanie fyzických osôb s nadštandardnými príjmami.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -2,6 (na škále -3 až +3). Zníženie priamych daní a výrazné zjednodušenie daňového systému podľa viacerých z nich zviditeľnilo Slovensko v zahraničí, prispelo k príchodu zahraničných investorov a tým aj k rastu ekonomiky a životnej úrovne. Reforma sa preto osvedčila a bolo by chybou ju rušiť.

Vybrané komentáre:

Rovná daň je systémovou otázkou a Slovensko využilo príležitosť. Dovolím si tvrdiť, že keby boli nulové (alebo aspoň výrazne nižšie) náklady spojené s prechodom na rovnú daň, tak by väčšina vyspelých krajín prešla na rovnú daň. Keď nič iné, tak dramatické zjednodušenie systému je z dlhodobého hľadiska veľkou úsporou (za predpokladu, že politici odolajú populistickým tlakom neustále "zlepšovať" nastavenie systému nekonečným množstvom výnimiek, dodatkov, odpočítateľnými položkami, kreditmi atd...).
Tomáš Kmeť, Investorsgroup Financial Services Inc., Kanada

Nepochopenie rovnej dane (i) ktorá je naďalej progresívna kvôli odpočítateľnej položke (pri nízkych príjmoch je sadzba nulová), (ii) pri ktorej viac zarábajúci odvádzajú viac, keďže rovnakou sadzbou im je zdanený vyšší príjem. Okrem X sadzieb sa zrušila aj väčšina výnimiek, ktoré predtým systém robili neprehľadným a náchylným na podvody. Ako vidno, sľub bol napokon splnený tak na 10 percent, keď sa zaviedlo iba znižovanie odpočítateľnej položky pri rastúcom príjme. Našťastie.

Ľuboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj

Rovná daň je úspešná reforma. Pomohla zrýchliť hospodársky rast, nezasiahla politicky neúnosne do sociálneho rozloženia spoločnosti, pozitívne zviditeľnila Slovensko v zahraničí.

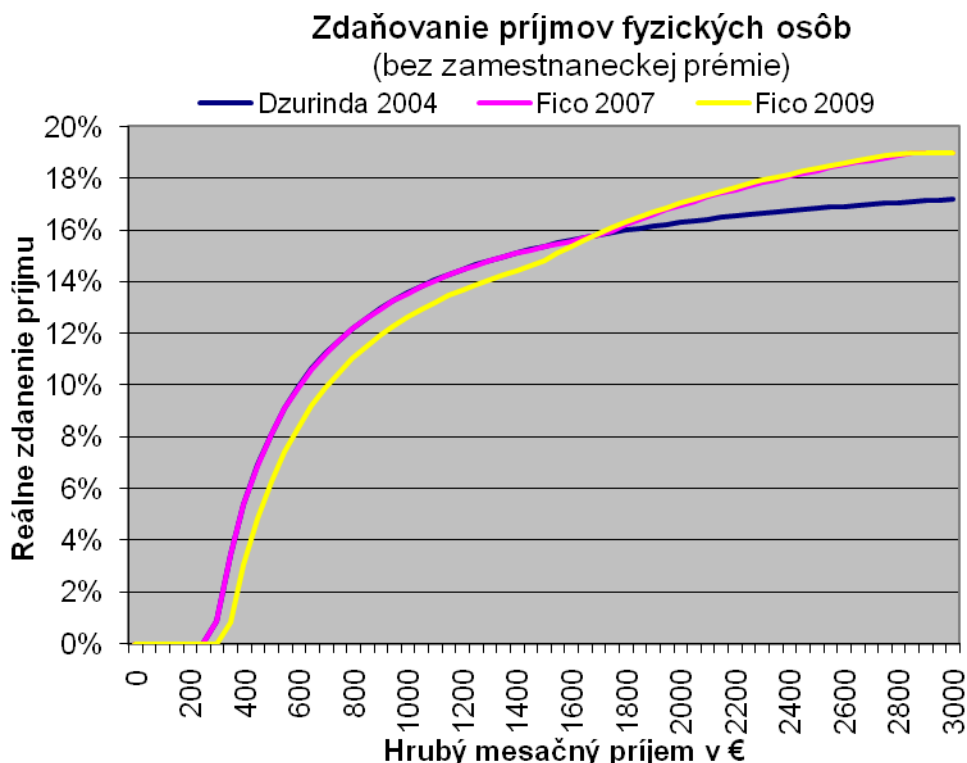
Eugen Jurzyca, INEKO

REALITA:

V roku 2007 vláda zaviedla tzv. miliónársku daň. Spočíva v postupnom znižovaní nezdaniteľnej časti základu dane pre ľudí s hrubým príjmom od 1577 eur (47 500 Sk) mesačne a v úplnom zrušení nezdaniteľného minima pri hrubých príjmoch od 2656 eur (80 000 Sk) mesačne. Pre dotknuté osoby sa tak vlastne zvýšila daň z príjmu. **Jednotná (rovná) sadzba dane z príjmu ostala zachovaná na úrovni 19%.** Efektívna daň z príjmu (t.j. podiel skutočne zaplatenej dane na príjmoch) stúpila ročným miliónárom zhruba zo 17,3% na 19%, dvojmiliónárom z 18,1% na 19%. Zvýšenie sa podľa odhadov ministerstva financií dotklo do 100 tisíc ľudí z 2,3 milióna pracujúcich. Zvýšenie výnosu z dane z príjmov fyzických osôb vďaka tejto úprave odhadlo ministerstvo financií pre rok 2008 (prvý rok výnosov) na extra 1%.

V reakcii na svetovú hospodársku krízu vláda začiatkom roka 2009 dočasne zvýšila nezdaniteľné minimum na 3435 eur (103 490 Sk) na 4026 eur (121 278 Sk), čo znížilo daňové zaťaženie pre ľudí s nižším a stredným príjmom. Zároveň prišlo k zníženiu hranice, od ktorej platí miliónárska daň, tak, že nezdaniteľné minimum začne klesať pri hrubých príjmoch od 1474 eur (44 400 Sk) mesačne. V konečnom dôsledku teda progresivita zdanenia pre ľudí s vyšším príjmom zostáva bez výraznejších zmien.

Vplyv vládnych opatrení na zmenu progresivity dane z príjmu ilustruje nasledujúci graf.

Zdroj: *etrend.sk*, 6.2.2009, [Fico znova zvyšuje progresivitu zdanenia príjmov](#), blog Michala Lehotu

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je vysoko populistický, keďže má vysokú popularitu, výrazne záporný vplyv na spoločnosť a zároveň nízku mieru plnenia. Dosvedčujú to vysoké záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
68	-2.6	-177	1%-25%	-25

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

63. Vyššie dane pre monopoly a banky

ZNENIE SĽUBU:

SMER navrhuje zaviesť samostatnú vyššiu sadzbu dane z príjmu vo výške približne 25% na prirodzené monopoly, dominantné podniky, finančné a bankové inštitúcie.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Najpodstatnejšie je zaviesť zvýšenú sadzbu dane pre prirodzené monopoly, pre banky a pre finančný sektor. (...) Určite by tam patril dnes Slovnaft, patril by tam SPP, Elektrárne, patrili by tam Západoslovenská, Východoslovenská a Stredoslovenská energetika. Takže tie kritériá sú presne nastavené. (...) My navrhujeme, že ak niekto dosahuje takéto obrovské zisky tým, že tí ľudia nemajú inú možnosť, musia platiť vysoké ceny, aby tento zisk bol zdanený 25 percentami.

Zdroj: *Robert Fico, predseda strany SMER, Markíza, SITO, 15.6.2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku -2,2 (na škále -3 až +3). Podľa viacerých selektívne zdaňovanie nie je v EÚ povolené, navyše by naň doplatili spotrebitelia, keďže by sa zvýšili ceny produktov zdanených firiem. Regulácia bánk je zbytočná a kontraproduktívna, keďže medzi nimi funguje súťaž. Reguláciu monopolov má štát uplatňovať cez regulačný úrad a nie cez vyššie dane.

Vybrané komentáre:

Vyššie dane pre monopoly a banky by sa pravdepodobne najskôr odrazili v raste cien za poskytované tovary a služby.

Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Ide o nastavenie systému, ak je súčasný stav zlý, tak to treba riešiť plošne a nie ad hoc nejakými nesystémovými krokmi. Ak SPP napr. zvýšil zisk vyššou produktivitou (technológie, nižšie náklady), tak sa podobnými opatreniami dosiahne demotivácia monopolov zefektívňovať produkciu. Regulácia monopolov je proste komplexná téma, ktorá si vyžaduje dobre nastavený systém, ktorý na jednej strane bude motivovať monopoly k úsporám a zároveň zohľadňovať férové ceny a primeraný zisk.

Tomáš Kmeť, Investorsgroup Financial Services Inc., Kanada

Dominantné podniky netreba regulovať permanentne a už vôbec nie osobitnou daňou, pretože sa tak znižuje motivácia potenciálnych konkurentov vstúpiť na trh. Prirodzené monopoly je legitímne regulovať, spoliehať sa na výšku ich zisku, ako na jediný indikátor správnosti, či nesprávosti výšky ich cien, však nestačí.

Eugen Jurzyca, INEKO

REALITA:

Žiadne špeciálne zdanenie na „prirodzené monopoly“ vláda nezaviedla. Dočasne iba nepriamo zvýšila daňové zaťaženie bánk a poisťovní, keď od roka 2008 sprísnila odpisovanie opravných položiek v bankách, resp. daňové uznávanie rezerv v poisťovniach.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je vysoko populárny, má výrazne negatívny vplyv na spoločnosť a zároveň nulovú mieru plnenia. Dosvedčujú to vysoké záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
60	-2.2	-132	0%	-30

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

64. Zníženie DPH na potraviny, lieky, energie, zdravotnícke a sociálne tovary a služby, vzdelávanie, školstvo, internet, vedu, atď.

ZNENIE SĽUBU:

SMER predloží návrh na dve sadzby dane z pridanej hodnoty, nižšiu na vybrané základné potraviny, vybrané lieky, energie, zdravotnícke a sociálne tovary a služby, ktoré sú potrebné pre zabezpečenie základnej zdravotnej starostlivosti, ďalej v súlade s pravidlami EÚ na tovary a služby na podporu vzdelania, školstva, vedy a výskumu, ako aj informatizácie domácností a to vrátane spôsobu pre zabezpečenie premietnutia týchto znížení na spotrebiteľa. (...) SMER – sociálna demokracia navrhne zníženú sadzbu dane z pridanej hodnoty na službu poskytovania internetu.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda sa (...) sústreďí na zníženie daňového zaťaženia nízko a stredne príjmových skupín (...) úpravou jednotnej sadzby DPH.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -1,5 (na škále -3 až +3). Zníženie daní pre vybrané sektory podľa nich nie je efektívnou pomocou štátu, pretože na úkor štátneho rozpočtu zvýhodňuje popri chudobných aj bohatších ľudí. Efektívnejšie by bolo, keby vláda celú sumu použila na podporu sociálne slabších skupín obyvateľstva.

Vybrané komentáre:

Jednou z hlavných výhod jednotnej DPH je transparentnosť. Ak má vláda pocit, že niektorú oblasť potrebuje zvýhodniť, je väčšinou lacnejšie robiť to cielene cez priamu podporu namiesto daňového zvýhodnenia (t.j. namiesto zníženej DPH pre zdravotníctvo sa prostriedky mohli dať do zdravotníctva napríklad cez zvýšené platby štátu, pričom by sa zároveň upravili doplatky pacientov).

Michal Mušák, SLSP

Zníženie DPH nemá nič spoločné so sociálnou politikou. Omnoho väčšie sumy by znížením DPH totiž ušetrila stredná a vyššia vrstva, ktorá nakupuje podstatne viac potravín alebo energií ako ľudia s nízkymi príjmami.

Vladimír Tvaroška, bývalý štátny tajomník MF SR

REALITA:

Od roku 2007 vláda zaviedla nižšiu, 10%-tnú sadzbu DPH na lieky a zdravotnícke pomôcky, od roku 2008 tiež na knihy a tlačoviny. Kým sľuby pokrývali zníženie DPH na zhruba 28% priemerného spotrebného koša občanov, realitou je zatiaľ zníženie pri 4,4% koša. Aj tu bola DPH znížená len na 10%, hoci sľuby hovorili skôr o 5%.

DPH tovarov podľa váhy v priemernom spotrebnom koši priemerného občana

Druh tovaru	%-tná váha	Zníženie DPH
Základné potraviny	7%	Nie
Energie	15%	Nie
Lieky, zdravotnícke pomôcky	2,6%	Áno
Knihy, tlač	1,8%	Áno
Vzdelávanie a internet	1,8%	Nie
Spolu	28,2%	Znížené na 4,4% tovarov

Zdroj: *Štatistický úrad, prepočty INEKO*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže má vysokú popularitu, výrazne negatívny vplyv na spoločnosť a súčasne je miera jeho plnenia minimálna. Potvrdzujú to vysoké záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100)%	(-50;50)
68	-1.5	-102	1%-25%	-25

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

65. Znovuzavedenie dane z dividend

ZNENIE SĽUBU:

Je spravodlivé a správne, ak podnikateľské subjekty a finančný sektor s obrovskými ziskami a nízkymi daňami z príjmu nemusia platiť daň z dividend? (...) SMER - sociálna demokracia zavedie efektívne použiteľnú a proinvestičnú daň z dividend.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -2,2 (na škále -3 až +3). Zrušenie dane z dividend je ako súčasť daňovej reformy jedným z dôležitých dôvodov prílevu investorov do našej krajiny. Znovuzavedenie tejto dane by zatažilo len domácich malých a stredných podnikateľov. Zahraniční investori v rámci EU by vyviezli dividendy do svojej krajiny a zdanili ich až tam, dvojité zdanenie podľa európskej legislatívy nie je možné. Vláda by sa mala zamerať skôr na vytváranie priaznivého podnikateľského prostredia, čo by prinieslo väčší prílev kapitálu ako zdanenie dividend.

Vybrané komentáre:

Tento sľub zrejme vychádzal z nedostatočnej analýzy: Znovuzavedenie dane z dividend je komplikované medzinárodnými záväzkami SR. Ešte dôležitejšie vari je uvedomiť si, že v dnešnom svete kapitál prichádza a odchádza podľa toho, aké má investičné príležitosti. Ak má teda vláda záujem, aby prichádzal k nám, má sa starať o kvalitu podnikateľského prostredia. Zdanením dividend dosiahne jeho zhoršenie a tým zníženie prílivu kapitálu k nám.

Eugen Jurzyca, INEKO

Smernica Európskej únie, na ktorú kabinet R. Fica ako keby zabudol, jasne hovorí, kto všetko môže byť zdanený. Postihla by tak najmä domácich zamestnávateľov.

Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Hlúposť, zahraniční vlastníci si vyvezú dividendy domov a zdania ich až tam, navyše väčšina príjmov dane z dividend prišla v roku 2003 zo štátom vlastnených podnikov (štát zdanil sám seba); poškodenie imidžu daňovej reformy + administrácia tejto dane by neboli dostatočne kompenzované vyššími príjmami SR.

Robert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

REALITA:

Daň z dividend vláda znovu nezaviedla.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a zároveň jeho miera plnenia nulová. Ilustrujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
17	-2.2	-37	0%	-9

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

66. Zníženie daňových a odvodových nedoplatkov

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia vidí v obrovskej výške daňových nedoplatkov a nedoplatkov na poistnom, ktoré predstavujú v súčasnosti takmer 140 mld. Sk, veľkú príležitosť na získanie zdrojov potrebných na nevyhnutné opravy pravicových reforiem.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda SR si je vedomá, že v spoločenskom prostredí SR je značný priestor pre zlepšovanie daňovej disciplíny, preto pristúpi k reforme daňovej správy tak, aby táto bola efektívnejšia s cieľom metodicky pomôcť subjektom s dobrou daňovou disciplínou a odhaľovať a postihovať subjekty, ktoré sa plateniu daní vyhýbajú resp. páchajú daňové podvody. (...)Vláda SR sa v oblasti verejných financií sústreďuje na zníženie daňových a colných únikov a potlačanie šedej ekonomiky.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 3,0 (na škále -3 až +3). Disciplína pri platení daní a odvodov je dôležitá nielen z pohľadu verejných financií, ale aj zlepšovania morálky v krajine.

REALITA:

Reforma daňovej správy nebola uskutočnená. Úspešnosť výberu daní ako aj zdravotných a sociálnych odvodov zostáva v rokoch 2005 až 2008 bez výrazných zmien. V roku 2009 Sociálna poisťovňa ohlásila v súvislosti s hospodárskou krízou pokles úspešnosti výberu za prvých sedem mesiacov na 92,33%. Objem vymožiteľných nedoplatkov na daniach stagnuje, na odvodoch do Sociálnej poisťovne klesá.

Úspešnosť výberu daní, v mil. eur (mld. Sk)

	2004	2005	2006	2007	2008
Úspešnosť výberu daní	99,31%	99,05%	97,27%	98,72%	99,31%
Vymožiteľné nedoplatky	1,09 (32,9)	0,82 (24,8)	0,67 (20,7)	0,67 (20,1)	0,71 (21,4)
Kumulatívne nedoplatky	2,24 (67,4)	2,08 (62,7)	1,95 (58,7)	2,16 (65,1)	2,29 (69,0)
Vymožiteľné nedoplatky	0,15 (4,5)	0,17 (5,2)	0,15 (4,4)	0,16 (4,7)	0,15 (4,5)

Zdroj: [Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky](#)

Úspešnosť výberu odvodov do Sociálnej poisťovne, v mil. eur (mld. Sk)

	2004	2005	2006	2007	2008
Úspešnosť výberu		96,72%	97,06%	97,62%	96,25%
Vymožiteľné nedoplatky	2,4 (75,4)	1,86 (55,9)	1,51 (45,5)	1,43 (43,0)	0,79 (23,8)
Odpustené penále		0,26	0,28	0,01	0,02

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Úspešnosť výberu odvodov do zdravotných poisťovní (%)

	2005	2006	2007	2008
Zdravotné poistné*	100,38	94,93	96,25	97,50

*vrátane splátok nedoplatkov z minulých rokov (ukazovateľ efektivity výberu je tak len orientačný)

Zdroj: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho miera plnenia je nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
15	3.0	45	1%-25%	-5,5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

PODPORA RODINY
----

67. Zvyšovanie rodičovského príspevku**ZNENIE SĽUBU:**

SMER - sociálna demokracia utvorí podmienky pre rast pôrodnosti a finančnú podporu rodín s nezaopatrenými deťmi, a to (...) postupným zvyšovaním rodičovského príspevku. (...) SMER – sociálna demokracia bude preto presadzovať, aby sa výrazne zvýšila výška rodičovského príspevku, ktorý sa rodičovi poskytuje, ak sa riadne stará o dieťa; súčasná výška rodičovského príspevku 4.230,- Sk nepostačuje rodičovi na pokrytie potrieb domácnosti a svojho dieťaťa; **preto bude SMER – sociálna demokracia presadzovať, aby do roku 2010 výška rodičovského príspevku dosiahla úroveň minimálnej mzdy**; SMER – sociálna demokracia presadí, aby sa umožnilo poberať pracujúcim rodičom plnú výšku rodičovského príspevku, ak dieťa navštevuje jasle alebo materskú školu.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 0,7 (na škále -3 až +3). Adresné zvyšovanie rodičovského príspevku podľa nich môže byť jedným z nástrojov na podporu pôrodnosti. Rodiny s vyššími príjmami by ho však nemali dostávať v plnej výške. Výška príspevku by mala reflektovať zámer, napríklad poskytnúť dostatočné prostriedky, aby matky ostali doma s deťmi určitý počet rokov. Rizikom opatrenia je, že pri nadmernej podpore by sa pre niektoré skupiny obyvateľstva mohlo stať rodenie detí alternatívou práce.

Vybrané komentáre:

Pri klesajúcej pôrodnosti je to dobre mienený sľub. Vláda by však nemala zabúdať na presnejšiu adresnosť rodičovských príspevkov. Rodiny s vyššími príjmami na ne určite odkázané nie sú.
Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Rodičovský príspevok zrejme nezvýši pôrodnosť v krajine. Výška príspevku by mala reflektovať zámer (napr. dostatočné prostriedky, aby matky ostali doma s deťmi 1 rok, 2 roky, 3 roky atď.).
Tomáš Kmeť, Investorsgroup Financial Services Inc., Kanada

Zvýšenie rodičovského príspevku je fajn, ale hrozí, že pre niektorých môže byť rodenie detí alternatívou práce :)
Robert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

REALITA:

Pomer výšky rodičovského príspevku k minimálnej mzde bol v rokoch 2006-09 vždy nižší ako v roku 2005, kedy dosahoval 61%. V roku 2009 je to iba 56%. V septembri 2009 vláda schválila výraznejšie zvýšenie rodičovského príspevku od roku 2010 pre ľudí, ktorí boli aspoň 270 dní pred narodením dieťaťa zamestnaní alebo na rodičovské prispievali. Vyšší príspevok má predstavovať 256 eur (7712 Sk). Pre zvyšok rodičov zostáva príspevok vo výške 164 eur (4940 Sk). Vláda nepresadila rodičovský príspevok pre rodičov dieťaťa, ktoré navštevuje škôlku.

Rodičovský príspevok a minimálna mzda v eur (Sk) ku koncu roka

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Rodičovský príspevok	140 (4230)	147 (4440)	151 (4560)	159 (4780)	164 (4940)	256 (7712)
Minimálna mzda	229 (6900)	252 (7600)	269 (8100)	269 (8100)	295 (8900)	308 (9279)
Pomer	61%	58%	56%	59%	56%	83%

Zdroj: *Ministerstvo práce, prepočty INEKO*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, miera jeho plnenia však je nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
38	0.7	27	1%-25%	-14

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

68. Podpora bývania pre mladé rodiny a chudobných: hypotéky, nájomné byty, manželské pôžičky, stavebné sporenie

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia bude preto presadzovať, aby sa legislatívnymi úpravami v oblasti hypotekárnych úverov a Štátneho fondu rozvoja bývania zvýšila dostupnosť hypotekárnych úverov a pôžičiek zo štátneho fondu; SMER – sociálna demokracia uvažuje s opätovným zavedením štátneho príspevku k hypotekárnemu úveru, ktorý by bol adresnou pomocou pre mladé rodiny; forma príspevku by bola dávka štátnej sociálnej podpory, ktorá by bola hradená z kapitoly MPSVaR na základe adresných kritérií; SMER – sociálna demokracia sa bude rovnako usilovať o rozšírenie možností využitia Štátneho fondu rozvoja bývania. (...) SMER – sociálna demokracia bude preto presadzovať, aby sa zaviedla manželská pôžička, ktorú by poskytoval Štátny fond rozvoja bývania; jej cieľom je poskytnúť mladej rodine určitú finančnú sumu, maximálne 200.000,- Sk zo Štátneho fondu rozvoja bývania napr. na stavebné úpravy bytu alebo domu, na zariadenie domácnosti a iné potreby.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda zvýši mieru podpory financovania bývania formou bonifikácie hypotekárnych úverov a bude pokračovať v podpore stavebného sporenia s cieľom zlepšenia prístupu k bytovému fondu najmä mladým rodinám. (...) Vláda podporí prípravu a zavedenie nových produktov finančného trhu s cieľom podporiť zabezpečenie potrieb pre sociálne slabšie skupiny obyvateľstva, a to predovšetkým v oblasti bývania a zvyšovania kvalifikácie. (...) Vláda vytvorí podmienky na výstavbu nájomných bytov pre mladé rodiny vo vzťahu na možnosti štátneho rozpočtu.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 0,1 (na škále -3 až +3). Podľa viacerých je bývanie najmä mladých rodín s nízkym príjmom sociálnym problémom, ktorý treba adresne riešiť. Druhá skupina upozorňuje, že pri súčasnej vyspelosti bankového sektora a dostupnosti pôžičiek štátne zásahy na trhu s bytmi nie sú žiaduce. Pre posúdenie prínosu sľubu by vláda mala pripraviť správu, ako jednotlivé opatrenia prispeli k zlepšeniu životnej úrovne mladých ľudí.

Vybrané komentáre:

Bývanie mladých rodín je sociálnym problémom, ktorý je potrebné riešiť.

Juraj Nemec, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Nakoľko v mnohých oblastiach SR nie je stále dostatok bytov, sú opatrenia v podpore bývania vítané. Je však potrebné, aby boli adresné.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

Na rozdiel od dôchodcov sú mladé rodiny skutočne najohrozenejšou skupinou. Na druhej strane, skutočne navrhované nástroje môžu byť pozitívnymi riešeniami – to sotva. Stavebné sporenie a hypotéky už dnes využívajú iné skupiny, navyše, trhová konkurencia ich robí veľmi prístupnými. Mladomanželské pôžičky evokujú návrat do socializmu, ale povedzme, výmenou za zrušenie niekoľkých desiatok nezmyselných dávok by boli najakceptovateľnejšie z uvedenej ponuky.

Martin Chren, Nadácia F.A.Hayeka

REALITA:

Verejné výdavky na bývanie sa až v treťom roku súčasnej vlády vyrovnali poslednému rozpočtu predchádzajúcej vlády. Aj to len v nominálnej hodnote, po zarátaní inflácie sú výdavky v roku 2009 o 10% nižšie ako v roku 2006. Od nástupu súčasnej vlády do úradu sa znížil tiež podiel výdavkov na podporu bývania na HDP. V roku 2010 by mal dosiahnuť 0,39% HDP, kým v roku 2006 to bolo 0,50% HDP.

Napriek poklesu verejných výdavkov vláda rozbehla viaceré programy na podporu bývania. Od roku 2007 zaviedla pre mladé nízkozarábajúce páry bonifikáciu hypotekárnych úverov vo výške 1,5%. Prostriedky zo stavebného sporenia sa tiež môžu využívať liberálnejšie, okrem kúpy bývania už aj na jeho zariadenie. V roku 2009 v reakcii na hospodársku krízu vláda sľúbila pomôcť majiteľom hypotekárnych úverov, ktorí ich nie sú schopní splácať. Od roku 2010 vláda plánuje zaviesť manželské pôžičky pre páry do 35 rokov, ktorých spoločný príjem nepresahuje 1840 eur (približne 55 tisíc Sk).

Výdavky na podporu bývania v mil. eur (v mld. Sk)

	2006	2007	2008	2009	2010
Štátny fond rozvoja bývania	92 (2,77)	75 (2,26)	72 (2,15)	67 (2,02)	55 (1,66)
Program rozvoja bývania (MVRRSR)	71 (2,14)	62 (1,86)	55 (1,66)	60 (1,82)	50 (1,51)
Štátna prémie v stavebnom sporení	35 (1,05)	44 (1,33)	47 (1,42)	50 (1,50)	49 (1,48)
Bonifikácia k hypotekárnym úverom	22 (0,65)	23 (0,69)	24 (0,72)	24 (0,72)	21 (0,63)
Spolu dotácie štátneho rozpočtu	219 (6,6)	204 (6,14)	198 (5,95)	201 (6,05)	174 (5,24)
Vlastné príjmy ŠFRB	51 (1,53)	56 (1,68)	65 (1,95)	70 (2,1)	89 (2,69)
Spolu	270 (8,13)	259 (7,82)	262 (7,9)	270 (8,15)	263 (7,92)
Spolu ako % HDP	0,50%	0,44%	0,38%	0,42%	0,39%

Zdroj : [Rozpočet verejnej správy na roky 2009 až 2011](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2007 až 2009](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2006 až 2008](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je mierne populistický, keďže je populárny, jeho miera plnenia je však nízka. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
38	0.1	4	1%-25%	-14

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

69. Zvýšenie príspevku pri prvonarodenom dieťati**ZNENIE SĽUBU:**

Vláda presadí príplatok k príspevku pri narodení prvého dieťaťa a to v celkovej sume s príspevkom najmenej 15 000 Sk (498 eur (pozn. INEKO)) a zabezpečí medziročnú valorizáciu príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodilo viac detí.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 0,0 (na škále -3 až +3). Vyšší príspevok pri prvonarodenom dieťati podporuje mladé rodiny, vhodnejším riešením ako jednorazový príspevok by však bola valorizácia pravidelných rodinných prídavkov či príspevky pri narodení ďalších detí.

REALITA:

V roku 2007 vláda k príspevku pri narodení dieťaťa (vo výške približne 148 eur, čiže 4 460 Sk) zaviedla aj príplatok pri narodení prvého dieťaťa vo výške približne 365 eur (11 000 Sk), vo februári 2008 ho valorizovala na 678 eur (20 440 Sk). Od januára 2009 tento príspevok platí aj pri narodení druhého a tretieho dieťaťa.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Je populárny a bol splnený na 100%. Dokazuje to kladná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
32	0.0	0	100%	16

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

KOMPLEXNÉ RIEŠENIE RÓMSKEJ PROBLEMATIKY

70. Komplexné riešenie rómskej problematiky

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia vníma postavenie rómskej národnostnej menšiny za nezlučiteľné s postavením Slovenskej republiky v Európe. Bez aktívnej pomoci štátu a európskych inštitúcií vidí túto otázku ako neriešiteľnú. Súčasné iniciatívy neriešia to hlavné – integráciu Rómov do slovenskej spoločnosti, väčšina aktivít nemá plošný účinok alebo je len snahou o zmiernenie najmä sociálnych dopadov. SMER – sociálna demokracia bude iniciovať vypracovanie projektu, ktorý bude znamenať systémové, komplexné riešenie. (...) SMER – sociálna demokracia je rovnako pripravený po zhodnotení návrhov predložených rómskymi organizáciami prijať aj nasledujúce opatrenia:

- legislatívne upraviť hmotnú motiváciu pre príslušníkov rómskej národnostnej menšiny, ktorí si aktívnym prístupom zabezpečia zamestnanie
  - podporovať výstavbu sociálneho bývania za predpokladu aktívnej spoluúčasti zainteresovaných príslušníkov rómskej národnostnej menšiny
  - uskutočňovať audit konkrétnych projektov pomoci rómskej národnostnej menšine s cieľom zabrániť neefektívnemu vynakladaniu finančných prostriedkov
  - pristúpiť k úprave vlastníckych vzťahov k pozemkom, na ktorých sa nachádzajú rómske osady.
- Zdroj: *Volebný program SMER-u*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 2,0 (na škále -3 až +3).

REALITA:

Vláda do konca septembra 2009 nepokročila v čerpaní 180 miliónov eur (takmer 5.5 mld. Sk) vyčlenených na rómsku problematiku. Vláda odvolala dve splnomocnenkyne pre rómske komunity Kláru Orgovánovú a Aninu Botošovou, pričom došlo k vzájomnému obviňovaniu z neschopnosti a neochoty riešiť rómsku otázku, ale aj z klientelizmu pri prideľovaní dotácií. Realitou je tiež rastúce napätie medzi väčšinovým obyvateľstvom a rómskou menšinou, keď sa napríklad obyvatelia Šarišských Michalian a Krompách pridali k extrémistom, aby protestovali proti rómskej kriminalite. Rastúcu popularitu protirómskych extrémistov potvrdzuje aj ich pokus o založenie politickej strany.

Neziskové organizácie Nadácia Milana Šimečku a Inštitút rómskej verejnej politiky v novembri 2008 zverejnili odpočet vládnych sľubov týkajúcich sa marginalizovaných rómskych komunít. V odpočte zhŕňajú, že z 19 sľubov zostalo 12 nesplnených (napr. výstavba štartovacích bytov, potláčanie neznášanlivosti, výstavba sociálnych zariadení, zníženie nezamestnanosti), zvyšných 7 bolo splnených iba čiastočne (napr. bránenie núteným vysťahovaniam, boj s extrémizmom, výstavba bytov nižšieho štandardu). Neziskové organizácie tiež vláde vytýkajú nedostatočnú analýzu súčasnej situácie a vplyvu uskutočnených opatrení.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, jeho miera plnenia je však nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
26	2.0	52	0%	-13

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

ŠKOLSTVO, VEDA, KULTÚRA A ŠPORT

Sľuby v oblasti školstva, vedy, kultúry a športu boli splnené v priemere na 50,3%, čo predstavuje najvyššiu mieru plnenia spomedzi sledovaných oblastí. Napriek tomu bol iba jeden z jedenástich sľubov splnený na 100% (zníženie počtu žiakov v triedach). Dva neboli plnené vôbec. Sľuby patria k najkvalitnejším zo záväzkov vlády, paradoxne sú však z najmenej populárnych. Vo volebnom programe SMER-u pritom najsilnejšia vládna strana sľubovala „pozdvihnúť vzdelanosť a schopnosť jej uplatnenia na najvyšší piedestál spoločenských hodnôt,“ keďže „naším bohatstvom musí byť kvalifikovaný a vzdelaný človek“.

Plnenie sľubov	100%	51%-99%	1% - 50%	0%
Počet sľubov	1	6	1	2

Vláde sa nepodarilo splniť sľuby o výraznom zvýšení zdrojov pre vysoké školy ani pre školstvo všeobecne. V programovom vyhlásení sa vláda zaviazala postupne zvýšiť úroveň prostriedkov pre školstvo na 5% HDP, v roku 2010 by však súhrnné verejné výdavky na vzdelávanie mali dosiahnuť len 4,6% HDP. Nesplnený je aj sľub o zvýšení financovania vysokých škôl na úroveň 1,2% HDP. Prostriedky pre vysoké školy síce rastú a v roku 2010 sa priblížia k 1% HDP, hlavnou príčinou je však zmena metodológie, v dôsledku ktorej sú do nich od roku 2008 započítané i vlastné zdroje vysokých škôl a zdroje z európskych fondov. Podobne dopadol i sľub o raste prostriedkov pre vedu a výskum: programové vyhlásenie hovorí o raste zdrojov na 0,8% HDP, v roku 2008 však dosiahli iba 0,44%, čo predstavuje pokles oproti 0,48% v roku 2006. Návrh rozpočtu na rok 2010 už počíta s nárastom na 0,68% HDP, k čomu však významne prispieva vyšší plán čerpania peňazí z eurofondov.

Pomer platov v školstve k priemernej mzde stúpol v roku 2008 na 88% oproti 82% v roku 2006, priemerná mzda v školstve však stále nedosahuje 100% priemernej mzdy v hospodárstve, ako sľubovala vláda v programovom vyhlásení.

Iba jeden zo sľubov, nespĺnenie denného vysokoškolského štúdia, má negatívny prínos pre spoločnosť. Práve ten však patrí k najviac plneným, spolu so záväzkom znížiť počet žiakov v triedach. Splnenie prvého sľubu však vyžadovalo iba zachovanie status quo, pri druhom bolo výsledkom kombinácie demografického vývoja a prenesenia vyššej finančnej záťaže na školy.

Vláda tiež prijala nový školský zákon a zákon o odbornom vzdelávaní, ktoré mali reformovať školské osnovy a prispôsobiť stredné školy na potreby podnikov. Zákony okrem iného dávajú väčší priestor školám a učiteľom na ich vlastnú tvorbu vzdelávacieho programu, posilňujú výuku cudzích jazykov a motivujú zamestnávateľov vstupovať aj finančne do odborného vzdelávania. Kritici naproti tomu poukazujú na zachovanie monopolu štátu pri tvorbe učebníc, či komplikovanú administratívu pri určovaní odborného zamerania stredných škôl. Oba sľuby sme vďaka prijatým zmenám vyhodnotili ako skôr splnené a to aj napriek tomu, že dôkladné vyhodnotenie bude možné až po niekoľkých rokoch.

V podpore športu vláda presadila dotácie na výstavbu futbalového a zimného štadióna v Bratislave vo výške viac ako 100 miliónov eur. Prostriedky na stavbu futbalového štadióna svedčia o populizme vlády: pred priznaním dotácie premiér Fico opakovane tvrdil, že stavbu štadióna vláda nepodporí, lebo jej priority ležia inde. Programové vyhlásenie vlády tiež hovorilo o postupnom náraste financovania športu a dlhodobom programe rozvoja športovej infraštruktúry. Odhladiť od futbalového a zimného štadióna boli však verejné prostriedky na šport v pomere k HDP vo všetkých troch rozpočtoch vlády nižšie ako v roku 2006.

Vláda tiež sľubovala zvýšiť výdavky na kultúru, tie však v rokoch 2007-08 zostali v pomere k HDP nižšie ako v roku 2006. K obratu došlo až od roku 2009, k čomu prispel aj prepád HDP v dôsledku hospodárskej krízy. Vláda dotáciami podporuje fungovanie Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu, obe spoločnosti však napriek tomu v rokoch 2007-08 hospodárili so stratou.

Odpočet plnenia sľubov v školstve, vede, kultúre a športe

Sľuby	Populizmus	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Plnenie (0%;100%)	
				Sľuby	Priemer
Podpora vzdelanosti		17.9	1.2		45.6%
Rast zdrojov pre školstvo na 5 percent HDP	Áno	19	1.5	0%	
Viac peňazí vysoké školy	Áno	15	1.4	0%	
Vyššie platy v školstve, zlepšenie sociálneho statusu učiteľov	Áno	26	1.6	26%-50%	
Viac peňazí pre vedu a výskum	Áno	9	1.7	1%-25%	
Nespoplatnenie denného vysokoškolského štúdia	Áno	47	-1.9	76%-99%	
Obsahová reforma školstva	Nie	9	2.2	51%-75%	
Znižovanie počtu žiakov v triedach	Nie	10	1.5	100%	
Prispôsobenie stredného školstva na potreby podnikov	Nie	8	1.5	51%-75%	
Intenzívnejšia podpora kultúry a športu		12	0.3		63%
Viac peňazí na šport	Nie	19	0.8	51%-75%	
Kultúra – vyššie platy, podpora pôvodnej tvorby, celkovo viac peňazí	Nie	7	0.0	51%-75%	
Pomoc štátu pri financovaní STV a Slovenského rozhlasu	Nie	10	0.0	51%-75%	
CELKOM	6/11	16.3	0.9		50.3%

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

PODPORA VZDELANOSTI

71. Rast zdrojov pre školstvo na 5 percent HDP**ZNENIE SĽUBU:**

Vláda SR uplatní v školstve viaczdrojové financovanie s cieľom postupného dosiahnutia úrovne 5 % HDP.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou 1,5 (na škále -3 až +3). Vláda by podľa nich mala investovať do vzdelania, keďže táto investícia má vysokú návratnosť a pomáha udržiavať súdržnosť spoločnosti. Zároveň ale upozorňujú, že samotné „nalievanie peňazí“ do školstva nestačí. Potrebná je reforma, ktorá by zahrnila zatváranie menej potrebných škôl a spoplatnenie denného i externého vysokoškolského štúdia.

Vybrané komentáre:

Injekcie z externého prostredia (eurofondy) a podielové navýšenie prostriedkov zo štátneho rozpočtu na školstvo môžu z krátkodobého hľadiska priniesť školstvu väčšie zdroje, na druhej strane ale odradia od realizácie (pre niekoho možno bolestivých) nevyhnutných reforiem. Bez nich a zavedenia efektívneho viaczdrojového financovania (so zavedením spoplatneného denného i externého štúdia) nemožno očakávať jeho skvalitnenie.

František Chovanec, Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.

Investície do vzdelávania majú vysokú návratnosť a pomáhajú udržiavať súdržnosť spoločnosti. Treba dúfať, že vyjadrenie Borisa Zalu pre denník SME o vzťahu trhu a vzdelania bolo nedorozumením: „Ale no, to je len vaša konštrukcia, že niekto zarobí viac vzdelanosťou a šikovnosťou... Celkom tak to nie je. Na trhu nezarába vzdelanejší, ale ten, kto vystihne, že napríklad chýbajú kompóty a je po nich dopyt.“

Eugen Jurzyca, INEKO

Peniaze do školstva – OK, ale bez reformy (zatváranie škôl) sa zrejme nezlepší kvalita, ale len stratia peniaze v neefektívnom systéme.

Tomáš Kmeť, Investorsgroup Financial Services Inc., Kanada

REALITA:

Napriek zvyšovaniu verejných výdavkov na vzdelávanie, ich podiel na HDP nepresiahol 5%.

Verejné výdavky na vzdelávanie

	2006	2007	2008	2009*	2010
Výdavky štátneho rozpočtu pre ministerstvo školstva v mld. Eur (mld. Sk), resp. v % HDP	1,62 (48,9) 2,95% HDP	1,71 (51,4) 2,77% HDP	1,84 (55,5) 2,7% HDP	2,17 (65,4) 3,41% HDP	2,35 (70,8) 3,49% HDP
Verejné výdavky spolu v mld. Eur, resp. v % HDP	n	n	2,5 (75,3) 3,71% HDP	2,9 (87,4) 4,56% HDP	3,1 (93,4) 4,60% HDP

* údaje o výške HDP zodpovedajú prognóze Ministerstva financií SR aktuálnej k septembru 2009

n – neznámy údaj

Zdroj: [Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2009 až 2011](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2007 až 2009](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2006 až 2008](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, miera jeho plnenia je však nulová. Dokazuje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
19	1.5	28	0%	-10

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

72. Viac peňazí pre vysoké školy

ZNENIE SĽUBU:

(SMER bude) zvyšovať verejné prostriedky pre vysoké školstvo s cieľom dosiahnuť výšku 1,2% z HDP mimo finančných zdrojov zameraných do sociálnej oblasti študentov.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 1,4 (na škále -3 až +3). Poukazujú predovšetkým na problém dlhodobého podfinancovania školstva i vedy a výskumu, čo sa prejavuje na ich nízkej kvalite. Samotné injekcie z eurofondov a štátneho rozpočtu by však podľa viacerých mali len krátkodobý efekt. Preto je dôležité, aby vláda peniaze rozdeľovala transparentne a tak, aby školy motivovala k zvyšovaniu kvality. K tomu by malo pomôcť aj zavedenie finančnej spoluúčasti študentov.

Vybrané komentáre:

S uvedeným sľubom možno len súhlasiť, zároveň je však potrebné dodať, že je potrebná reforma školstva (i vysokého ako celok). Veda a výskum boli a sú dlhodobo nedofinancované, čo sa odráža na nízkej kvalite vedy a výskumu v SR.

Vladimír Benč, Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku

Viac peňazí určite áno, ale treba aj študentov finančne zainteresovať.

Robert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

Dôležité je vytvoriť transparentný a motivačný mechanizmus na alokáciu týchto peňazí. Odmeňovať treba kvalitné vzdelávanie, nie vyhľadávanie renty a replikáciu súčasnej praxe na vysokých školách.

Martin Filko, Sanigest International

REALITA:

Podiel výdavkov štátneho rozpočtu na HDP na vysoké školstvo v roku 2007 oproti roku 2006 klesol. Od roku 2007 mierne rastie. Hlavnou príčinou nárastu je však zmena metodológie pri vypracovaní rozpočtu, v dôsledku ktorej sú do neho od roku 2008 započítané i vlastné zdroje vysokých škôl a zdroje z európskych fondov. Prostriedky pre vysoké školy stále nedosahujú úroveň 1,2% HDP.

Výdavky štátu v mil. eur (mld. Sk)	2006	2007	2008*	2009*	2010
Výdavky z verejných zdrojov na vysoké školy spolu	434 (13,1) 0,81% HDP	446 (13,4) 0,75% HDP	560 (16,9) 0,85% HDP	564 (17,0) 0,89% HDP	632 (19,0) 0,94% HDP

* údaje o výške HDP zodpovedajú prognóze Ministerstva financií SR aktuálnej k septembru 2009

Zdroj: [Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2009 až 2011](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2007 až 2009](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2006 až 2008](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, jeho miera plnenia je však nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
15	1.4	21	0%	-7,5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

73. Vyššie platy v školstve, zlepšenie sociálneho statusu učiteľov

ZNENIE SĽUBU:

Slovensko vykazuje jedno z najnižších ohodnotení práce v školstve, keď priemerné platy v tejto oblasti boli o 17% nižšie ako priemerná mzda v národnom hospodárstve. (...) SMER bude presadzovať opatrenia, ktoré umožnia schváliť nový zákon o postavení pedagogických pracovníkov s novým motivujúcim platovým systémom, odborným rastom a sociálnym statusom.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Cieľom vlády SR je postupne dosiahnuť v tomto volebnom období priemerný plat v školstve na úrovni priemerného platu v národnom hospodárstve.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 1,6 (na škále -3 až +3). Zhodli sa na správnosti sľubu, pretože naši učitelia majú v medzinárodnom porovnaní nižšie platy v pomere k priemernej mzde. Viacerí upozornili, že samotné zvyšovanie plátov neprinesie aj vyššiu kvalitu vzdelávania. Potrebná je celková reforma, ktorej súčasťou by mala byť racionalizácia počtu učiteľov a nepedagogických pracovníkov, ako aj zavedenie obsahovej reformy s väčším priestorom pre súťaž medzi školami a sebarealizáciu kvalitných učiteľov.

Vybrané komentáre:

Učitelia sú naozaj podľa medzinárodných štatistík porovnávajúcich relácie k národným priemerným mzdám platení u nás slabo. Škoda, že tento cieľ nehovorí o ceste, ako sa má dosiahnuť. Ak by ňou bolo "schválenie zákona", ľudstvo by už dnes nemalo žiaden problém. Stačilo by na všetko schváliť zákon.

Eugen Jurzyca, INEKO

Áno, za podmienky racionalizácie siete a počtu učiteľov a nepedagogických pracovníkov, a zavedenia kurikulárnej reformy s väčším priestorom pre konkurenciu medzi školami a sebarealizáciu kvalitných učiteľov pri tvorbe obsahu výučby.

Martin Chren, Nadácia F.A.Hayeka

Zvýšenie socioekonomického statusu učiteľov je podmienené výraznou reformou školského systému. Samotné vyššie platy nevyriešia problém nízkej a klesajúcej kvality slovenského vzdelávania.

Martin Filko, Sanigest International

REALITA:

Napriek pokračujúcemu rastu plátov priemerná mzda v školstve v roku 2008 dosiahla iba 88% priemerného platu v hospodárstve. Od novembra 2009 je účinný zákon o pedagogických zamestnancoch, ktorý výraznejšie diferencuje odmeňovanie pedagógov podľa ich kontinuálneho vzdelávania. Zákon tiež zaradil učiteľov medzi tzv. chránené osoby, čo ich má chrániť napríklad pred útokmi rodičov a agresívnych žiakov. Pôvodný zámer, aby učitelia boli tzv. verejnými činiteľmi, nebol naplnený.

Priemerná výška plátov v školstve

	2005	2006	2007	2008
Priemerný plat v hospodárstve v eur (Sk)	573 (17 274)	623 (18 761)	669 (20 146)	723 (21 782)
Priemerný plat v školstve v eur (Sk)	472 (14734)	512 (16569)	552 (16 632)	639 (19263)
% podiel plátov v hospodárstve	82%	82%	83%	88%
Priemerný plat učiteľov v eur (Sk)	558 (16797)	613 (19013)	681 (20 509)	729 (21974)
% podiel plátov v hospodárstve	96%	98%	102%	101%

Zdroj: *Štatistický úrad, Ministerstvo školstva*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je prínosný pre spoločnosť, jeho miera plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Index populizmu I (Popularita * Prínos) (-300;300)	Plnenie (0%;100%)	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%)) (-50;50)
26	1.6	42	26%-50%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

74. Viac peňazí pre vedu a výskum

ZNENIE SĽUBU:

SMER bude postupne **zvyšovať objem finančných prostriedkov do vedy, výskumu a vývoja**, a to transparentným financovaním Agentúry na podporu výskumu a vývoja, vysokých škôl, Slovenskej akadémie vied, výskumných zariadení, ale aj malých a stredných výskumných a vývojových centier až **do výšky 0,8% z HDP z verejných zdrojov**. (...) SMER bude legislatívne motivovať podnikateľskú sféru na investície do vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja. (...) SMER bude vytvárať investičné stimuly – inteligentné investície podporujúce vznik technologických inkubátorov pri vysokých školách, SAV, rezortných a firemných vedeckých, výskumných a vývojových pracoviskách s vysokou pridanou hodnotou.
Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Zo štátneho rozpočtu venovať postupne ročne na rozvoj vedy a výskumu minimálne **3,4% HDP**.
Zdroj: *Volebný program SNS*

Zabezpečíme, aby sa trend zvyšovania **podpory výskumu a vývoja z verejných prostriedkov** neustále zvyšoval, **aby sa dosiahlo podielu 1,5 % HDP v roku 2010** a aby celoštátny podiel výdavkov za oblasť výskumu a vývoja k HDP predstavoval 3%.
Zdroj: *Volebný program HZDS, máj 2006*

Cieľom vlády je, aby **v spolupráci vysokých škôl, Slovenskej akadémie vied, výskumných a vývojových centier, vedeckých a technologických parkov, podnikateľských inkubátorov a technologicky orientovaných firiem a úspešného čerpania prostriedkov z fondov EÚ sa postupne dosiahla úroveň financovania vedy a techniky vo výške 0,8 % HDP**.
Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 1,7 (na škále -3 až +3). Podpora vedy a vzdelania je podľa nich základným predpokladom pre správne fungovanie spoločnosti. Samotné navýšenie peňazí však nestačí, potrebné je vytvorenie transparentného, motivačného mechanizmu a adresná podpora kvalitného výskumu a vedy s merateľným prínosom pre spoločnosť. Kriticky sa tiež vyslovili ku garantovaniu finančnej podpory konkrétnym subjektom, napr. SAV, bez ohľadu na výsledky. Okrem verejných zdrojov odporúčajú prizvať na špecifické projekty aj súkromných investorov.

Vybrané komentáre:

Dôležité je vytvoriť transparentný a motivačný mechanizmus na alokáciu týchto peňazí. Odmeňovať treba vedecký výstup, nie vyhľadávanie renty a replikáciu súčasnej praxe vo výskumných inštitúciách.
Martin Filko, Sanigest International

REALITA:

Napriek nominálnemu rastu verejných výdavkov na vedu a techniku bol ich podiel na HDP v rokoch 2007 a 2008 nižší ako v roku 2006. Až v roku 2009 došlo k výraznejšiemu rastu aj v pomere k HDP, k čomu výrazne prispel prepád HDP ako aj významný nárast financovania z eurofondov. Celkový objem napriek tomu nedosiahne sľubovaných 0,8% HDP. Od augusta 2009 je účinný zákon o stimuloch pre vedu a výskum, ktorý firmám umožňuje získať dotácie i daňové úľavy pri investovaní najmä do aplikovaného výskumu.

Verejné výdavky na vedu a techniku v mil. eur (mld. Sk)

	2006	2007	2008	2009	2010
Veda a technika	259 (7,81) 0,47% HDP	234 (7,06) 0,38% HDP	290 (8,75) 0,43% HDP	415 (12,5) 0,65% HDP*	456 (13,7) 0,68% HDP

* údaje o výške HDP zodpovedajú prognóze ministerstva financií aktuálnej k septembru 2009

Zdroj: *Rozpočty verejnej správy na roky 2006 až 2012*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je pozitívny, jeho miera plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
9	1.7	15	1%-25%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metódu projektu v úvode publikácie.

75. Nespłatnenie denného vysokoškolského štúdia

ZNENIE SĽUBU:

Vláda nezavedie spłatnenie dennej formy vysokoškolského vzdelávania.
Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -1,9 (na škále -3 až +3). Experti upozornili, že sociálna spravodlivosť bezplatného vysokoškolského štúdia je otázna. Štúdium je totiž najmä prínosom pre študenta a preto by malo byť spolufinancované spotrebiteľom. Spłatnenie by tiež otvorilo nový zdroj financovania vysokých škôl. Štát by tak ušetril peniaze, ktoré by mohol použiť na sociálne a prospechové štipendiá a zabezpečiť viac možností pre štúdium šikovných študentov a študentov zo sociálne slabších rodín. Spłatnením by okrem toho stúpila hodnota vzdelania v očiach študenta, čím by vznikol vzťah predajca (škola) – zákazník (študent). To by mohlo viesť k posilneniu súťaže medzi školami, a tým aj k zvýšeniu kvality štúdia.

Vybrané komentáre:

Bez súkromných zdrojov v systéme bude nedostatok finančných prostriedkov, „sedé“ peniaze a rovnostárstvo naďalej základnou charakteristikou nášho vysokého školstva. Rovnostárska dotácia na študenta nielenže udržiava vysoké školstvo podvyživené, ale tiež nepriamo zvýhodňuje financovanie predimenzovaných študijných programov, s častokrát otáznou pridanou hodnotou pre spoločnosť a bez dopytu na trhu práce. Štruktúra študijných programov a reálnych potrieb trhu práce je v obrovskom napätí a konzervácia takéhoto stavu vyhovuje tým členom akademickej obce, ktorí verejné vysoké školy chápu ako doživotné prebendy za katedrami alebo ako továreň na diplomy „zadarmo“. Dopyt na trhu práce v zdravej ekonomike tlačí na vzdelávacie inštitúcie, aby zabezpečovali „potrebných“ absolventov. To neplatí, ak v systéme existujú deformácie egalitárskeho charakteru. Spłatnením štúdia (externého i interného) by sa do systému dostali potrebné zdroje a vytvorili by sa tiež predpoklady na vykryštalizovanie elitných univerzít ako „ťahúňov“ vysokoškolského vzdelávania a vedy v krajine. Spomínaný sľub je v príkrom rozpore s reálnymi potrebami slovenského vysokého školstva.

František Chovanec, Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.

Spłatnenie denného štúdia na vysokých školách by prinieslo viac finančných prostriedkov na sociálne a prospechové štipendiá. Zabezpečilo by to viac možností pre štúdium mladých ľudí z rodín s nižším príjmom rodičov.

Radoslav Štefančík, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

Ak by sa spłatnili všetci študenti, bolo by školné asi tri krát nižšie, než keď sa spłatnia iba externisti. Štát by mal kontrolovať najmä kvalitu štúdia a zabezpečiť, aby jeho peniaze boli použité najmä na financovanie dobrých a sociálne slabších študentov.

Eugen Jurzyca, INEKO

REALITA:

Denné štúdium zostalo prevažne bez poplatkov, v roku 2007 však vláda spłatnila súbežné štúdium viacerých akademických programov. Zúžila teda bezplatné štúdium na jeden akademický program v štandardnej dĺžke. V máji 2009 podľa správy ministerstva školstva 18 z 20 vysokých škôl nelegálne vyberalo školné, či už vo forme darov alebo poplatkov za nadštandardnú dĺžku štúdia v roku 2007/8.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 76%-99%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pričom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny. Dokazuje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
47	-1.9	-89	76%-99%	18

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

76. Obsahová reforma školstva

ZNENIE SĽUBU:

SMER bude presadzovať opatrenia, ktoré umožnia schváliť nový moderný zákon o výchove a vzdelávaní ako základný predpoklad obsahovej reformy v školstve.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 2,2 (na škále -3 až +3). Experti poukazujú hlavne na potrebu zmeny zastaranej obsahovej formy výučby, ktorá sa za pol storočie veľmi nezmenila. Ako tvrdia, treba prispôbiť učebné osnovy novým podmienkam, hlavne zväčšenej potrebe aplikácie teórie do praxe. Nevysiešenou otázkou ostávajú nástroje plnenia sľubu, vrátane zmeny motivácie a finančných zdrojov na získanie kvalitných učiteľov.

Vybrané komentáre:

Spôsob, ako sa učí, a čo sa učí na základných a stredných školách – sme niekde päťdesiat rokov späť. Ale kde sa podarí získať kvalitných ľudí, aby učili ináč? Za 10 000 čistého???

Juraj Nemec, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Obsahovú reformu určite treba uskutočniť. To vieme už asi jedno polstoročie. Načim pouvažovať, prečo sa to doteraz nepodarilo a až potom stanoviť cestu na dosiahnutie tohto cieľa.

Eugen Jurzyca, INEKO

Učebné osnovy je potrebné prispôbiť novým podmienkam a potrebám, a to predovšetkým v zmysle rastúcich nárokov na aplikovanie poznatkov do praxe.

František Chovanec, Premier Consulting Prešov, spol. s. r.o.

REALITA:

Školský zákon upravujúci obsahovú reformu školstva pre školy platí od školského roka 2008/2009. Hodnotenie jej kvality bude možné až po roku či dvoch praxe. Školy dostávajú možnosť určiť zhruba 30% učiva vlastným programom. Zmeny sa vzťahujú najskôr na prvé a piate ročníky základných škôl a prvé ročníky stredných škôl, postupne však budú počas štyroch rokov nabiehať aj v ďalších ročníkoch. Zákon tiež stanovil zníženie počtu žiakov v triedach približne o 20% a zaviedol povinnú výuku dvoch cudzích jazykov na základnej škole. Kritici reformy poukazujú na nedostatok času škôl na vytvorenie vlastných školských programov a ostávajúci monopol štátu na schvaľovanie učebníc, čo obmedzuje možnosť zavedenia inovatívnych programov.

Podľa prieskumu INEKO, do ktorého sa zapojilo 1600 učiteľov základných škôl v marci 2009, si učitelia pochvaľujú viac voľnosti a možnosti prispôbiť učivo reálnemu životu, na druhej strane kritizujú nedostatok učebníc a pomôcok pre výučbu.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže je prínosný pre spoločnosť a z väčšej časti bol splnený. Ilustruje to kladná hodnota oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
9	2.2	20	51%-75%	1

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

77. Znižovanie počtu žiakov v triedach

ZNENIE SĽUBU:

Vláda SR bude dbať o to, aby sa znižoval počet detí a žiakov v jednotlivých triedach.
Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 1,5 (na škále -3 až +3). Nižší počet žiakov v triedach umožňuje učiteľom individuálnejší prístup a vyššiu flexibilitu vo výuke.

REALITA:

Školský zákon stanovil nižšie limity na počet žiakov v triede. Školy majú na implementáciu zmien tri roky. Od roku 2005 došlo k zníženiu priemerného počtu žiakov v triedach v základných školách, stredných školách i gymnáziách, k čomu výrazne prispel demografický vývoj.

Vývoj priemerného počtu žiakov v triedach

	September 2005	September 2008
Základné školy, 1-4.ročník	19,6	18,3
Základné školy, 5-9.ročník	22,6	20,8
Stredné odborné školy	28,3	25,1
Gymnázia	29,3	27,9

Zdroj: Ústav informácií a prognóz školstva, prepočty INEKO

Maximálny počet žiakov v triede stanovený zákonom

	Pred 1.9.2008	Od 1.9.2008
Základné školy, 1.ročník	29	22
Základné školy, 2-4.ročník	34	25
Základné školy, 5-9.ročník	34	28
Stredné školy	34-38	30

Zdroj: Zákon o výchove a vzdelávaní (Školský zákon)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Je prínosný pre spoločnosť a bol splnený na 100%. Dokazujú to kladné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
10	1.5	15	100%	5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

78. Prispôsobenie stredného školstva na potreby podnikov

ZNENIE SĽUBU:

V oblasti podpory podnikania SMER – sociálna demokracia prispôsobí stredné odborné školstvo a učilištia potrebám všetkých druhov podnikania na úrovni regiónov a vytvorí predpoklady na ekonomicky motivujúce prepojenie takéhoto školstva s podnikateľskou sférou.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 1.5 (na škále -3 až +3). Zladenie odborov a osnov stredného školstva s dopytom na pracovnom trhu zvýši zamestnatelnosť absolventov a podporí tak rast hospodárstva.

REALITA:

Od septembra 2009 je účinný zákon o odbornom vzdelávaní a príprave, ktorý má za cieľ zladiť potreby firiem a ponuku odborného vzdelávania. Vytvára krajské rady pre koordináciu zamerania škôl, poskytuje priestor pre finančnú a hmotnú motiváciu zamestnávateľov podporovať žiakov ako svojich budúcich zamestnancov, a vytvára aj špeciálny nadačný fond na podporu materiálneho zabezpečenia škôl. Dopady zákona na prax bude možné posúdiť až s odstupom niekoľkých rokov.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže je prínosný pre spoločnosť a z väčšej časti bol splnený. Ilustruje to kladná hodnota oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
8	1.5	12	51%-75%	1

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

INTENZÍVNEJŠIA PODPORA KULTÚRY A ŠPORTU

79. Viac peňazí na šport

ZNENIE SĽUBU:

Štát zabezpečí postupný **nárast financovania športu**. Uvedomujúc si dôležitosť vybudovania športovej infraštruktúry dôjde k **vypracovaniu návrhu dlhodobého programu rozvoja športovej infraštruktúry** vrátane zabezpečenia koordinácie výstavby športových zariadení a ich následného ekonomického prevádzkovania.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PROTIREČIVÉ VYHLÁSENIA:

V marci 2007, keď sa na Úrade vlády hovorilo o reprezentačnom futbalovom stánku, predseda Fico povedal, že ide o veľmi drahý projekt a že on si nevie predstaviť, „že by teraz - obrazne povedané - vláda vytiahla 2,5 alebo 3 miliardy korún, aby postavila národný futbalový štadión". „Na to teraz zdroje nie sú," tvrdil premiér a dodal: „Máme aj iné priority - veľmi, veľmi vážne priority"(...) Vo februári 2009 povedal: „Je možné, že po kríze štát prispieje na výstavbu štadióna (...) Po kríze sa o tom môžeme baviť."

Zdroj: SME, 21.7.2009, [Štadión, lebo je kríza!](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 0.8 (na škále -3 až +3). Šport zlepšuje kvalitu života jednotlivca aj spoločnosti, keďže má pozitívny vplyv na zdravotný stav človeka. Podpora športu pomáha tvoriť možnosti aktívneho trávenia voľného času pre mládež. Šport tiež v ľuďoch pomáha rozvíjať vlastnosti užitočné v profesionálnom i osobnom živote, prispieva k povedomiu o krajine v zahraničí a podporuje sebavedomie národa. Namiesto podpory vybraných subjektov (napr. veľké infraštruktúrne projekty) by však bolo vhodné prostriedky smerovať ku konkrétnym cieľom.

REALITA:

Podiel rozpočtovaných výdavkov na šport stúpa v absolútnom vyjadrení, no v pomere k HDP s nástupom súčasnej vlády klesal až do roku 2008. Od roku 2009 výdavky prudko stúpili najmä vďaka štátnym dotáciám na výstavbu hokejového a futbalového štadióna v Bratislave. V decembri 2008 vláda schválila dotáciu približne 41 mil. eur (vyššie 1.2 mld. Sk) na opravu Zimného štadióna Ondreja Nepelu v Bratislave, ktoré majú byť prerozdelené v rokoch 2009-10. V júli 2009 tiež vláda prisľúbila z nasledujúcich troch rozpočtov vyčleniť takmer 70 mil. eur (približne 2.1 mld. Sk) na stavbu nového futbalového štadióna na tehelnom poli. V oboch prípadoch ide o jednorazové dotácie, vláda nevypracovala dlhodobú stratégiu rozvoja infraštruktúry.

V roku 2008 štát prispel sumou 3 mil. eur (91 mil. Sk) na rozbeh financovanie športového kanála STV, ktorý má tiež prispieť k rozvoju popularity športu. Dlhodobé financovanie kanála zatiaľ nie je vyriešené.

Verejné výdavky na podporu športu

	2006	2007	2008	2009	2010
V mil. Eur (mld. Sk)	42,0 (1,3)	41,6 (1,3)	42,8 (1,3)	51,3 (1,5)	105,9 (3,2)
% z HDP	0,077%	0,068%	0,064%*	0,081%*	0,157%

*údaje o výške HDP zodpovedajú prognóze ministerstva financií aktuálnej k septembru 2009

Zdroj: [Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže je prínosný pre spoločnosť a z väčšej časti bol splnený. Ilustruje to kladná hodnota oboch indexov populizmu. Z hľadiska populizmu sú významné protirečivé vyhlásenia premiéra Fica o možnostiach financovania výstavby futbalového štadióna.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
19	0.8	15	51%-75%	2,5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

80. Kultúra - vyššie platy, podpora pôvodnej tvorby, celkovo viac peňazí

ZNENIE SĽUBU:

SMER – sociálna demokracia považuje za dôležité deklarovať snahu odstrániť platovú diskrimináciu celého sektora kultúry a dosiahnuť stav, keď kvalitný výsledok tvorivej a pracovnej aktivity umožní jej nositeľovi dôstojný život. (...) SMER – sociálna demokracia považuje za dôležité deklarovať podporu pôvodnej tvorby, vznik a šírenie nových umeleckých diel, ale i moderných muzeálnych expozícií a výstav a využitie nových metód na sprístupnenie národného kultúrneho dedičstva.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Vláda SR si kladie za cieľ v tomto volebnom období postupne zvyšovať príspevok na financovanie kultúry a vytvoriť tak predpoklad, aby sa na podporu kultúry na Slovensku vynakladal čo najskôr taký podiel verejných zdrojov, aký je obvyklý v štátoch Európskej únie.

Zdroj: *Programové vyhlásenie vlády, august 2006*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ :

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 0,0 (na škále -3 až +3). Ich názory sa rôznia. Jedni zastávajú podporu kultúry štátom, nie však plošnú, ale podporu najužitočnejších projektov prostredníctvom transparentného mechanizmu tak, aby boli financie použité efektívne. Druhá skupina je k podpore kultúry zo strany štátu skeptická, s výnimkou vybraných oblastí, ako napr. ochrana pamiatok. Podľa nich sa totiž kultúra dokáže užívať samostatne a dotácie zo strany štátu by pravdepodobne šli na projekty záujmových skupín umelcov bez ohľadu na užitočnosť.

Vybrané komentáre:

Podobne ako v ostatných oblastiach, plošné navýšenie prostriedkov nemusí mať nutne pozitívny efekt. Je potrebné čo najtransparentnejšie prerozdeľovať prostriedky tak, aby všetky kvalitné projekty a podujatia boli primerane podporované a čo najmenej peňazí bolo plytvaných zbytočne.

Richard Kollár, University of Michigan, USA

Oblasť kultúry a umenia, ktorá nespadá pod zákonom definované oblasti podpory (napr. štátna pamiatková ochrana) si v slobodnej spoločnosti dokáže na seba zaradiť sama (a to aj vo sfére tzv. vyššej kultúry), poprípade je rozhodujúcou mierou financovaná mecenášmi a grantovými schémami. Priživovanie sa niektorých záujmových skupín umelcov na verejných zdrojoch prostredníctvom dotácií zo štátneho rozpočtu je pre celú slovenskú kultúru škodou. Rovnako ako sľub strany Smer.

František Chovanec, Premier Consulting Prešov, spol. s r.o.

Kým chýbajú merateľné ukazovatele efektívnosti a kvality vynakladania prostriedkov, je tento cieľ nesprávny. Kultúra dokáže stroviť veľa peňazí, ale tá najkvalitnejšia pritom nemusí byť drahá. A STV nie je kultúra, tú treba sprivatizovať.

Anonymný autor

REALITA:

V pomere k HDP prekročil objem zdrojov na kultúru úroveň z roku 2006 až v roku 2009, k čomu výrazne prispel prepád HDP v dôsledku hospodárskej krízy. K ďalšiemu zvýšeniu má dôjsť v roku 2010.

Verejné výdavky na podporu kultúry v mil. eur (mld. Sk)

	2006	2007	2008	2009	2010
V mil. Eur (mld. Sk)	380 (11,46)	335 (10,08)	407 (12,27)	494 (14,87)	549 (16,54)
% z HDP	0,69% HDP	0,55% HDP	0,60% HDP	0,78% HDP*	0,81% HDP

*údaje o výške HDP zodpovedajú prognóze ministerstva financií aktuálnej k septembru 2009

Zdroje: [Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012](#), zákony o štátnom rozpočte na roky 2006-09

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je neutrálny a z väčšej časti bol splnený. Ilustruje to neutrálna, resp. kladná hodnota indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
7	0.0	0	51%-75%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

81. Pomoc štátu pri financovaní STV a Slovenského rozhlasu

ZNENIE SĽUBU:

Ak chceme, aby si STV a Slovenský rozhlas plnili úlohy, na ktoré sú zriadené, bude sa musieť na ich financovaní významne podieľať aj štát.

Zdroj: Marek Maďarič, minister kultúry (SMER), SME, 7.7.2006, [Maďarič: Musíme oživiť kinematografiu](#)

REALITA:

Vládna koalícia prijala zákon upravujúci platenie koncesionárskych poplatkov s cieľom zvýšiť ich vymáhateľnosť. Od 1. apríla 2008 platia nielen majitelia televízií či rádii, ale všetci odberatelia elektrického prúdu, respektíve firmy s viac ako 3 zamestnancami. Očakávané príjmy sa však nenaplnili a STV hrozila aj platobná neschopnosť. Tri mesiace roka 2009 prežila v provizóriu, keďže Rada STV vedeniu televízie opakovane neschválila nový rozpočet. V auguste 2008 STV spustila tretí, športový kanál, na ktorý poskytla vláda dotáciu približne 3 mil. eur (91 mil. Sk). Vláda opakovane rieši finančné problémy médií ad hoc dotáciami. Naposledy v júni 2009 vláda priznala STV dotáciu vo výške približne 6,5 mil. eur (197 mil. Sk) a Slovenskému rozhlasu 2,8 mil. eur (84 mil. Sk).

Hospodárenie STV v mil. eur (mil. Sk)

	2005	2006	2007	2008
Náklady celkom	74,4 (2 242)	74,1 (2 233)	80 (2 409)	85,5 (2 586)
Výnosy celkom	75,2 (2 266)	74,6 (2 247)	74,7 (2 249)	76,3 (2 299)
Dotácia zo štátneho rozpočtu	-	-	3,3 (100)	2 (60)
Hospodársky výsledok	0,8 (24)	0,5 (14)	-5,3 (-161)	-9,5 (-287)

Zdroj: STV

Slovenský rozhlas naďalej vykazuje straty, aj keď v rokoch 2007-2008 boli nižšie ako v predchádzajúcich dvoch rokoch.

Hospodárenie SRO v mil. eur (mil. Sk)

eur (mil. Sk)	2005	2006	2007	2008
Náklady celkom	33,2 (1000)	33,7 (1 016)	29,5 (879)	28 (843)
Výnosy celkom	24,2 (729)	26,2 (800)	28,8 (868)	27,6 (832)
Dotácia zo štátneho rozpočtu	0,3 (10)	0,3 (9)	3,4 (101)	1,9 (56)
Hospodársky výsledok	-9 (-270)	-7,2 (-216)	-0,4 (-11)	-0,4 (-11)

Zdroj: Slovenský rozhlas

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický. Je pomerne populárny, jeho vplyv na spoločnosť je neutrálny a miera jeho plnenia pomerne vysoká. Ilustrujú to nezáporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
10	0.0	0	51%-75%	1

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

ZDRAVOTNÍCTVO

Sľuby z oblasti zdravotníctva vláda splnila v priemere na 37,9%. Sľuby, ktoré mali priniesť kvalitnejšie a solidárnejšie zdravotníctvo, patria k najpopulárnejším. Ich prínos pre spoločnosť je však podľa odborníkov malý, na škále -3 až 3 získali v priemere 0,3 bodu. Dôvodom je najmä negatívne hodnotenie zrušenia 20- a 50-korunových poplatkov ako aj sľubu centralizovať a zoštatniť zdravotné poistenie.

Práve zrušenie poplatkov za návštevu lekára a pobyt v nemocnici je jediným sľubom, ktorý vláda splnila na 100%. Ide pritom o jeden z najpopulárnejších, zároveň však aj najškodlivejších pred- a povolebných sľubov. Vláda tiež prevažne splnila sľub o zvýšení objemu peňazí pre zdravotníctvo ako aj o zrušení zisku v zdravotnom poistení. Zo zvyšných sľubov však 5 splnila len minimálne a jeden vôbec. Z celkového počtu 9 sme 8 sľubov vyhodnotili ako populistických.

Plnenie sľubov	100%	51%-99%	1% - 50%	0%
Počet sľubov	1	2	5	1

Napriek zvýšeniu financií pre zdravotníctvo k sľubovanej ekonomickej stabilizácii v sektore nedošlo. Vlode sa totiž nepodarilo zastaviť zadlžovanie nemocníc ani zrušiť 6-tisíc neefektívnych nemocničných lôžok. Nesplnila ani záväzok zvýšiť platy lekárov a sestier na 3- resp. 1,5-násobok priemernej mzdy. Priemerné mzdy lekárov a sestier v roku 2008 síce vzrástli na 1 529 eur (46 065 Sk) a 797 eur (24 022 Sk), v pomere k priemernej mzde v hospodárstve však zostali na úrovni 2,1- resp. 1,1-násobku.

Medzi nesplnenými ostalo aj viacero ďalších kvalitných sľubov, ako napríklad podpora nepovinného poistenia, či významné zjednodušenie účtovania zdravotných odvodov.

Vláda nesplnila ani odborníkmi negatívne hodnotený **záväzok o nahradení systému súkromných a štátnych zdravotných poisťovní jedinou štátnou poisťovňou**. Rezort zdravotníctva sa pritom aktívne snažil, keď navrhoval presunúť poistencov štátu do štátnych poisťovní, vyvlastniť a likvidovať súkromné poisťovne či schvaľovať rozpočty súkromných poisťovní na zasadnutiach vlády. Minister však nakoniec aj vďaka názorovej opozícii od týchto zámerov ustúpil. **Vláda tiež nevrátila poisťovniam verejnoprávny charakter**, všetky zostávajú akciovými spoločnosťami. Podarilo sa jej však presadiť významnú zmenu, keď prakticky zrušila zisk v zdravotnom poistení. Zisk vytvorený od roku 2008 už totiž akcionári poisťovní nemôžu použiť podľa vlastného rozhodnutia, ale len na úhrady za poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

Odpočet plnenia sľubov v zdravotníctve

Sľuby	Populizmus	Popularita (0;100)	Prínos pre spoločnosť (-3;3)	Plnenie (0%;100%)
Úspory v zdravotníctve, zrušenie 6 tisíc nemocničných lôžok	Áno	2	1.2	26%-50%
Podpora nepovinného zdravotného poistenia	Áno	8	2.5	0%
Zastavenie zadlžovania nemocníc	Áno	42	3.0	1%-25%
Zrušenie súčasnej podoby účtovania zdravotného poistného	Áno	33	1.2	1%-25%
Viac peňazí do zdravotníctva	Nie	65	0.0	51%-75%
Lepšie pracovné a životné podmienky zdravotníkov, vyššie platy	Áno	24	1.3	26%-50%
Zrušenie poplatkov v zdravotníctve	Áno	72	-2.4	100%
Centralizácia a zoštatnenie zdravotného poistenia	Áno	32	-2.0	1%-25%
Vrátiť zdravotným poisťovniam verejnoprávny charakter, aby netvorili zisk	Áno	39	-2.4	51%-75%
Celkom	8/9	35. 2	0.3	37.9%

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

KVALITNEJŠIE ZDRAVOTNÍCTVO

82. Úspory v zdravotníctve, zrušenie 6 tisíc nemocničných lôžok**ZNENIE SĽUBU:**

SMER zruší všetky zbytočné administratívne úkony a duplicity v činnostiach Ministerstva zdravotníctva SR, presadí vykonanie dôkladného auditu jeho činnosti s následnou racionalizáciou počtu pracovníkov. (...) SMER podporí reštrukturalizáciu siete zdravotníckych zariadení na základe vopred jasne stanovených kritérií, ktorá povedie k optimalizácii siete poskytovateľov, aby bola zabezpečená dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre každého pacienta.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Nemocnice prídu o vyše šesťtisíc lôžok, nijaká nemocnica však nezanikne. To je **záver komisie na ministerstve zdravotníctva**, ktorá takmer tri mesiace pracovala na analýze siete nemocníc. Zdroj: *Pravda*, 14.12.2006, [V nemocniciach zrušia šesťtisíc lôžok](#)

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známku 1,2 (na škále -3 až +3). Ako poukazujú, súčasný systém poskytovateľov zdravotníckych služieb najmä lôžkových, je príliš rozsiahly a neefektívny. Reforma sa však musí spraviť podľa transparentne stanovených pravidiel. Viacerí odborníci tiež argumentujú, že rozhodnutie o rušení nemocničných lôžok by nemalo prijímať ministerstvo od zeleného stola, ale zdravotné poisťovne a vlastníci nemocníc.

Vybrané komentáre:

Príliš rozsiahly a neefektívny systém poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, najmä lôžkovej, je najdôležitejším problémom slovenského zdravotníctva a jeho vyriešenie, čo ako bolestivé a politicky komplikované, je superprioritou zdravotníckej politiky.

Martin Filko, Sanigest International

Reštrukturalizácia nemocníc musí vyplývať z transparentných pravidiel hry a nie byrokratického rozhodnutia.

Juraj Nemec, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Je to problém skôr zriaďovateľov / vlastníkov nemocníc. Keď sa im páči mať 30 % lôžok neobsadených, respektíve 30 % výkonov nadlimitných (nad rámec objednávky a platby zdravotnej poisťovne), je to ich vec.

Milan Velecký, Slovenský rozhlas

REALITA:

K zásadnej reštrukturalizácii siete zdravotníckych zariadení nedošlo. V roku 2007 vláda stanovila minimálnu sieť 34 poskytovateľov, z ktorých všetci sú v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva zdravotníctva. Všeobecná zdravotná poisťovňa následne pristúpila k diferencovanému uzatváraniu zmlúv, na základe ktorého znížila platby, resp. neobnovila zmluvy s viacerými zariadeniami mimo minimálnej siete. K podstatnému zníženiu počtu nemocničných lôžok však nedošlo.

Počet nemocničných lôžok

	2005	2006	2007	2008
Celkom	37 131	36 781	36 642	n
Na 100 tisíc obyvateľov	689	681,9	678,4	n

n – údaj v čase publikácie nedostupný

Zdroj: [Národné centrum zdravotníckych informácií](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický. Jeho prínos pre spoločnosť je síce pozitívny, z prevažnej časti však zostal nesplnený. Populizmus ilustruje záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
2	1.2	2	26%-50%	-0,2

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

83. Podpora nepovinného zdravotného poistenia

ZNENIE SĽUBU:

Vláda považuje podporu nepovinného zdravotného poistenia za rozhodujúcu pri umožnení prístupu k zdravotnej starostlivosti nehradenej zo zdravotného poistenia a k zníženiu bezprostredného finančného dopadu spoluúčasti. Vláda zváži možnosť daňového zvýhodnenia platby na nepovinné zdravotné poistenie. Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 2.5 (na škále -3 až +3).

REALITA:

Vláda nepodnikla kroky pre podporu nepovinného zdravotného poistenia. Nepovinné zdravotné poistenie na Slovensku prakticky neexistuje.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 0%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je pomerne populárny, pritom jeho miera plnenia je nulová. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
8	2.5	20	0%	-4

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

84. Zrušenie súčasnej podoby zúčtovania zdravotného poistného

ZNENIE SĽUBU:

Vláda zruší súčasnú podobu ročného zúčtovania poistného. Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známkou 1.2 (na škále -3 až +3).

REALITA:

Vláda ponechala súčasnú podobu zúčtovania zdravotného poistného. Z povinnosti podávať zúčtovanie však od roku 2008 vylúčila dôchodcov a študentov pracujúcich na dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti a brigádnickej dohody. Dobrovoľne nezamestnaní, ako aj poistenci štátu (o.i. študenti a dôchodcovia) musia podať zúčtovanie len v prípade, ak ich započítateľné príjmy boli vyššie ako úhrn vymeriavacích základov, čo v roku 2009 znamená vyššie ako 2 135 eur (64 322 Sk). Vláda tiež zrušila povinnosť doplácať nedoplatky a vracť preplatky do 3,3 eur (100 Sk).

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pritom jeho miera plnenia je nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
33	1.2	40	1%-25%	-12

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

85. Zastavenie zadlžovania nemocníc

ZNENIE SĽUBU:

Väčšina nemocníc nedokáže plniť svoju úlohu a súčasne udržať chod zdravotníckeho zariadenia s vyrovnaným rozpočtom. Väčšina neustále vytvára dlh, a to nielen skrytý v podobe neobnovovania prístrojovej techniky, nemožnosti väčších opráv na budovách, či v budovách samotných, nehovoriac už o cestách v areáloch nemocníc, atď., ale aj otvorený dlh v podobe neuhradených faktúr za odobraté lieky, špeciálny zdravotný materiál či potraviny alebo teplo, vodu či ostatné energie.

Zdroj: *Volebný program SNS*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku 3 (na škále -3 až +3). Ide o jeden z najužitočnejších sľubov vlády. Zastavenie rastu dlhu štátnych nemocníc bude mať pozitívny dopad na verejné financie. Predpokladá efektívnejšie hospodárenie nemocníc.

REALITA:

V rokoch 2006 až 2008 stúpol v zdravotníctve dlh po lehote splatnosti zo 186 mil. eur (5,6 mld. Sk) na 272 mil. eur (8,2 mld. Sk). Najväčšia časť pripadá na dlh zariadení v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva, medzi ktoré patria najmä veľké štátne nemocnice. Dlh týchto zariadení stúpol v rokoch 2006 až 2008 zo 66 mil. eur (2,0 mld. Sk) na 196 mil. eur (5,9 mld. Sk). V roku 2008 sa nárast celkového dlhu spomalil, k čomu prispel najmä rýchly rast ekonomiky. Vláda v súčasnosti plánuje riešiť dlh v zdravotníctve formou zvýhodnených pôžičiek od štátu. Prostredníctvom návratnej štátnej pôžičky by mali byť oddlžované nemocnice, ktoré patria štátu, samosprávam alebo obciam.

Prehľad záväzkov po lehote splatnosti v rezorte zdravotníctva

(kumulatívne údaje od 1.1.2005 ku koncu príslušného roka v mil. eur (mil. Sk))

	2005	2006	2007	2008
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MZ SR	67,48 (2 033)	147,22 (4 435)	193,92 (5 842)	195,55 (5 891)
Zdravotnícke zariadenia transformované na akciové spoločnosti	n	0,47 (14)	0,2 (6)	0,5 (15)
Zdravotnícke zariadenia delimitované na obce a kraje a transformované na neziskové organizácie	79,13 (2 384)	75,52 (2 275)	71,5 (2 154)	76,71 (2 311)
Zdravotné poisťovne	40,4 (1 217)	3,22 (97)	2,2 (72)	0,4 (12)
DLH SPOLU	187,02 (5 634)	226,42 (6 821)	268,01 (8 074)	273,15 (8 229)

Zdroj: *Správa o vývoji dlhov v rezorte zdravotníctva k 31.12.2008, Ministerstvo zdravotníctva, apríl 2009*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je prínosný pre spoločnosť, jeho miera plnenia je však nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
42	3.0	126	1%-25%	-16

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

SOLIDARITA V ZDRAVOTNÍCTVE

86. Viac peňazí do zdravotníctva

ZNENIE SĽUBU:

SMER presadí také zvýšenie finančných prostriedkov pre zdravotníctvo, okrem iného aj vyššími platbami štátu za svojich poistencov, aby došlo k ekonomickej stabilizácii zdravotníckeho systému.
Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO neutrálnou známku 0 (na škále -3 až +3). Slovensko podľa nich dáva v medzinárodnom porovnaní krajín OECD do zdravotníctva málo peňazí. Súčasne so zvýšením zdrojov by však vláda mala zastaviť rast dlhu a neefektívne míňanie. K tomu vedie podľa niektorých odborníkov posilnenie trhových princípov, a to napríklad spoplatnením menej závažných diagnóz (čím by vláda otvorila cestu súkromnému financovaniu), alebo zavedením súťaže medzi poskytovateľmi.

Vybrané komentáre:

Zdravotníctvo je skutočne podfinancované, pridanie peňazí ale musí byť sprevádzané opatreniami na rast efektívnosti.

Juraj Nemec, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Pokiaľ je systém zle nastavený, viac peňazí len oddiali jeho konečné zlyhanie. Štátny rozpočet nie je bezodný – má svoje limity. Problém je aj v efektívnosti fungovania systému, čoho sa však sľub vôbec nedotkol. Zdravotníctvu by pomohlo rozdelenie diagnóz a zavedenie priamych platieb pacientov za ľahké diagnózy. Sekundárny efekt priamych platieb by bol v tom, že ľudia by sa svojmu zdraviu začali viac venovať (šport, zdravá strava...).

Róbert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska

Slovenské zdravotníctvo je v porovnaní s inými krajinami dlhodobo podfinancované. Ceny v zdravotníctve sú nastavené na úroveň disponibilných zdrojov, bez ohľadu na reálne náklady poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Už len samotné poskytovanie zdravotnej starostlivosti vedie k zadlžovaniu zdravotníckych zariadení, nehovoriac o úniku pracovníkov do zahraničia.

Milan Velecký, Slovenský rozhlas

REALITA:

Poistná platba štátu za poistenca sa od roku 2006 do roku 2009 zvýšila zo 4% na 4,9% z priemernej mzdy v ekonomike, v roku 2010 však klesne na 4,78%. Platby štátu rastú aj v pomere k HDP. Ministerstvo financií tiež vykazuje nárast verejných zdrojov v zdravotníctve zo 4,86% HDP v roku 2006 na 5,6% HDP v roku 2010.

Výška platieb štátu za vlastných poistencov

	2006	2007	2008	2009*	2010
Podiel poistnej platby na priemernej mzde	4%	4,33%	4,5%	4,9%	4,78%
Absolútna suma v mil. eur (mld. Sk)	773 (23,3) 1,4% HDP	893 (26,9) 1,5% HDP	979 (29,5) 1,4% HDP	1 161 (36,2) 1,8% HDP	1 283 (38,7) 1,9% HDP
Verejné zdroje v zdravotníctve v mld. eur (mld. Sk)	2,64 (79,6) 4,86% HDP	2,89 (86,9) 4,77%	3,34 (100,5) 5,05% HDP	3,80 (114,5) 5,97% HDP	3,76 (113,3) 5,58% HDP

* údaje o výške HDP zodpovedajú prognóze ministerstva financií aktuálnej k septembru 2009

Zdroj: [Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2010 až 2012](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2009 až 2011](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2007 až 2009](#), [Rozpočet verejnej správy na roky 2006 až 2008](#)

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub nie je populistický, keďže jeho miera plnenia je pomerne vysoká. Ilustruje to kladná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
65	0.0	0	51%-75%	9

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

87. Lepšie pracovné a životné podmienky zdravotníkov, vyššie platy

ZNENIE SĽUBU:

SMER legislatívne utvorí podmienky pre zlepšenie pracovných a životných podmienok predovšetkým lekárov v nemocniciach, ale aj lekárov prvého kontaktu (...), vyvinie maximálne úsilie, aby občania opäť nadobudli dôveru k poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, čo ide ruka v ruku s humanizáciou prístupu zdravotníkov k pacientom a adekvátnym ohodnotením práce lekárov a zdravotných sestier.

Zdroj: *Volebný program SMER-u, december 2005*

Ministerstvo zdravotníctva je presvedčené, že do roku 2010 je možné pri mzdovom ohodnotení lekárov a sestier priblížiť sa k 1,5 až 3-násobku priemernej mzdy, presnejšie dostať sa na ich úroveň. U lekárov spomínaný trojnásobok predstavuje cca 54 000 Sk, pričom v decembri 2006 sa priemerná mzda lekárov vo fakultných nemocniciach pohybovala nad 40 000 Sk. U sestier spomínané 1,5-násobné zvýšenie by malo predstavovať 27 000 Sk, pričom priemerná mzda sestry v decembri 2006 bola viac ako 20 000 Sk.

Zdroj: *Tlačová správa Ministerstva zdravotníctva, 29.1.2007*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO známkou 1,3 (na škále -3 až +3). Poukazujú najmä na fakt, že do zdravotníctva plynie menej financií ako v krajinách OECD. Samotné zvyšovanie plátov však nerieši rozdiely v kvalite jednotlivých poskytovateľov. Systém preto treba najskôr zreformovať, odstrániť neefektívnosti a šedú ekonomiku, až potom doň vkladať viac peňazí. V otázke miezd by sa tiež mali posilniť kompetencie manažmentu zdravotníckych zariadení.

Vybrané komentáre:

Zvýšenie socioekonomického statusu lekárov je podmienené výraznou reštrukturalizáciou poskytovateľov a zmenou pre- a postgraduálneho vzdelávania lekárov. Samotné vyššie platy nevyriešia problém zmiešanej kvality zdravotníctva, a len obmedzene zabránia odchodu zdravotníkov do zahraničia.

Martin Filko, Sanigest International

Do zdravotníctva dávame najmä zo súkromných zdrojov menej ako vo väčšine krajín OECD. Merané podielom na HDP. "Legislatívne zmeny" ale môžu pomôcť iba vtedy, ak vieme, čo má byť ich obsahom. Inak nemá spoliehanie sa na ne väčší význam než žiaden.

Eugen Jurzyca, INEKO

REALITA:

Platy lekárov a zdravotných sestier vo fakultných nemocniciach nestúpili na sľubovaný 3-násobok, resp. 1,5-násobok priemernej mzdy, ale len na 2,1-násobok, resp. 1,1-násobok. Priemerná mzda v celom zdravotníctve rastie napriek tomu od roku 2006 rýchlejšie ako priemerná mzda v SR. Kým v roku 2006 tvorila len 88% priemernej mzdy v SR, v roku 2008 to už bolo 102%. Priemerná mzda v zdravotníctve tak prevýšila priemernú mzdu v SR po prvý raz od roku 1992.

Vývoj miezd v zdravotníctve v pomere k priemernej mzde v SR, v eur (Sk)

	2006	2008
Priemerná mzda v SR	623 (18 761)	723 (21 782)
Priemerná mzda lekárov vo fakultných nemocniciach	1 163 (35 047)	1 529 (46 065)
Pomer mzdy lekárov k priemernej mzde v SR	1,9	2,1
Priemerná mzda sestier vo fakultných nemocniciach	588 (17 703)	797 (24 022)
Pomer mzdy sestier k priemernej mzde v SR	0,9	1,1
Priemerná mzda v celom zdravotníctve	549 (16 524)	737 (22 212)
Pomer mzdy v zdravotníctve k priemernej mzde v SR	0,88	1,02

Zdroj: *Ministerstvo zdravotníctva SR, Národné centrum zdravotníckych informácií, Štatistický úrad SR*

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 26%-50%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže je populárny, pritom jeho miera plnenia je nízka. Ilustruje to záporná hodnota druhého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
24	1.3	31	26%-50%	-3

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

88. Zrušenie poplatkov v zdravotníctve

ZNENIE SĽUBU:

Vláda zruší ešte v roku 2006 niektoré poplatky nemajúce priamo súvis s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a zabezpečí pre poskytovateľov kompenzáciu.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub dostal v prieskume INEKO od odborníkov záporné hodnotenie -2,4 (na škále -3 až +3). Poplatky totiž pomáhali znížiť nadmerný dopyt a tým riešiť rozpor medzi obmedzenými verejnými zdrojmi na financovanie zdravotníctva a neobmedzeným dopytom ľudí po zdraví. Zrušenie poplatkov naopak posilňuje ilúziu bezplatného zdravotníctva, čím prispieva k nárastu spotreby aj dlhu. Relatívne nízke poplatky mali podľa niektorých odborníkov symbolický význam a neohrozovali sociálnu situáciu väčšiny občanov. Vláda ich preto mala zachovať a pomôcť sociálne najslabším ľuďom vyrovnávať sa s nimi.

Vybrané komentáre:

Poplatky existujú vo všetkých vyspelých krajinách a sú nástrojom regulácie dopytu. Problém sociálne slabých občanov sa nedá riešiť cez zrušenie poplatkov.

Juraj Nemec, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Vláda opäť vyvoláva v ľuďoch dojem, že niečo je tu zadarmo a podporuje tým neobmedzený dopyt po obmedzených zdrojoch. Navyše ani nedotiahla populizmus do konca, keď časť poplatkov ponechala. Teraz musí riešiť výpadok príjmov lekárov, na čo ale nemá kompetentného ministra.

Martin Jaroš, týždenník Trend

Zrušenie poplatkov v zdravotníctve prispelo k nárastu návštev u lekárov a v nemocniciach, ktoré nie sú nevyhnutne potrebné a tak významne prispelo k tomu, že zadlžovanie zdravotníctva sa opäť prudko zvyšuje.

Vladimír Tvaroška, bývalý štátny tajomník MF SR

REALITA:

Poplatky za návštevu lekára a pobyt v nemocnici vláda zrušila od septembra 2006. Vláda tiež znížila poplatok za vydanie lieku z 0,66 eur (20 Sk) na 0,17 eur (5 Sk). Bez zmeny ponechala poplatok za návštevu pohotovosti vo výške 1,99 eur (60 Sk), ako aj poplatok za prepravu sanitkou vo výške 0,07 eur (2 Sk) za kilometer. Pacienti tiež platia poplatky za kúpeľnú liečbu vo výške 1,66 až 7,30 eur na deň v závislosti od diagnózy.

Poplatky za služby súvisiace so zdravotnou starostlivosťou

	Do septembra 2006	2009
Návšteva lekára	0,66 eur (20 Sk)	0
Pobyt v nemocnici	1,66 eur (50 Sk) / deň	0
Vydanie lieku	0,66 eur (20 Sk)	0,17 eur (5 Sk)
Návšteva pohotovosti	1,99 eur (60 Sk)	1,99 eur (60 Sk)
Preprava sanitkou	0,07 eur (2 Sk) / km	0,07 eur (2 Sk) / km
Kúpeľná liečba	1,66 - 7,3 eur (50 - 220 Sk) / deň	1,66 - 7,3 eur (50 - 220 Sk) / deň

Zdroj: INEKO

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 100%.

POPULIZMUS:

Sľub je výrazne populistický, keďže je vysoko populárny, pričom jeho prínos pre spoločnosť je negatívny. Dokazuje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
72	-2.4	-173	100%	36

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

89. Centralizácia a zoštatnenie zdravotného poistenia

ZNENIE SĽUBU:

Legislatívne zabezpečiť, aby peniaze za povinné zdravotné poistenie spravovala jedna zdravotná poisťovňa so stopercentnou účasťou štátu. (...) Je neprípustné, aby štát zákonom nariadil povinné zdravotné poistenie a potom zveril tieto peniaze súkromným zdravotným poisťovniam, ktoré si v rámci prijatých zákonov môžu robiť vlastnú, takmer ľubovoľnú finančnú politiku.

Zdroj: *Volebný program SNS*

Pokiaľ ide o zdravotné poisťovne ako také, no budem úprimný. Ja presadzujem naďalej myšlienku jednej zdravotnej poisťovne. (...) Keby bol Smer - SD sám vo vláde, tak to vieme urobiť inou rýchlosťou a iným štýlom.

Zdroj: *Robert Fico, predseda vlády, 28.4.2007, Sobotné dialógy, Rádio Slovensko*

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Sľub zhodnotil inštitút INEKO známku -2 (na škále -3 až +3).

REALITA:

Pluralita v zdravotnom poistení ostáva zachovaná. Rezort zdravotníctva síce navrhoval presun poistencov štátu do štátnych poisťovní a neskôr aj priamu likvidáciu a vyvlastnenie súkromných poisťovní, oba tieto návrhy však vďaka názorovej opozícii stiahol. Vláda naopak presadila faktický zákaz zisku zdravotných poisťovní. Od januára 2009 tiež vláda zvýšila základ pre výpočet sumy určenej na prerozdeľovanie príjmov poisťovní z 85,5% na 95% predpísaného poistného. Výsledkom prerozdeľovania za posledné roky bol prísun peňazí do Všeobecnej zdravotnej poisťovne na úkor všetkých ostatných poisťovní. Od januára 2009 tiež vláda získala právomoc prerokovávať rozpočty súkromných zdravotných poisťovní, čo však znamená ústup od pôvodného zámeru, podľa ktorého mala vláda rozpočty aj schvaľovať. Podľa pôvodnej úpravy museli vláde predkladať rozpočty len štátne poisťovne, nie však súkromné.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili v intervale 1%-25%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže jeho prínos pre spoločnosť je negatívny a súčasne je jeho miera plnenia nízka. Dokazujú to záporné hodnoty oboch indexov populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
32	-2.0	-64	1%-25%	-12

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

90. Vrátiť zdravotným poisťovniam verejnoprávny charakter, aby netvorili zisk

ZNENIE SĽUBU:

Druhý krok, ktorý treba urobiť, je okamžite vrátiť zdravotné poisťovne do verejnoprávneho charakteru, aby sa tam netvoril zisk.

Zdroj: Robert Fico, predseda strany SMER, TA3, V politike, 23.4.2006

Vláda vráti Všeobecnej zdravotnej poisťovni a Spoločnej zdravotnej poisťovni verejno-právny charakter.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

PRÍNOS SĽUBU PRE SPOLOČNOSŤ:

Tento sľub zhodnotili odborníci v prieskume INEKO zápornou známku -2,4 (na škále -3 až +3). Súkromné poisťovne sú podľa nich efektívnejšie ako verejné, ktoré sa v minulosti zadlžovali a viedli pochybné účtovníctvo. Ako upozorňujú, najlepším motívom k efektívnosti je zisk vytváraný v konkurenčnom prostredí. Aj neziskové aktivity, resp. regulácia zisku však majú v zdravotníctve svoje miesto. Majú sa uplatňovať najmä tam, kde existuje veľká informačná nerovnosť medzi dopytom a ponukou (Pozn. INEKO: t.j. keď napr. pacient a nemocnica na rozdiel od poisťovne nevedia, akú veľkú časť nákladov na liečbu poisťovňa preplatí). Vláda by sa preto mala sústrediť na rozdelenie diagnóz na také, pri ktorých je nízka informačná nerovnosť (je možné a žiaduce tvoriť zisk) a na tie ostatné. Plošné riešenie je chybou.

Vybrané komentáre:

Otázka regulácie zdravotných poisťovní, vrátane podmienok tvorby, použitia a distribúcie marže a zisku je legitímna. Návrat k ich neefektívnej organizačnej forme s mäkkými rozpočtovými obmedzeniami, pochybným účtovníctvom a absenciou korporátnej správy však nie je.

Martin Filko – Sanigest International

Dve najväčšie zdravotné poisťovne žiaľ nikdy nestratili verejnoprávny charakter a tomu aj zodpovedá ich neefektívne fungovanie. Zisk vytváraný v konkurenčnom prostredí je najlepším motívom k efektívnemu fungovaniu a možnosť jeho tvorby by mala byť preto zachovaná aj pre zdravotné poisťovne.

Vladimír Tvaroška – Envico, a.s. (bývalý štátny tajomník MF SR)

Neziskové aktivity majú v ekonomike svoje miesto. Majú sa uplatňovať najmä tam, kde existuje veľká informačná nerovnosť medzi dopytom a ponukou. To určite nie je celé zdravotníctvo. Vláda by sa mala sústrediť na rozdelenie diagnóz na také, pri ktorých je možné tvoriť zisk a je to žiaduce a na tie ostatné. Plošné riešenie je chybou.

Eugen Jurzyca – INEKO

REALITA:

Vláda síce nevrátila poisťovniam verejnoprávny charakter, prijala však opatrenia, ktoré prakticky znemožňujú voľné použitie zisku. Všetky zdravotné poisťovne sú naďalej akciovými spoločnosťami, zisk vytvorený od roku 2008 však už ich akcionári nemôžu použiť podľa vlastného rozhodnutia, ale len na úhrady za poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

ZÁVER: Mieru plnenia sľubu sme vyhodnotili na 51%-75%.

POPULIZMUS:

Sľub je populistický, keďže má negatívny prínos pre spoločnosť. Ilustruje to záporná hodnota prvého indexu populizmu.

Popularita	Prínos pre spoločnosť	Index populizmu I (Popularita * Prínos)	Plnenie	Index populizmu II (Popularita * (Plnenie - 50%))
(0;100)	(-3;3)	(-300;300)	(0%;100%)	(-50;50)
39	-2.4	-94	51%-75%	5

Poznámka: Pre podrobnejšie vysvetlenie údajov pozri metodiku projektu v úvode publikácie.

PRÍLOHA

KAUZY KORUPCIE, KLIENTELIZMU A EKONOMICKEJ KRIMINALITY VRÁTANE POCHYBNÍ MINISTROV

V októbri 2006 **Centrum privátnych sociálnych služieb Privilégium, bývalý zamestnávateľ ministerky práce, sociálnych vecí a rodiny Viery Tomanovej (SMER-SD), získalo od ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny dotáciu vo výške vyše 66 tisíc eur (približne 2 mil. Sk).** Komisia vymenovaná ministerkou dotáciu pridělila napriek tomu, že Privilégium v tom čase dlhovalo vyše pol milióna eur (17 mil. Sk) Sociálnej poisťovni. Výnos ministerstva pritom zakazuje poskytovať dotácie organizáciám, ktoré so štátom nemajú vysporiadané finančné záležitosti. **Ministerka čelila návrhu na odvolanie, premiér Fico jej však vyjadril plnú podporu a naďalej zotrvala vo funkcii.**

V novembri 2006 **Marian Záhumenský (SMER-SD) odstúpil z postu štátneho tajomníka ministerstva pôdohospodárstva** potom, ako sa dostal pod tlak verejnosti pre dotácie na pestovanie tabaku pre vlastnú firmu, ako aj pre poľovačku, ktorú mu zaplatili Lesy SR.

V decembri 2006 **médiá upozornili, že vláda dosadzuje ľudí s pochybnou minulosťou, resp. kvalifikáciou do vedenia podnikov s majetkovou účasťou štátu. Do dozornej rady Transpetrolu HZDS-ĽS presadilo bývalého riaditeľa VSŽ Júliusa Rezeša, spájaného s tunelovaním privatizovaných podnikov.** Členkou predstavenstva spoločnosti Trnavská teplárenská sa stala 23-ročná dcéra poslanca SNS Jozefa Ďuračku Kristína Ďuračková.

V marci 2007 **minister hospodárstva Ľubomír Jahnátek (SMER-SD) čelil kritike za výroky o poskytovaní úplatkov pri predaji zbraní štátnymi podnikmi, ktorými ospravedlňoval korupčné správanie.** V rozhovore pre týždenník Trend uviedol, že úplatky sú realitou, dôležité je len, aby boli niekde evidované. **Opozičné strany navrhli odvolanie ministra.** Premiér namietal, že Jahnátkove slová boli vytrhnuté z kontextu, zvukový záznam z rozhovoru však toto tvrdenie vyvrátil. **Premiér Jahnátka odmietol odvolať.**

V apríli 2007 týždenník Trend upozornil na **sporné verejné obstarávanie na ministerstve zdravotníctva.** Prostredníctvom neho bolo iba na veľké položky, ktoré sa objavili vo vestníkoch verejného obstarávania, vynaložených vyše 8 mil. eur (takmer 250 mil. Sk). **Väčšina obchodov prebehla bez verejnej súťaže.**

V októbri 2007 **denník SME upozornil na štátne zákazky vo výške desiatok miliónov eur pre firmu Ikores, ktorá bola sponzorom strany SMER-SD. Zákazku na výstavbu nového armádneho archívu za približne 33 mil. eur (1 mld. Sk) Ikores získal bez verejnej súťaže. Bez súťaže bola spoločnosť vybraná aj pre výstavbu odletového mosta na Letisku M.R. Štefánika za približne 3 mil. eur (100 mil. Sk).** Firma Ikores bola údajne tiež jediným účastníkom predraženého tendra na odpratávanie snehu ministerstva obrany. Premiér médiám na otázky, či nejde v prípade firmy Ikores o klientelizmus, neodpovedal.

V novembri 2007 Transparency International Slovensko (TIS) upozornila na **nerovnomerné priděľovanie finančných prostriedkov samosprávam centrálnymi orgánmi.** Podľa TIS **v roku 2007 podiel starostov za koalíčné strany predstavoval 37%, na samosprávy vedené týmito starostami však od januára do septembra 2007 pripadlo až 67% úspešných žiadostí o dotácie.**

V novembri 2007 **museli svoje posty opustiť námestník Slovenského pozemkového fondu Branislav Bríza a minister pôdohospodárstva Miroslav Jureňa, obaja nominanti HZDS-ĽS v súvislosti s prevodom pozemkov vo Veľkom Slavkove.** Bríza priznal reštituentom náhradné pozemky vo Veľkom Slavkove v cene približne 45 mil. eur (1,5 mld. Sk), tí ich vzápätí predali za menej ako pol milióna eur (13 mil. Sk) spoločnosti údajne blízkej HZDS-ĽS. Štát teda zrejme prišiel o vyše 44,5 mil. eur (temer 1,5 mld. Sk). **Premiér Jureňa odvolal po takmer piatich mesiacoch.**

V januári 2008 podal demisiu minister obrany **František Kašický (HZDS-ĽS) v súvislosti s tzv. upratovacími tendrami za približne 130 mil. eur (takmer 4 mld. Sk).** O predraženom tendri na upratovanie priniesol informácie denník Pravda 17. januára 2008. **Kašický ohlásil, že odstúpi po rozhovore s premiérom 25.1., o 8 dní neskôr.**

Vo februári 2008 **ministerstvo dopravy v rokovaní konaní bez zverejnenia vybralo nového poradcu pre prípravu diaľničných PPP projektov, ktorým sa stala firma CMS Cameron McKenna v.o.s., Bratislava spolu s Advokátskou kanceláriou Jaroslav Ružička.** Išlo pritom o zákazku za 13 mil. eur (391 mil. Sk) bez DPH. Dôvodom výberu bez súťaže bola časová tieseň, ktorú si však spôsobila sama vláda zrýchlením harmonogramu výstavby diaľnic. **K spôsobu obstarania právnych služieb má výhrady Európska komisia, podľa ktorej sa tieto zákazky udelili bez dostatočného zverejnenia tak, ako to požadujú pravidlá Európskej únie o verejnom obstarávaní.**

V marci 2008 denník SME priniesol informácie o tom, že **v roku 2004 získala za zlomok trhovej hodnoty stavebné pozemky v Čiernej vode spoločnosť LM-Real blízka predstaviteľom strany SMER-SD**. LM-Real odkúpila pozemky od reštituenta, ktorému predtým pomohla s urýchlením reštitučného procesu. Spoločnosť tak za necelých 50 tisíc eur (1,4 mil. Sk) získala pozemky, ktoré môžu mať hodnotu až 16,6 mil. eur (pol miliardy SK).

Vo februári 2008 **ministerstvo vnútra zrušilo netransparentný tender na stravné lístky približne za 83 mil. eur (2,5 mld. Sk)**. Víťazom tendra sa stala žilinská firma Doxx – stravné lístky, ktorej majiteľ má blízko k predsedovi SNS Jánovi Slotovi. Denník SME upozornil, že firmy zúčastnené v tendri nemohli sledovať otváranie obálok s ponukami. Firma Doxx v minulosti získala aspoň 13 tendrov v inštitúciách podliehajúcich nominantom SNS.

V júni 2008 **minister financií Ján Počiatek (SMER-SD) čelil kritike po tom, čo v Monaku navštívil jachtu finančníkov zo skupiny J&T tesne pred stanovením konverzného kurzu koruny voči euru a J&T následne na zmene kurzu zarobili stámilióny korún**. Opozícia ministra obvinila z úniku dôverných informácií. **Počiatek ponúkol demisiu, premiér ju však odmietol prijať. Hlasovanie o odvolaní v parlamente minister ustál.**

V júli 2008 **premiér požiadal o odvolanie ministra životného prostredia Jaroslava Izáka (SNS) v súvislosti s netransparentnými dotáciami z Environmentálneho fondu**. Urobil tak deň potom, čo denník Pravda upozornil, že prostriedky z operačného programu Ochrana ovzdušia dostali viaceré osoby blízke SNS, okrem iných aj Izákov priamy podriadený.

V auguste 2008 **premiér podal návrh na odvolanie ministerky pôdohospodárstva Zdenky Kramplovej (HZDS-ĽS). Príčinou jej odvolania bolo podozrenie z netransparentnosti tendra na harmonizáciu informačných systémov za približne 30 mil. eur (900 mil. Sk)**. Kramplová tvrdila, že tender bol v poriadku a problémom bolo, že ho odmietla zrušiť ako požadoval predseda hnutia Vladimír Mečiar. Úrad pre verejné obstarávanie neskôr zistil, že bol pri tendri porušený zákon. **Druhou príčinou odvolania boli netransparentné „igelitkové dary“ od dôchodcu Rudolfa Trávníčka a podnikateľa Jozefa Ocele'a pre HZDS-ĽS, za ktoré bola Kramplová zodpovedná spolu s hospodárom strany Milanom Urbánim**. HZDS-ĽS od Ocele'a a Trávníčka prijalo darom spolu 365 tisíc eur (11 mil. Sk). **Premiér Kramplovú odvolal na požiadanie Mečiara dva týždne potom, čo Aliancia Fair-play upozornila na sporné dary.**

V auguste 2008 vláda **vyčlenila 23,8 mil. eur (takmer 717 mil. Sk) na podporu sociálnych podnikov**, ktoré majú v zaostalých regiónoch preškoľovaním a ponukou dotovaných pracovných miest prispieť k zníženiu nezamestnanosti. **Objavili sa tiež viaceré podozrenia z neefektívneho nakladania s peniazmi:**

- Horehronský sociálny podnik podľa denníka Pravda časť z financií vynaložil na nákup luxusného terénneho vozu a viacmiestneho Mercedesu.
- Horehronský podnik spolu s Veľkokrtíšskym kúpili školenia pre pracovníkov za takmer 600 tisíc eur (približne 18 mil. Sk), víťazom tendra je bývalý kandidát SMER-u na poslanca NR SR Imrich Héžel. Školenia za takmer 300 tisíc eur (približne 9 mil. Sk) pre Gemerský sociálny podnik zabezpečuje bývalý kandidát HZDS-ĽS v komunálnych voľbách Ivan Királ.
- Podozrenie z klientelizmu vyvolali zistenia Hospodárskych novín, podľa ktorých projekt Spišsko-gemerského sociálneho projektu pripravovali poslanci SMER-u Ján Babič a Lea Grečková.

V septembri 2008 **parlament hlasoval o návrhu na vyslovenie nedôvery ministrom spravodlivosti Štefanovi Harabinovi. Harabin sa bránil tvrdiac, že dokumenty svedčiace o jeho vzťahu so šéfom podsvetia Bakim Sadikim neboli súčasťou trestného spisu**. Poslanec Daniel Lipšic (KDH) namietol, že boli súčasťou dohľadového spisu Generálnej prokuratúry SR. Keď na zasadnutí parlamentu Lipšic odchádzal od rečnicekeho pultu, Harabin mu povedal „Pôjdeš do basy, ty hajzel!“ Keď poslanci na poznámku upozornili, Harabin ich tvrdenie poprel, nahrávka z parlamentu ho však usvedčila z kľamstva. O necelý týždeň neskôr Harabin na súvisiacom rokovaní parlamentu Lipšicovi adresoval antisemitské výroky. **Premiér Fico odmietol Harabina odvolať.**

Neúspešný bol aj pokus odvolať Počiatka v decembri 2008 v reakcii na jeho postup pri urovnaní vzťahov národnej lotérievej spoločnosti Tipos s cyperskou firmou Lemikon Limited. Opozícia Počiatka obvinila, že zaviazal Slovensko vyplatiť firme 2 mld. Sk, hoci to nebolo nutné. Počiatek odmietal zverejniť zmluvu odvolávajúc sa na obchodné tajomstvo, právny zástupca majiteľa Lemikonu poprel, že by bola zmluva utajená. Tipos Lemikonu už vyplátil približne 16,3 mil. eur (490 mil. SK), keď pod tlakom verejnosti parlament schválil novelu zákona, ktorá umožnila odložiť okamžité vyplatenie zvyšku miliardového odškodného.

V decembri 2008 **parlament odvolal predsedu Telekomunikačného úradu Branislava Máčaja** pre údajné chyby úradu pri príprave prechodu na digitálne vysielanie. Máčaj však upozornil poslancov, že predsedu Telekomunikačného úradu nie je možné odvolať za neplnenie povinností uložených zákonom o prechode na digitálne vysielanie či uznesením vlády. Predsedu podľa neho možno odvolať iba v prípade, že úrad neplní povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo zákona o elektronických komunikáciách. **Máčaj tvrdí, že bol odvolaný, pretože odmietol vypísať tender na prevádzkovateľa digitálneho vysielania v znení, ktoré by zvýhodňovalo spoločnosť blízku J&T.** Odvolanie predsedu nezávislého orgánu preveruje aj Európska komisia. Telekomunikačný úrad tender následne stiahol, znovu ho vyhlásil v máji 2009. Máčaj hovorí, že jeho znenie opäť zvýhodňuje J&T.

V decembri 2008 vláda bez vyhlásenia tendra na dodatočné prestavby zvýšila rozpočet prestavby Bratislavského hradu na približne 126 mil. eur (takmer 3,8 mld. Sk). Pôvodnú zákazku v hodnote približne 40 mil. eur (1,2 mld. Sk) v apríli 2008 získala spoločnosť Váhostav Juraja Širokého, údajného sponzora strany SMER-SD. Vláda tak hodnotu zákazky viac ako stonásobila bez vyhlásenia ďalšej súťaže.

V decembri 2008 uverejnil denník SME článok o majetku predsedu SNS Jána Slotu, v ktorom poukázal na fakt, že **Slotom deklarované príjmy nezodpovedajú jeho priznanému majetku a nákladnému životnému štýlu.** SME tiež upozornilo na vysoké majetky Slotových príbuzných a priateľov. Ondrej Dostál, podpredseda OKS v reakcii na článok SME **podal na generálnu prokuratúru trestné oznámenie na Slotu pre podozrenie zo spáchania trestného činu krátenia dane a poistného.**

V decembri 2008 **vláda oznámila, že si za partnera pre výstavbu novej jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach vybrala spoločnosť ČEZ. Cena projektu nie je známa.** Premiérov odhad bol približne 3,3 mld. eur (100 mld. Sk), minister hospodárstva Ľubomír Jahnátek hovoril o 4 až 6 mld. eur (120 až 180 mld. Sk). **Vláda si strategického partnera zvolila bez vyhlásenia verejnej súťaže.**

V januári 2009 **Národná diaľničná spoločnosť podpísala zmluvu o výstavbe elektronického mýta so spoločnosťou SkyToll, a.s., ktorá v tendri predložila najvyššiu ponuku za 850 mil. eur** (takmer 26 mld. Sk). **Zvyšní traja účastníci boli z tendra vylúčení. Tvrdili, že víťazná spoločnosť bola zvýhodnená,** na Úrade pre verejné obstarávanie podali 12 námietok (boli zamietnuté), na krajskom súde 8 žalôb. Národná diaľničná spoločnosť niekoľko týždňov odmietala zverejniť zmluvu s víťazom tendra, odvolávajúc sa na obchodné tajomstvo. Európska Komisia žiada od vlády vysvetlenie.

V apríli 2009 **odstúpil minister výstavby Marian Janušek (SNS) pre tender, prostredníctvom ktorého spoločnosti Zamedia a Avocat blízke SNS spojené v konzorciu s belgickou firmou získali zákazku na približne 120 mil. eur** (takmer 3,6 mld. Sk). **Oznámenie o vyhlásení súťaže bolo zverejnené iba na verejnosti neprístupnej nástenke ministerstva výstavby.** Víťazné konzorcium bolo jediným účastníkom súťaže. Uzavrelo zmluvu na predražené právne služby, reklamné logá a televízne spoty. Úrad pre verejné obstarávanie zistil, že bol porušený zákon, tender preveruje aj Európska komisia. **Premiér ministra neodvolal. Až niekoľko mesiacov po prvých informáciách o možnom pochybení Januška vyzval, aby odstúpil.** Média o nepriehľadnom tendri informovali už v decembri 2008. Januška vo funkcii nahradil štátny tajomník Igor Štefanov. Premiér Fico prehlásil, že Januškovým odstúpením bola politická zodpovednosť vyvodená. Štefanov zodpovednosť za tender odmietol, je pritom podpísaný pod faktúrami na tri reklamné logá za približne 280 tisíc eur (takmer 8,5 mil. Sk). **Premiér Štefanova neodvolal ani napriek dvom pokusom opozície o vyslovenie nedôvery novému ministrovi.**

V máji 2009 týždenník Trend priniesol informácie o **podozrivom tendri Záchrannej a dopravnej zdravotníckej služby priamo riadenej ministerstvom zdravotníctva na nákup 140 sanitiek. Tender obsahoval technické požiadavky, ktoré vopred vylučovali väčšinu bežných dodávateľov sanitiek.** Do súťaže sa prihlásili dve spoločnosti, zvíťazil Volkswagen Finančné služby s vyššou ponukou, túto spoločnosť však podľa Trendu od začiatku favorizovalo nastavenie tendra. **V júli 2009 Úrad pre verejné obstarávanie tender zrušil.**

V máji 2009 **premiér odvolal ministra životného prostredia Jána Chrbeta (SNS) pre nevýhodný predaj emisií. Média na netransparentný obchod upozornili takmer tri týždne pred Chrbetovým odvolaním.** Na jeseň 2008 ministerstvo predalo spoločnosti Interblue Group právo na emisie oxidu uhličitého v cene 6 eur (181 Sk) za tonu, čiže spolu za 60 mil. eur (približne 1,8 mld. Sk). V približne rovnakom čase pritom Česi a Maďari predali emisie v cene 10 resp. 13 eur (301 resp. 392 Sk) za tonu. Slovensko tak mohlo získať až 220 mil. eur (viac ako 6,6 mld. Sk). Pozadie spoločnosti Interblue Group sa nepodarilo vypátrať, na jej oficiálnej adrese vo Washingtone našli novinári iba garáž. Minister odmietol zverejniť zmluvu o predaji. Poslanecký prieskum na ministerstve s cieľom získať informácie o obchode s emisiami bol neúspešný, poslancom sa nepodarilo stretnúť s Jánom Chrbetom ani so štátnymi tajomníkmi. V auguste 2009 japonské veľvyslanectvo povedalo Hospodárskym novinám, že japonská štátna agentúra mala so Slovenskom blízko k podpisu zmluvy o predaji emisií za cenu podobnú akú získalo Česko či Maďarsko. Podľa Japoncov však slovenská strana v rokovaní z neznámych príčin nepokračovala.

V máji 2009 týždenník Plus 7 dní upozornil na **sporný prenájom lužných lesov pri Bratislave. Za 50 centov (15 Sk) za meter štvorcový Vodohospodárska výstavba, patriaca pod ministerstvo životného prostredia kontrolované SNS, prenajala 300 hektárov lesa neznámej firme Xiland na 99 rokov. Podľa Plus 7 dní by za prenájom mohol stáť podnikateľ Jozef Brhel, bývalý poslanec za HZDS, ktorý je v súčasnosti spájaný so SMER-om.** Starosta Jaroviec tvrdí, že bol porušený zákon. Na časti prenajatej pôdy si totiž uplatňujú nároky reštituenti, zákon s takýmito pozemkami nakladať zakazuje. Podľa Plus 7 dní mal Xiland pripraviť pôdu pre rozsiahly investičný projekt. V septembri 2009 však zmluvu nariadil zrušiť Dušan Čaplovič, ktorý sa stal ministrom životného prostredia po tom, čo premiér Fico odňal ministerstvo SNS.

V máji 2009 sa objavili **informácie o krádeži 19 tisíc kubíkov dreva zo skladu Lesov SR v Liptovskom Hrádku.** V júni **proti riaditeľovi Lesov Jozefovi Mindášovi vystúpili zamestnanci, ktorí otvoreným listom protestovali proti „nezodpovednému a nehospodárnemu nakladaniu s financiami.“** Minister pôdohospodárstva Stanislav Becík (HZDS-LS) sa za riaditeľa vzápätí zaručil, no už o necelé dva týždne **prijal Mindášovu demisiu, ktorú žiadal premiér Fico. Lesy SR vyšetruje polícia.**

V júli 2009 **denník SME priniesol informácie svedčiace o netransparentnom nakladaní s prostriedkami určenými na oddlžovanie zdravotníctva štátnou spoločnosťou Veriteľ.** Veriteľ v decembri 2006 splatil spoločnosti Technopol dlh vo výške takmer 5 mil. eur (približne 150 mil. Sk). Technopol obratom poukázal viac ako 4/5 zo sumy na konto inej spoločnosti, ktorá vzápätí zanikla. Pohľadávku Technopolu voči ministerstvu zdravotníctva predtým spochybnili tri právne analýzy. Pritom práve operácie štátneho Veriteľa boli terčom predvolebnej kritiky Roberta Fica.

V auguste 2009 premiér **Fico oznámil, že odvolá ministra životného prostredia Viliama Turského (SNS) v súvislosti s tendrom na odstraňovanie popolčeka v troch štátnych teplárenských spoločnostiach. Urobil tak 5 dní po tom, čo týždenník TREND informoval o podozrivej súťaži. Premiér Turskému vyčítal, že minister nezrušil popolčekovú ani emisnú zmluvu.** V tzv. popolčekom tendri Slovenský vodohospodársky podnik, patriaci pod ministerstvo, vybral ponuku za 85 mil. eur (vyše 2,5. mld Sk). Najnižšia ponuka bola o 27 mil. eur (813 mil. Sk) lacnejšia, zo súťaže však bola vylúčená pre nesplnenie podmienok účasti. Konateľ víťaznej spoločnosti je podľa médií blízky SNS i SMER-u. Riaditeľ SVP Peter Nemček sa od tendra dištancoval s tým, že ho súťaž prinútil vypísať Pavol Tehlár, vysoký úradník ministerstva životného prostredia a človek blízky predsedovi SNS Jánovi Slotovi. Nemček tender nechcel vyhlásiť, keďže teplárenské spoločnosti pod vodohospodárov nepatria. V septembri 2009 Turského vo funkcii nahradil Dušan Čaplovič (SMER-SD) a popolčekovú zmluvu zrušil.

Použité zdroje: *Informácie zverejnené v médiách*

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy

V tejto publikácii prinášame odpočet plnenia 90 z najvýznamnejších predvolebných a povolebných sľubov predstaviteľov vlády, ktorá vzišla z parlamentných volieb v roku 2006. Chceme tak poskytnúť verejnosti obraz o kvalite a napĺňaní sľubov a tým prispieť k tomu, **aby každé budúce voľby na Slovensku boli menej o populizme (t.j. hlásaní populárnych, avšak nereálnych sľubov, resp. sľubov škodlivých pre krajinu) a viac o hľadaní skutočných riešení problémov.** Pri výbere sme zohľadňovali najmä význam sľubov z pohľadu popularity ako aj ich ekonomických a sociálnych dosahov.

Publikácia je hlavným výstupom projektu „Sľuby a lamentácie – čo politici sľúbili a čo z toho plnia“, ktorý bol realizovaný Inštitútom pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO) v rokoch 2006-2009.

Sponzorom projektu je Open Society Institute (OSI).